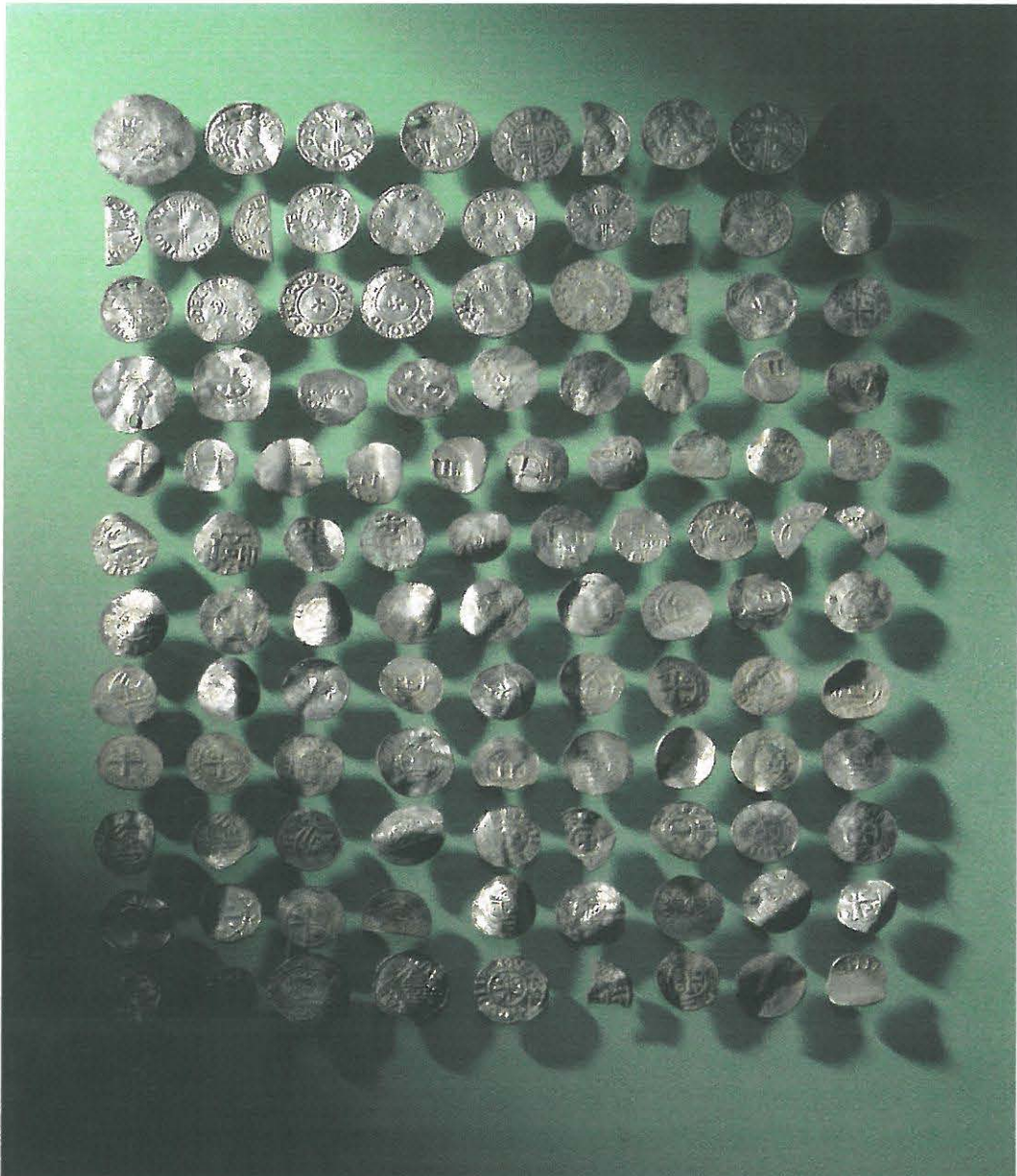

MIKKELIN MLK ORIJÄRVI KIHILINPELTO

Rautakautisen löytöpaikan inventointi ja koekaivaus
7.9.-1.10.1999

Esa Mikkola

Museovirasto
Arkeologian osasto
2000

Abstrakti

Mikkelin mlk Orijärvi Kihlinpelto

(1.1.2001 lähtien kunta Mikkelä)

PK 3142 05 MIKKELI

X= 6840 28

Y= 3511 50

Z= 102 m mpy

Tutkimuskohteen luonne: Rautakautisen ja historiallisen ajan asuinpaikan koekaivaus.

Suorittaja: Museoviraston arkeologian osasto

Kaivauksenjohtaja: FM Esa Mikkola

Kuvaus:

Kohteen tutkiminen tuli ajankohtaiseksi, kun Orijärven rakennussuunnitelma-alueelta löytyi vuonna 1998 viikinkiaikainen hopeakolikko. Suunnitelma-alueen inventointiin varattiin viikko ja koekaivauksiin kolme viikkoa. Kolikon löytöpaikalta alkoi löytyä lisää hopearahoja, joten koekaivausalue sijoitettiin löytökeskittymän kohdalle. Peltomultakerros poistettiin lapioiden. Kaikki irtain maa-aines seulottiin. Peltomultakerroksen alta paljastuneet kiinteät rakenteet tutkittiin puolittamalla rakenteet. Kaivaminen tapahtui tasokaivauksena. Tutkimuksissa löydettiin 114 kappaletta 1000-luvun taitteeseen ajoittuvaa hopeakolikkoa tai sellaisen katkelmaa, rautakautista pronssi- ja rautaesineistöä sekä historiallisen ajan asuinpaikkamateriaalia. Kolikoista yksi on harvinainen Ukailidi-dirhemi, 22 kappaletta on englantilaisia Æthelred II aikaisia hopeapennyjä, kaksi on anglo-skandinaavista jäljitelmää ja loput ovat saksalaisia hopearahoja. Kiinteät rakenteet kertovat asutuksen jatkuneen kohteessa pitkään. Tutkimuksia tulee jatkaa kohteessa kohteen laajuuden selvittämiseksi ennen rakennustöiden aloittamista.

Löydöt: KM 31608:1-607

Ajoitus: rahat *terminus post quem* AD 1014, muu esineistö 1000-luvulta 1700-luvulle

Tutkitun alueen laajuus: kaivausalue 156 m², inventointialue 30 ha

Kenttätyöaika: 7.9.-1.10.1999

Tutkimuskustannukset: rahoitus Mikkelin mlk; 171 000 mk

Tutkimusraportti: Esa Mikkola: Mikkelin mlk Orijärvi Kihlinpelto - Rautakautisen löytöpaikan inventointi ja koekaivaus 7.9.-1.10.1999. Museoviraston arkeologian osaston topografisessa arkistossa. 17.3.2000

ARKISTOTIEDOT

Mikkelin mlk Orijärvi Kihlinpelto (1. 1. 2001 lähtien Mikkeli)

Muinaisjäänöstyyppi:

Rautakauteen ja historialliseen aikaan ajoittuva asuinpaikka ja hopearaha-aarten löytöpaikka

Rauhoitusluokka: II

Rekisteritiedot

Kunta: Mikkelin maalaiskunta
Kylä: Rantakylä
Tila: Orijärvenrinne RN:o 10:62
Omistaja: Mikkelin maalaiskunta
 Kunnanmäki 7
 50600 MIKKELI
 PL 42
 50101 MIKKELI
 puh. 015-18881, fax. 015-1888410

Paikallistaminen

Peruskartta **3142 05 MIKKELI**
Keskikoordinaatit: $x=6840\ 28$
 $y=3511\ 50$
 $z= n. 102-103\ m\ mpy\ (N60\ -järjestelmä)$

Koekaivukselta otettu kuvamateriaali:

Diapositiivit: **43362-43436**
Negatiivit: **115219-115311**

Tutkimukset:

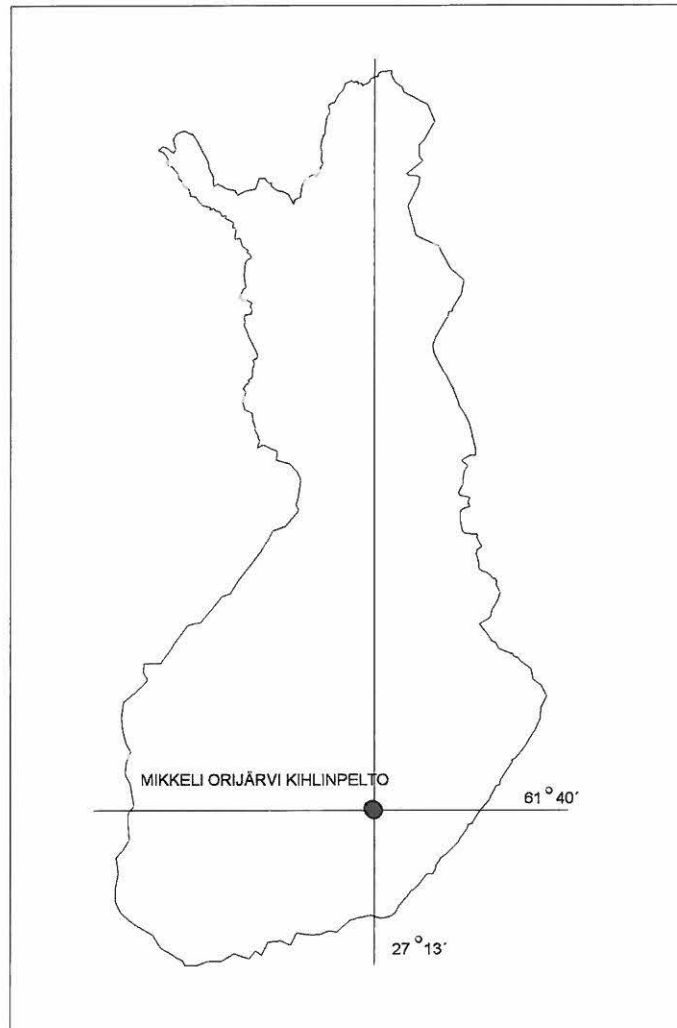
Helena Partanen, Jukka Salminen ja Vuolingon koulun oppilaat 1998
 Pintapoiminta
 Esa Mikkola 1999 Rakennusalueen inventointi ja koekaivaus

Löydöt:

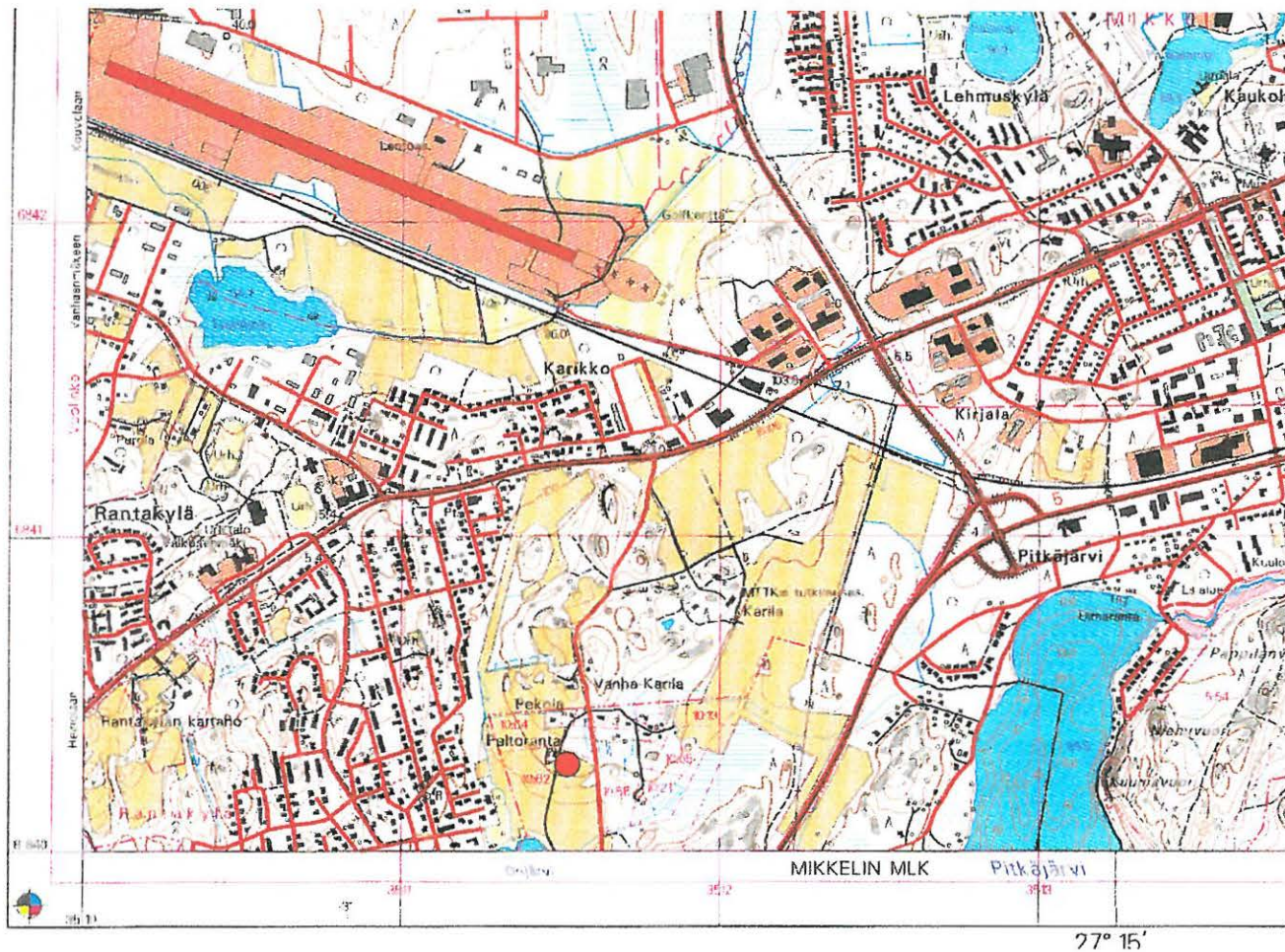
1998 KM 31319:1-6
 KM rahak. 98062:1-2
 1999 KM 31608:1-607

Löytöinä paikalta saatiin talteen 103 kokonaista viikinkiaikaan ajoittuvaa hopeakolikkoa sekä 11 kolikon fragmenttia, pala pilkkohopeaa, soikean kupurasoljen katkelma, litteä linturiipus, rautainen paimensauvaneula sekä rautakauteen että historialliseen aikaan ajoittuvaa asuinpaikkamateriaalia. Peltomultakerroksen alta löydettiin 10 kiinteää rakennetta sekä 6 hieman epämääräisempää rakennetta.

Mikkelin maalaiskunnan Orijärven Kihlinpelto sijainti koko Suomen mittakaavassa

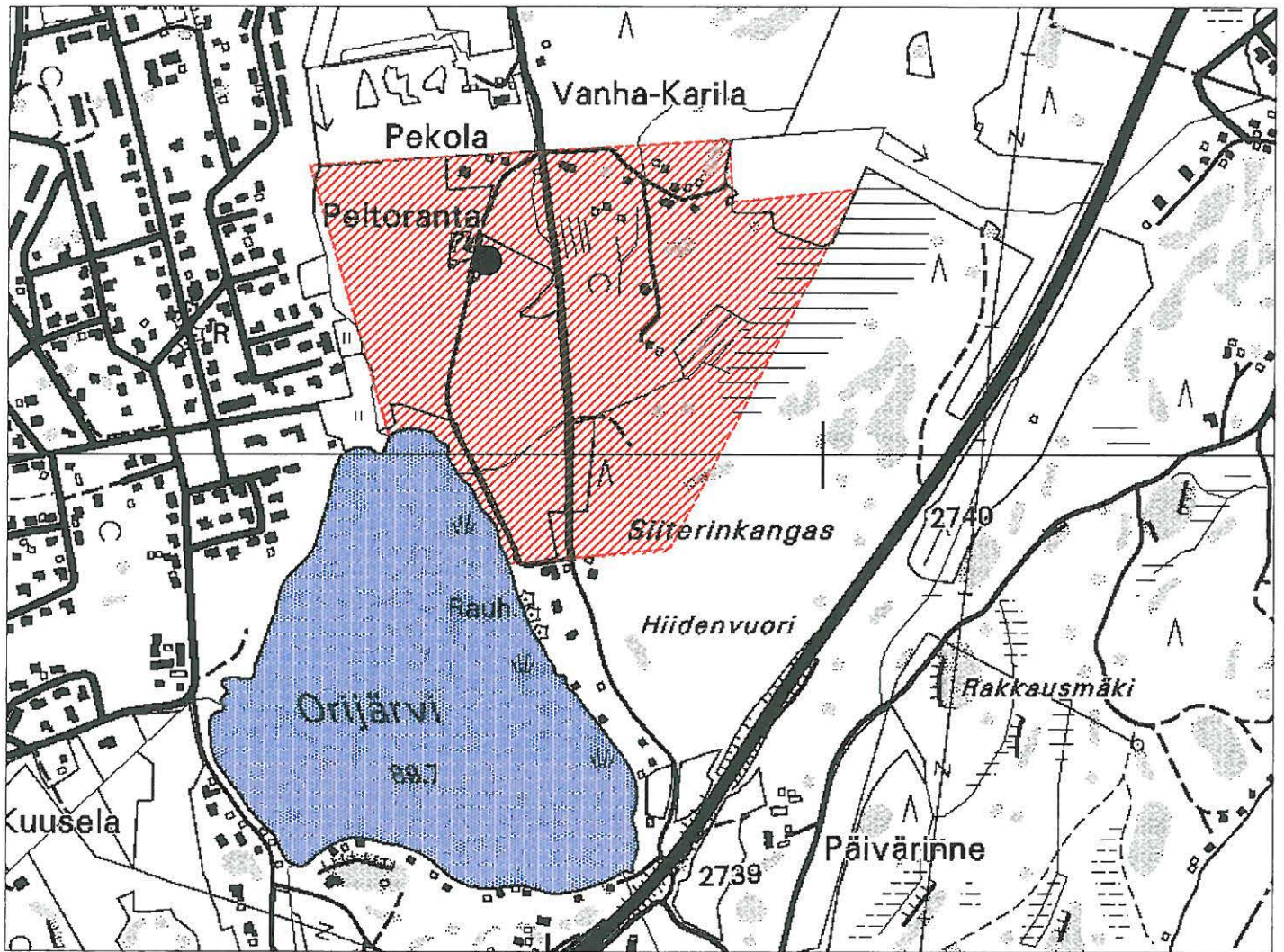
PERUSKARTTAOTE
Mikkeli Orijärvi Kihlinpelto
Pk 3142 05 Mikkeli
MK 1:20 000

● Mikkeli Orijärvi Kihlinpelto

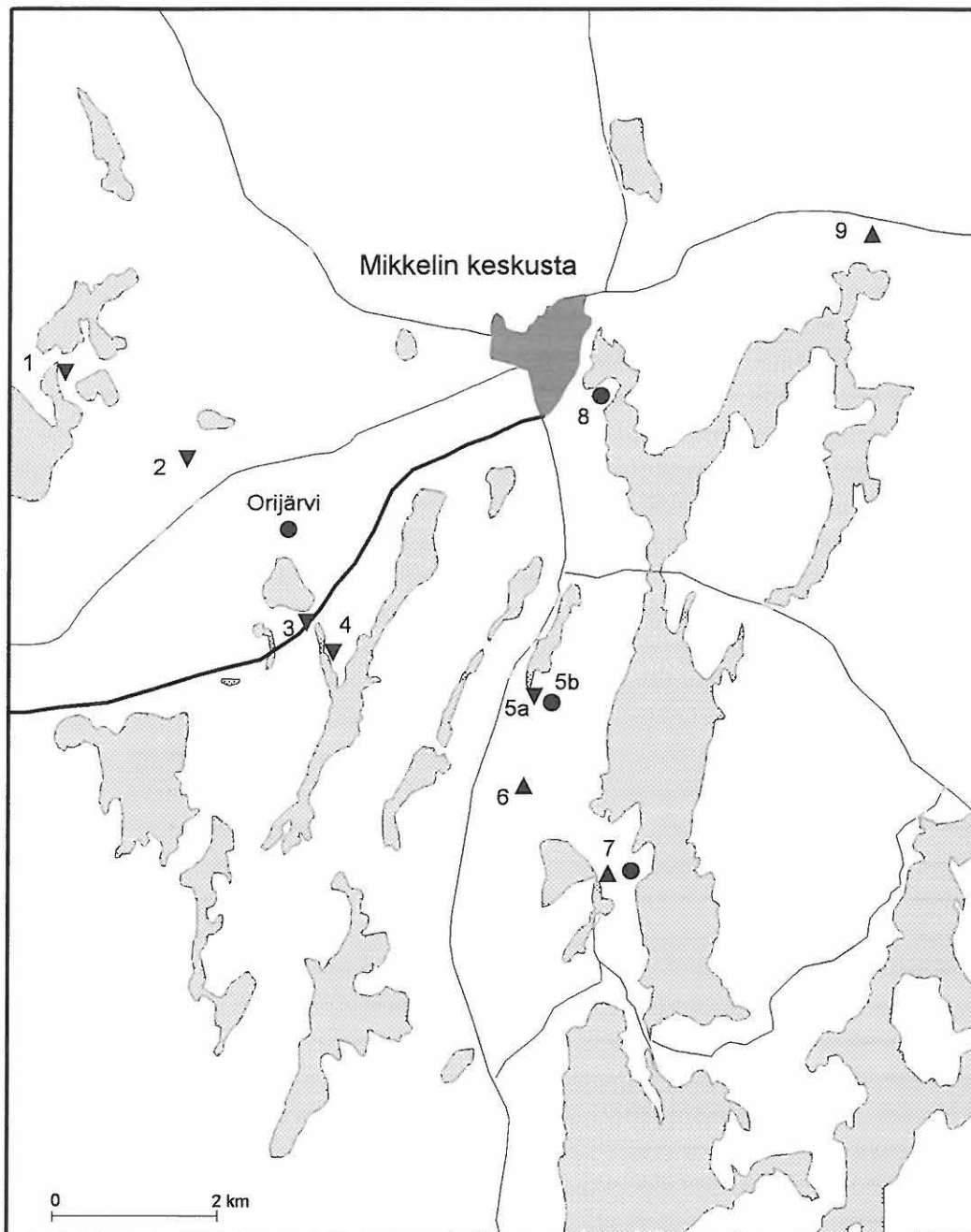
Mikkelin Orijärven suunnitelma-alue

Mk 1:10 000

V

Orijärven ympäristön löytöpaikat ja kiinteät muinaisjäännökset

● Asuinpaikka, ▲ Ruumiskalmisto, ▼ Irtolöytö / Hautalöytö (?)

1. Tyynelä
2. Rantala
3. Mäntyranta
4. Ketunniemi
- 5a. Moisio Latokallio
- 5b. Moisio Latokallionpelto
6. Tuukkala
7. Kyyhkylä, Porrassalmenpelto
8. Kenkäveronniemi
9. Visulahti

(Perustuu karttaan Lehtosalo-Hilander 1988 B, s. 16)

SISÄLLYSLUETTELO

Abstrakti		
Arkistotiedot		i
Kohteen valtakunnallinen sijainti		ii
Peruskarttaote		iii
Orijärven rakennussuunnitelma-alue		iv
Ympäröivän alueen muinaisjäännökset suhteessa Orijärveen		v
1.	Johdanto	2
2.	Orijärven alue	6
2.1.	Lähilöydöt	7
3.	Kaivauksen käytännön toteutus	8
3.1.	Kaivaustekniikka	9
3.2.	Dokumentointi	10
4.	Rakenteet	10
4.1.	Rakenne 1	10
4.2.	Rakenne 2	11
4.3.	Rakenne 3	12
4.4.	Rakenne 4	12
4.5.	Rakenne 5	13
4.6.	Rakenteet 6 ja 14	13
4.7.	Rakenne 7	14
4.8.	Rakenne 8	14
4.9.	Muut rakenteet	14
5.	Löydöt	15
5.1.	Hopea	15
5.1.1.	Englantilaiset rahat	17
5.1.2.	Saksalaiset rahat	18
5.1.3.	Hopealevyn kappale	18
5.2.	Pronssi- ja kuparilöydöt	19
5.3.	Rautaesineet ja niiden katkelmat	20
5.4.	Saviastian palat	21
5.5.	Savitiiviste ja palanut savi	21
5.6.	Historiallisen ajan esineistö	21
5.7.	Muut löydöt	22
6.	Yhteenveto	23
7.	Lähdeluettelo	24
8.	Diapositiiviluettelo	26
9.	Negatiiviluettelo	30
10.	Karttaluettelo	35
11.	Kartat	36
12.	Kuvataulut	55

Tuukka Talvion alustava rahojen määräysluettelo 1999

LIITTEET

1. JOHDANTO

Orijärven rakennussuunnitelma-alueen arkeologinen inventointi ja koekaivaus toteutettiin 7.9.-1.10.1999 välisenä aikana. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää ennen rakentamisen aloittamista, onko paikalla kiinteää muinaisjäännöstä. Alueelta löydettiin nuorempaan rautakauteen ajoittuvaan asuinpaikkaan viittaavaa materiaalia, viikinkiaikainen hopearaha-aarre ja asutuksen konkreettisina merkkeinä kiinteitä rakenteita kuten kuoppaliesiä, likamaakuoppia sekä hautamainen rakenne. Kohteesta saatiin talteen myös historiallisen ajan asutuksesta kertovaa materiaalia eli historiallisen ajan kolikoita, punasavikeramiikkaa ja liitupiippujen kappaleita.

Arkeologisia löytöjä ei Kihlinpellolta oltu tehty ennen kuin Vuolingon ala-asteen oppilaat löysivät viikinkiaikaisen hopeakolikon peltopuimintaharjoittelunsa yhteydessä lokakuussa 1998. Kolikon löysi silloin kuudennella luokalla ollut Elmeri Backman. Oppilaat oli vienyt inventoimaan heidän arkeologiasta innostunut opettajansa Jukka Salminen. Salminen toimii aktiivisesti arkeologian harrastajien parissa. Hän on tehnyt metallinilmaisimella merkittäviä löytöjä muualta Rantakylän alueelta. Mikkelin maalaiskunnan vapaa-aikasihteeri Helena Partanen, joko on myös arkeologian opiskelija Helsingin yliopiston arkeologian oppiaineella, osallistui koululaisten inventointiharjoitteluun. Harrastaja-arkeologit olivat kiinnittäneet huomiota paikan suotuisaan topografiaan, sekä ennen kaikkea Peltorannan tilan pihamaalla kasvavaan tummaan tulikukkaan (*Verbascum nigrum*). Tumman tulikukan kasvupaikkojen on osoitettu Mikkelin alueella noudattavan nuoremman rautakauden kohteiden levintää melko tarkasti (Uino 1997:163, Seppänen 1992:53-56). Helena Partanen toimitti hopeakolikon Kansallismuseon rahakammioon erikoistutkija Tuukka Talviolle, joka heti tunnisti kolikon keisari Otto III aikaiseksi (AD 982-1002) kölniläistyypiseksi penningiksi (KM rahak. 98062:1). Muut löydöt, jotka koostuivat lähinnä historiallisen ajan keramiikasta ja ajoittamattomasta kuonasta, toimitettiin Museovirastoon. Ne on luetteloitu numeron KM 31319 alle.

Mikkelin alueelta tunnettiin ennen vuotta 1998 ainoastaan 5 viikinkiaikaan ajoittuvaa hopearahaa tai sellaisen katkelmaa (Tuukka Talvion 17. 9. 1999 Esa Mikkolalle toimittaman luettelon mukaan). Mikkelin Kenkäveronniemen rautakautisen asuinpaikan kaivaukselta on vuonna 1997 löytynyt pieni fragmentti arabialaisesta hopearahasta tai sellaisen jäljitelmästä (KM rahakammio 98028). Toinen rautakautiselta asuinpaikalta löydetty kolikko on peräisin Mikkelin maalaiskunnan Kyyhkylänniemen Porrassalmen pellolta. Kyseessä on todennäköisesti saksalainen kolikko. Raha on pahoin korrodoitunut metallietsinlöytö (KM rahakammio 92916:16). Mikkelin Närepellosta on vuonna 1973 löytynyt vuosiin AD 940-944 ajoittuva abbasidi (KM 19158:1). Rahaa on käytetty koruna, koska kolikossa on vielä jälkiä ripustuslenkistä. Sairilan linnavuoren lähistöltä, Vuorenharjun tilan kasvimaasta, löytyi 1950-luvun alkupuolella englantilainen hopeakolikko (KM rahakammio 95058), joka saatiin Kansallismuseon kokoelmiin vuonna 1995. Kyseessä on Ethelred II Neuvottoman aikainen, tarkemmin vuosille AD 997-1003 ajoittuva, *Long Cross* -tyyppiä edustava hopeakolikko. Myös tässä kolikossa on ripustuslenkin

jäänteitä eli sitä on käytetty riipuksena tai korunlaitteen osana. Jukka Salminen on löytänyt metallinilmaisimella Ketunniemestä englantilaisen Ethelred II:n aikaisen *Long Cross* -pennyn skandinaavisen jäljitelmän (KM 29618:1). Kolikko on erittäin hyvässä kunnossa. Löytöpaikkaa ja sieltä tehtyjä muita löytöjä käsitellään tarkemmin Orijärven ympäristön esihistoriallisia löytöjä käsittelevässä luvussa.

Vaikka Orijärveltä löytynyt kolikko olikin vasta kuudes Mikkelin ja Mikkelin maalaiskunnan alueelta löydetty viikinkiaikainen hopeakolikko ja sinällään merkittävä löytö, olivat lähtökohdat alueen tutkimukseen melko vaatimattomat, sillä kohteesta ei tunnettu mitään muuta rautakauteen viittaavaa materiaalia. Museoviraston tutkija Helena Taskinen piti kohdetta kuitenkin siinä määrin lupaavana, että Museovirastossa katsottiin arkeologisten tutkimusten olevan tarpeen ennen varsinaisten rakennustöiden aloittamista. Mikkelin maalaiskunta sitoutui vastaamaan tutkimuskustannuksista muinaismuistolain edellyttämällä tavalla. Viikon inventoinnin ja kolmen viikon kaivauksen kokonaiskustannukset olivat 171 000 markkaa.

Kaivausta johti FM Esa Mikkola, joka vastaa myös tämän kaivauskertomuksen sisällöstä. Piirtäjänä toimi FM Minna Koivikko, joka vastasi kentällä dokumentoinnista sekä jälkityövaiheessa kaivauskarttojen puhtaaksi piirtämisestä sekä osittain kuvamateriaalin käsittelystä. Tutkimusavustajana toimi HuK Terhi Mikkola, jonka osuus varsinkin koululaisryhmien opastuksessa oli korvaamaton. Kaivajina toimivat Mikkelin työvoimatoimiston kautta kaivauksille hakeutuneet kaivajat Eija Liukkonen, Matti Keskitalo, Ismo Mattola, Miika Syvänen, Mika Pajunen ja Jutta Ristimäki, joiden kiinnostuneisuus ja ahkeruus olivat kiitettävää tasoa. Opettaja Jukka Salminen ja vapaa-aikasihteeri Helena Partanen omaa vapaa-aikaansa uhraten auttoivat merkittävästi kaivauksen etenemisessä. Myös Orijärven alueen suunnittelusta vastaava arkkitehti Arja Jokinen ja kaavoituspäällikkö Pirjo Nikkilä Mikkelin maalaiskunnasta loivat toiminnallaan edellytykset kaivauksen onnistumiselle. Suuri kiitos kuuluu myös kunnanvaltuuston varapuheenjohtaja Katriina Ylöselle tuesta ja kiinnostuksesta.

Ensimmäisen viikon aikana oli tarkoitus inventoida koko 30 hehtaarin laajuinen rakennussuunnitelma-alue. Kolmen seuraavan viikon aikana oli mahdollisuus tehdä koekaivauksia otollisiksi havaituilla paikoilla. Jo ensimmäisen varsinaisen inventointipäivän jälkeen päähuomio kiinnittyi Peltorannan tilan länsipuoliseen peltoalueeseen mutta myös muita alueita käytiin systemaattisesti läpi peltopoiminnalla ja metallinetsimellä. Rehevä kasvillisuus häytti hieman inventointia. Lämpimän kesän ja pitkän ja kuivan syksyn ansiosta kasvit jatkoivat kasvuaan pitkälle syyskuuhun. Peltorannan tilan länsipuolinen pelto kasvoi käytännössä katsoen umpeen syyskuun aikana, mikä rajoitti näkyvyyttä sekä häytti metallinilmaisimen käyttöä peltopoiminnan apuvälineenä.

Peltorannan tilan päärakennus toimii nykyisin Kihlien kesäasuntona. Suurin osa suunnitelma-alueesta on alun perin kuulunut Peltorannan tilaan. Mikkelin maalaiskunta on kuitenkin hankkinut maat omistukseensa tilan pitkäaikaisen isännän, Anselmi Kihlin, perikunnalta kymmenisen vuotta sitten. Anselmi Kihl oli paikkakunnalla tunnettu kansanmies ja näkijä. Hänen tiedetään ennustaneen tilan alueella olevan aarteen, mutta jota hän ei korkean ikänsä vuoksi enää jaksanut kaivaa ylös. Sattumaa tai ei, Anselmin osoittamalta paikalta on tähän mennessä löydetty kaiken kaikkiaan 104 kokonaista viikinkiaikaista hopeakolikkoa ja 11 sellaisen katkelmaa.

Tuukka Talvion alustavan analyysin mukaan (liite) aarteen ainoa arabialainen kolikko on hyvin harvinainen Ukailidi-dirhemi. Se on lyöty vuoden 1000 tienoilla Barqaidissa nykyisen Irakin alueella. 20 kolikoista on englantilaisia, kuningas Ethelred II Neuvottoman (978-1016) lyöttämiä rahoja. Näistä englantilaiskolikoista kuusi on lävistetty. 16 kolikoista on kokonaisia. Löytöön kuului myös kaksi englantilais-skandinaavista jäljitelmää. Viittä tunnistamatonta kolikkoa lukuun ottamatta muut löydön kolikot ovat saksalaisia. Ne ajoittuvat pääasiassa keisareiden Otto III (980-1002) ja Henrik II aikaan (1002-1024). Joukossa on myös Verdunin piispa Haimon, Metz'n piispojen Adalbero II ja Dietrich II sekä Mainz'n arkkipiispa Willigisin lyöttämiä kolikoita. Rahat käsitellään yksityiskohtaisemmin hopealöytöjä käsittelevän luvun kohdalla.

Kyseessä on ensimmäinen viikinkiaikaan ajoittuva raha-aarrelöytö koko Savon alueelta, ellei sellaisena voida pitää jo kokonaan hukkaan joutunutta Mäntyharjun Nurman Ritaniemen löytöä vuodelta 1829. Koska Mäntyharjun aarre tunnetaan vain kirjallisten lähteiden perusteella, ei sen ajoittumisesta viikinki- tai ristiretkiaikaan voida olla varmoja. Todennäköiseksi asian tekee kuitenkin Laguksen maininta pienistä ohuista ja pyöreistä kolikoista, joissa osassa olisi ollut ripustuslenkki. Ne löytyivät padasta tai kattilasta, jossa oli myös pieniä hopeakoruja ja lasihelmiä (ks. Salmo 1948:32).

Suomesta on löydetty kolmisenkymmentä viikinki- ja ristiretkiaikaan ajoittuvaa hopearaha-aarretta. Ensimmäinen tunnettu raha-aarre on löydetty jo 1686 Saaren tilalta nykyisen Salon kaupungin alueelta (Talvio 1978:xii). Suurin yksittäinen aarre on löydetty vuonna 1895 Nousiaisten Koljolan Nikkilästä (KM 3132 ja KM 3579). Kätkö käsitti 1476 kokonaista ja 221 fragmentaarista hopearahaa sekä useita rannerenkaita, sormuksia ja hevosenkenkäsolkia (Salmo 1948:2). Kolikoista 4 on arabialaista, 3 bysanttilaista, 3 italialaista, 1 böömiläinen, 1 burgundilainen, 15 tanskalaista, 10 ruotsalaista, 7 irlantilaista, 331 englantilaista (joista 58 jäljitelmää) ja 1322 saksalaista. Nuorimmat aarteen kolikot ovat Harold I:n *Jewel Cross* -tyyppinen kolikko sekä Augsburgin piispan Eberhardin (1029-47) lyöttämä kolikko (Talvio 1978:xxx). Kätkö on haudattu ilmeisesti vuoden 1040 jälkeen (Salmo 1948:3). Pienin aarteeksi luettava rahakätkö on löydetty Halikon Joensuun meijerirakennuksen perustuksia kaivettaessa vuonna 1869. Löytö koostuu vain neljästä hopeakolikosta (Salmo 1948:5; Talvio 1978:xxvii). Vanhimmaksi länsimaisia rahoja sisältäneistä kätköistä ajoittuvat Piikkiön ja Sysmän aarteet. Piikkiön Hadvalan kätkön varhaisin mahdollinen kätöntäajankohta on vuoden 1000 tienoilla ja Sysmän Värilän kätkön varhaisin

kätkentääjankohta on vuoden 1006 tienoilla (Talvio 1978:xxx-xxxii). Orijärven kätkö sijoittuu vanhimpien joukkoon, koska sen varhaisin mahdollinen kätkentääjankohta on vuoden 1014 tienoilla (Tuukka Talvion suullinen tiedonanto).

Mikkelin Orijärven löytö on ensimmäinen tämän kokoluokan viikinkiaikainen hopearahalöytö lähes neljäkymmeneen vuoteen. Edellinen löytyi Hollolan Mömmölästä vuonna 1962 (KM 16284). Löytöön kuului 161 kolikkoa sekä hopeaesineiden katkelmia. Löytö on kätketty maahan vuoden 1050 jälkeen. Hollolan Kapatuosianmäen kaivauksissa samana vuonna löytyi Suomen oloissa harvinainen 335 hopeakolikon pientä fragmenttia käsittänyt kätkö (Talvio 1982:36). Viime vuosien merkittävin hopeakorulöytö on vuoden 1996 Hämeenkosken hopeaketju (KM 29474:1-7), jossa on muutamia hopeakolikoita riipuksina.

Muina löytöinä saatiin talteen rautakautista ja keskiaikaista keramiikkaa, savitiivistettä, pronssikorujen katkelmia, kokonainen pronssinen levymäinen linturiipus sekä pala hopeisesta korusta. Kun peltomultakerroksen alta paljastui vielä 16 rakennetta ja likamaa-aluetta, voidaan kohdetta pitää erittäin merkittävänä ja mielenkiintoisena nuoremman rautakauden löytöpaikkana ja kiinteänä muinaisjäännöksenä, jonka laajuus ei ole tiedossa. Kohteessa on suoritettava laajamittaisia kaivaustutkimuksia muinaismuistolain mukaisesti ennen alueen rakentamisen aloittamista. Vuoden 1999 kaivausalueella on laajennettava varsinkin pohjoisen suuntaan. Lisäksi on varmistettava, ettei muinaisjäännös jatku pitkälle itää, Karilantien oikaisulinjalle. Myös pellon pohjoispuolen metsikössä tulisi tehdä koekuopitusta muinaisjäännöksen rajojen selvittämiseksi.

Helsingissä 17.3.2000

Esa Mikkola
Kaivauksenjohtaja
Museovirasto
Arkeologian osasto
PL 913, 00101 HELSINKI
09-40509296

2. ORIJÄRVEN ALUE

Orijärven alue sijaitsee Mikkelin kaupungin ja Mikkelin maalaiskunnan kuntakeskuksen Rantakylän välissä, noin 4 kilometriä Mikkelin rautatieasemalta länsilounaaseen. Alue kuuluu Rantakylään. Orijärven suunnitelma-alue on noin 30 hehtaarin suuruinen (n. 500 x 600 m). Alue on suurimmaksi osaksi Mikkelin maalaiskunnan omistuksessa. Sinne on suunnitteilla 200-220 asuntoa käsittävä ekologisten periaatteiden mukaan rakennettava puutalokaupunginosa. Uusia asukkaita alueelle on arvioitu muuttavan noin 600 henkilöä.

Mikkelin alue kuuluu luonnonmaatieteellisen jaon mukaan Järvi-Suomen havumetsävyöhykkeeseen. Tutkimusalue on tyypillistä eteläsavolaista kulttuurimaisemaa. Sen halki kulkee kapea ja ilmeisen vanha Karilantie. Tien länsipuolinen alue on pääasiassa vanhaa peltoa. Etelässä suunnitelma-alue rajautuu Orijärveen. Tien itäpuolinen alue on lähinnä metsittyä peltoa. Vanhaa havumetsää kasvava kallioinen Siiterinkangas rajaa alueen kaakossa. Lännessä Orijärven suunnitelma-alue rajautuu Rantakylän taajamaan. Pohjoisessa alue rajautuu Maaseudun tutkimuslaitoksen Karilan tutkimusyksikön maihin.

Peltoalueen maaperä on suurimmalta osalta hienoa hiekkaa. Peltojen pintaa peittää paksu humuspitoinen peltomultakerros, joka alueen eteläosassa on osin saven sekaista. Kymen Viatek Oy:n rakennettavuusselvityksen mukaan peltoalueen humusmaakerros on 30-40 cm paksu. Sen alta paljastuu hienosta hiekasta ja siltin sekaisesta hiekasta muodostunut kerros. Hiekkapatjan paksuus vaihtelee kolmesta yhteentoista metriin. Hiekka on löyhää metrin syvyyteen asti (Leinonen 1998:5). Metsäalueiden maaperä on pääasiassa moreenia ja kalliomaata.

Mikkelin seudun kallioperä kuuluu ns. svekokarjalaiseen liuskealueeseen. Orijärven kallioperä on pääasiassa kiillegneissia, jossa on granodioriittijuovia. Orijärven ympäristön kallioperässä on pienialaisia, ravinteikkuutta ilmentäviä emäksisiä kivilajeja kuten amfiboliitia ja gabroa (Nironen 1998:3).

Peltoalue viettää suurimmaksi osaksi etelään kohti Orijärveä. Peltoalueen ylärinteeltä avautuukin laaja näkymä Orijärvelle. Lännessä pellot viettävät lounaaseen. Peltoalueen keskimääräinen kaltevuus on alle 5 %. Korkeusero Orijärven ja suunnitelma-alueen pohjoisosan välillä on noin 22 metriä. Siiterinkankaan kallioisen laen ja Orijärven pinnan korkeusero on 45 metriä. Orijärven pinta on noin 90 metrin korkeudessa meren pinnan tasosta mitattuna.

Supra-akvaattisen alueen alaraja on noin 105 m mpy. Peltorannan tilan, joka tavallaan on koko alueen kantatila, alue on noin 102 metrin korkeudessa meren pinnan yläpuolella. Tila sijaitsee terassimaisella

tasanteella noin 300 sadan metrin päässä Orijärven pohjoisrannasta. Kaikki löydöt tehtiin tältä tasanteelta, läheltä terassin reunaa.

Fyysisen ympäristön muuttujien analysoiminen paikkatietojärjestelmien avulla on osoittautunut tehokkaaksi metodiksi rautakautisen asutuksen sijoittumisen ennustamisessa, sillä nuoremman rautakauden kohteiden sijoittuminen ei ole satunnaista. Ravinteikkaus, rinteiden kaltevuus ja suunta, tietty hienojakoinen maalaji ja etäisyys vedestä on havaittu merkittäviksi muuttujiksi. (Kirkinen 1994a, Mikkola 1996). Maalajin soveltuvuus viljelyyn perustuu mm. maalajin muokattavuuteen sekä sen kykyyn pidättää kosteutta ja ravinteita. Vanhimmat pellot ovatkin sijainneet hieta- ja moreenimailla. Savimaat ovat soveltuneet erinomaisesti niityiksi ravinteikkautensa ja vedenpidätyskykynsä ansiosta (Kirkinen 1994b:20). Orijärven alue täyttää lähes kaikki kohteelle suotuisat topografiset kriteerit.¹

2.1. LÄHILÖYDÖT

Orijärven alueelta ei ennen vuotta 1998 tunnettu rautakautiseen asutukseen viittaavia merkkejä. Lähimmät rautakautiset löytöpaikat sijaitsevat reilun puolentoista kilometrin säteellä Peltorannasta. Ne ovat Rantakylän Ketunniemi, Mäntyranta ja Rantala. Rantakylän länsipuolelta, Vuolingon Tyynelästä tunnetaan viikinki- ja ristiretkiaikaista esineistöä.

Rantakylän Ketunniemestä löytyi vuonna 1988 viikinkiaikainen keihäänkärki (KM 26918). Löytöpaikka sijaitsee Pitkäjärveen työntyvällä niemellä. Niemi rajoittuu lännessä Ketunlahteen, johon Orijärvi puolestaan laskee. Esine löytyi länteen viettävältä peltoaukealta kasvimaan muokkauksessa. Hannu Poutiainen tarkasti löytöpaikan vuosina 1990 ja 1991. Antti Bilund tarkasti paikan vuonna 1996. Hän löysi paikalta mm. palanutta luuta (KM 29620). Vuolingon ala-asteen opettaja Jukka Salminen löysi vuonna 1996 Ketunniemestä metallinetsimellä Ethelred II aikaisen *Long Cross* -pennyn skandinaavisen jäljitelmän, joka ajoittuu vuoden 1000 tienoille. Salminen löysi myös kaksi pronssikuorista punnusta, pronssisen vyönsoljen sekä lasimassahelmen (KM 29618:1-6). Vastaavan tyyppinen vyönsolki on löydetty Sysmän Siivolampelosta (KM 17181:8). Löydöt ajoittunevat vyönsoljen perusteella ristiretkiaikaan (vrt. Kivikoski 1973:145, Abb. 1196). Samalta pellolta on löydetty myös useita kvartsikaapimia ja -iskoksia (KM 29619:1-5). Ketunniemen löytöpaikka sijaitsee noin puolentoista kilometrin päässä Peltorannasta eteläkaakkoon.

Rantakylän Mäntyrannasta, läheltä Orijärven etelärantaa, on vuonna 1963 löydetty rautainen keihäänkärki ja kirves (KM 15901:1-2) tontin raivauksen yhteydessä. Naapurutilalta on löytynyt keihäänkärki, joka on sittemmin joutunut hukkaan. Leena Söyrinki-Harmo teki paikalla koekaivauksen vuonna 1973. Mitään kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa ei paikalta kuitenkaan löytynyt. Valtatie 5 kulkee nykyisin löytöpaikan yli. Esineet ovat olleet tulessa, sillä keihäänkärjen putken hopeakoristelu on sulanut. Vastaavat

¹ Orijärven alueen luokitus 4/5. Mm. Kirkinen 1994:23, kuva 19.

esineet on löydetty Kyyhkylän röykkiöstä numero 3. Esineet ajoittuvat vuoden 1000 tienoille (Lehtosalo-Hilander 1988:176-177). Löytöpaikka sijaitsee kilometri Peltorannasta etelään.

Rantakylän Rantalasta löytyi vuonna 1943 noin 70 cm syvyydestä ojaa kaivettaessa Petersenin G-tyypin keihäänkärki ja M-tyypin tappara (KM 11378:1-2). Helmer Salmo tarkasti löytöpaikan, joka sijaitsi n. 350 metriä eteläkaakkoon pienen Naistinki-lammen rannasta. Alueella on nykyisin teollisuushalleja ja omakotitaloja, joten kohde lienee kokonaan tuhoutunut. Löytöpaikka sijaitsee noin kilometrin päässä Peltorannasta luoteeseen.

Vuolingon Tyynelän löytöpaikka sijaitsee noin 3,5 kilometrin päässä Peltorannasta länsiluoteeseen. Tyynelän tilan kukkapenkistä löytyi vuonna 1957 tasavartinen pronssisolki, avonainen rautarengas sekä pronssinen ketjunjakaja (KM 14146:1-3). Vuonna 1963 paikalta löytyi toinen tasavartinen pronssisolki (KM 15888). Vuonna 1966 kohteesta löytyi pronssinen kulkunen (KM 17042). Vielä vuonna 1989 Tyynelästä toimitettiin Kansallismuseon kokoelmiin pronssinen ketjunjakaja ja kulkunen (KM 24868:1-2). Viikinkiaikaiset tasavartiset soljet kuuluvat Kivikosken ryhmään 7 (vrt. Kivikoski 1938:20-24, Kivikoski 1973:93-94, Abb. 679). Molemmat soljet on koristeltu 11 nastalla. Solkityyppiä esiintyy Ahvenanmaalla, Länsi-Suomessa, Hämeessä ja Laatokan Karjalassa. Lähin vastine Tyynelän löytöpaikalle on Pertunmaan Kuuselan löytö (KM 9102:1). Esineissä on merkkejä tuleen joutumisesta, joten niitä on pidetty polttokalmistolöytöinä (Lehtosalo-Hilander 1988: 258).

Vuolingon alueelta tunnetaan myös irtolöytönä talteen saatu soikea kupurasolki (KM 24667) ja lasimassahelmi (KM 29703). Kupurasolki edustaa lähinnä Ailion J-tyyppiä eli köynnössolkea. Löydettyjen esineiden on katsottu olevan peräisin polttohautoista tai polttokenttäkalmistoista (ks. Lehtosalo-Hilander 1988: 166, 176-178 ja 258). Asuinpaikkalöytöjä ei alueelta ole tehty. Tämä on Mikkelin alueelle tyypillistä.

Tuukkalan ristiretkiaikainen ruumiskalmisto ja Moisio Latokallion mahdollinen ristiretkiaikainen kalmisto ja keskiaikainen asuinpaikka (ks. Schulz 1994:59-60) sijaitsevat Peltorannasta 4 km kaakkoon. Kenkäveronniemen rautakautinen asuinpaikka sijaitsee puolestaan 4 km Peltorannasta itäkoilliseen. Visulahden ruumiskalmistolle Peltorannasta on matkaa yli 8 kilometriä. Kyyhkylän röykkiökalmistolle ja rautakautiselle asuinpaikalle on Peltorannasta matkaa 6 kilometriä. Peltorannan asuinpaikka kuuluu näiden merkittävien löytöpaikkojen keskittymään.

3. KAIVAUKSEN KÄYTÄNNÖN TOTEUTUS

Kaivaus toteutettiin tavalla, joka mahdollistaa peltokohteiden nopean ja laaja-alaisen tutkimisen. Vastaavalla tekniikalla on tutkittu mm. Halikon Vuohikallion, Janakkalan Viralan ja Mikkelin mlk Moisio Latokallionpellon asuinpaikkoja. Erotuksen kahteen viimeksi mainittuun on peltomultakerroksen käsin

tapahtunut poisto, joka tosin toteutettiin melko ripeästi lapioiden. Viralassa kaivinkone hoiti suuren osan peltomaan kuorinnasta mutta sielläkin kaikki irtain maa-aines seulottiin. Moisiossa seulonta ei ollut mahdollista käytettävissä olleiden resurssien pienuuden vuoksi.

3.1.KAIVAUSTEKNIikka

Paksu peltomultakerros poistettiin lapioiden. Kaikki irtain maa-aines seulottiin tarkoitusta varten rakennetuilla seuloilla, joiden silmäkoko vaihteli 4-6 millimetriin. Peltomultakerroksen löytöjen levintää seurattiin jatkuvasti Excel-ohjelman avulla ja kaivausalueetta laajennettiin löytöjen levinnän mukaan. Yhteensä aluetta ehdittiin avata 156 m². Peltomultakerroksen alta paljastuneet kiinteät rakenteet tutkittiin erillisinä tasokaivauksina. Osa rakenteista puolitettiin ja leikkausprofiilit dokumentoitiin.

Kaivausalueelle luotiin oma virtuaalinen koordinaatisto siten, että x-akselin arvot kasvavat pohjoiseen ja y-akselin arvot kasvavat itään. Peruspaalun eli suunnitellun koeojan lounaiskulman koordinaateiksi valittiin 5000/1000. Kaivausalue sijoittuu koordinaatistossa alueelle 5008-5030/997-1012. Koordinaatiston luominen osaksi valtakunnallista perus- tai yhtenäiskoordinaatistoa ei ollut käytettävällä mittausvälineistöllä mahdollista, sillä virhemarginaali olisi muodostunut liian suureksi. Peruskarttalehdellä 3142 05 MIKKELI, jolle kaivausalue sijoittuu, yhtyvät perus- ja yhtenäiskoordinaatisto. Kohteen peruskartalta määritetyt perus- ja yhtenäiskoordinaatiston mukaiset koordinaatit ovat 6840,28/3511,50.

Löydöt on otettu pääasiallisesti talteen neliömetrin tarkkuudella siten, että ruudun lounaiskulman koordinaatti kuvaa koko ruudun löytöjen koordinaattitietoa. Tässä noudatettiin vakiintunutta käytäntöä. Rahalöytöjen ja muiden ajoittavien löytöjen sekä metallietsimellä peltoalueelta löydettyjen esineiden ja niiden katkelmien koordinaatit on kirjattu vähintään 10 cm tarkkuudella. Seulalöydöille annettiin koordinaatit neljännesneliön tarkkuudella, koska peltomultakerros lapiotiin suoraan seulaan noin neljännesneliön paloissa.

Peltomultakerroksen löytöjen korkeustietoja ei ollut mahdollista dokumentoida tarkasti kaivausteknisistä syistä. Ajoittavien löytöjen korkeustiedot ilmoitetaan sentin tarkkuudella ja muiden löytöjen korkeustieto ilmoitetaan kerroksen tarkkuudella. Kiintopisteinä kaivauksella käytettiin Mikkelin maalaiskunnan mittausosaston alueelle siirtämiä korkeuspisteitä. Pohjoisempi pisteistä sijaitsee Peltorannantien itäpuolella ja toinen Peltorannan tontin pohjoisrajalla, sähköpylvään juurelle kasatussa kivikossa. Näiden korkeuskiintopisteiden tarkat sijainnit sekä korkeudet metreinä meren pinnan yläpuolella ilmenevät yleiskartasta, joka on laadittu maalaiskunnan toimittamien kaava- ja suunnitelmakarttojen pohjalta mittakaavaan 1:1000.

3.2. DOKUMENTOINTI

Dokumentointimenetelmänä käytettiin vakiintuneen tavan mukaisesti mustavalko- ja diakuvausta sekä mittakaavaan piirtämistä. Rakenteiden tasot dokumentoitiin mittakaavaan 1:20, profiilit puolestaan mittakaavaan 1:10. Koko kaivausalueen tasosta 1 on laadittu kartta mittakaavaan 1:50. Tämä on ainoa kartta, jossa kaikki rakenteet on esitetty samalla karttalehdellä. Muutoin rakenteet dokumentoitiin ja kaivettiin eri tekniikoita käyttäen yksittäisinä kokonaisuuksina. Tämän vuoksi muista tasoista ei ole koko kaivausalueen kattavaa tasokarttaa, vaan rakenteiden tai niiden puolikkaiden eri tasot on piirretty samalle karttalehdelle.

Kaivauskerrosten järjestys ja numerointi noudattaa periaatetta, jonka mukaan peltomultakerros on kerros 0, ja sen alta paljastuu **taso 1**, tason 1 alta kaivetaan **kerrosta 1**, jonka alta paljastuvaa tasoa kutsutaan **tasoksi 2**. Tason 2 alta kaivetaan kerrosta 2. Näin edetään puhtaaseen pohjamaahan asti. Pellon pintaa kutsutaan tämän järjestelmän mukaan tasoksi 0. Tällä järjestelmällä halutaan korostaa peltomultakerrokseen sekoittuneiden ja *in situ* olevien löytöjen välistä informatiivista eroa, vaikka lähestulkoon kaikki ajoittavat löydöt tulivat peltomultakerroksesta.

Kaivauskerroksien paksuus pyrittiin pitämään 5 cm:ssä. Rakenteita ympäröivän hiekan irtonaisuus ja aurauks jäljet aiheuttivat joskus hieman vaikeuksia tarkkailla kaivettavan kerroksen paksuutta. Kivikkoisten rakenteiden tasojen määrittäminen oli myös hankalaa.

4. RAKENTEET

Rakenteella tarkoitetaan tässä yhteydessä kaikkia sellaisia häiriöitä, anomalioita tai ilmiöitä, joiden voidaan katsoa olevan ihmisen muinaisen toiminnan aiheuttamia. Yhtenäisen kulttuurikerroksen puuttuminen ja ilmiöiden selvärajaisuus puoltaa tätä hieman ambivalentin termin käyttöä. Kaivausalueelta löydettiin 16 kappaletta rakenteiksi tulkittavia ilmiöitä peltomultakerroksen alta. Ne on nimetty juoksevilla numeroilla dokumentointijärjestyksessä. Rakenteet 9, 10, 11, 13, 15 ja 16 muodostuvat heikosti erotuvista pienialaisista lika- tai nokimaaläikistä. Muut rakenteet olivat lähinnä kivettyjä kuoppamaisia rakenteita. Rakenteet erottuivat erittäin selkeästi puhtaan, vaalean hiekkamaan keskeltä. Rakenteet olivat joko kokonaan löydöttömiä tai löytöjä tehtiin vain muutamia. Ajoittavaa materiaalia ei rakenteista juurikaan saatu talteen.

4.1. RAKENNE 1

Rakenne 1 koostui epäsäännöllisen muotoisesta tumman likamaan muodostamasta pohjois-etelä -suuntaisesta nelikulmiosta, jota peitti ovaali heikon likamaan alue. Rakenne sijoittui koordinaattiruutujen

1000-1002/5019-5020 alueelle. Soikean likamaaläikän kaakkoisosassa oli melko suurista kivistä koostuva liesimäinen rakenne. Rakenteen pinnasta, heti peltomullan poiston jälkeen, löytyi muutama suuri pala lasitettua punasavikeramiikkaa. Astian muodosta ja lasituksesta päätellen se ajoittune 1700-luvulle (Marianna Niukkasen suullinen tiedonanto). Rakenne 1 muuttui tasossa 2 itä-länsi suuntaiseksi pyörityneeksi suorakaiteeksi. Tasossa 3 rakenne näytti koostuvan kahdesta sisäkkäisestä suorakaiteesta, joista sisempää reunusti tummanruskean likamaan muodostama raita. Maa oli rakenteen sisällä lähinnä ruskeaksi värjäytynyttä likamaata. Rakenteen länsiosan kiveys noudatteli sisemmän suorakaiteen päädyn muotoa. Rakenne oli noin 30 cm syvyinen ja tasapohjainen.

Rakenne muistuttaa toisaalta kivettyä kuoppaliettä, mutta sen suorakaidetta muistuttava muoto voi viitata myös muun tyyppiseen rakenteeseen. Mahdollisti kyseessä voi olla historiallisen ajan asuinrakennukseen liittyvä säilytys- tai haudutskuoppa. Kyseessä voi olla myös uuni, kiuas tai ahjo rautakauden lopulta. Rakenteen kiveys muodostui osin isohkoista laakakivistä. Kyntäminen on vahingoittanut rakenteen pintakerroksia siinä määrin, että kivet eivät muodostaneet mitään selkeää uunimaista tai muuta sellaista kokonaisuutta.

Isohkoista laakakivistä rakennettu, tosin pyöreähkön ruskean likamaan keskellä ollut liesirakenne kaivettiin kesäkuussa 1999 Polvijärven Sotkuman Iljalasta. Iljalan rakenteen viereisestä lattiatasosta otetut dendrokronologiset näytteet ajoittavat rakenteen 1600-luvun loppuun (Zetterberg 2000:3-4). Rakenteen pinnassa olleet keramiikan kappaleet tukisivat ajoitusta historialliseen aikaan. Toisaalta keramiikan palat löytyivät peltomultakerroksesta, joka peitti rakennetta, joten niiden ei välttämättä tarvitse olla rakenteen kanssa saman aikaisia. Rakenne 1 on hyvin monimuotoinen ja mielenkiintoinen. Rakenteesta ei kuitenkaan löytynyt mitään ajoittavaa materiaalia, eikä siinä ollut hiiltä, joka olisi voitu ajoittaa luonnontieteellisin menetelmin. Rakenteen ikä ja funktio eivät vielä ole selvinneet. Hyvin saman tyyppisiä rakenteita on kaivettu esiin vuosina 1989 ja 1990 Janakkalan Viralasta nykyisen Hämeenlinnan moottoritien linjalta (ks. E.-L. ja H.-P. Schulz, koekaivaus- ja kaivauskertomus Museoviraston topografisessa arkistossa). Tällaiset rakenteet on tulkittu juuri liesiksi, uuneiksi ja kiukaiksi. Viralan löytömateriali ajoittaa rakenteet pääasiassa viikinkiaikaisiksi. Vanhimmat ajoittavat esineet ovat merovingiaikaisia.

4.2. RAKENNE 2

Rakenne numero 2, joka sijoittui ruutujen 1003-1005/5016-5017 alueelle, on koko alueen mielenkiintoisin rakenne, koska se näyttää ruumishaudalta, jonka länsipäässä on kivetty liesi. Rakenne on n. 80 cm leveä ja 2 metriä pitkä, länsilounaasta itäkoilliseen suuntautunut, säännöllisen suorakaiteen muotoinen, sekoittuneen puhtaan hiekan ja osin likamaan värjäämän hiekan alue. Se säilyttää suorakaiteisen ja laatikkomaisen muotonsa tasaiseen pohjaan asti. Rakennetta oli peltomultakerroksen alla säilynyt noin 25 paksuudelta. Rakenteen itäpäädyssä oli muutamia palaneita kiviä. Rakenteen keskikohta oli täysin kivetön. Rakenteen

reunoja kiersi ohut orgaanista ainetta oleva raita. Aivan rakenteen pohjalta löytyi muutama lahonneen puun kappaletta. Länsipäädyän liesimäisen rakenteen ympäristössä maa oli orgaanisen aineen ja noen tummaksi värjäämää. Suurin osa kivistä oli palaneita, joten liettä oli myös käytetty. Rakenne oli lähestulkoon löydötön eikä sitä varmuudella voida pitää ruumishautana. Toisaalta sen muoto viittaa niin vahvasti ruumishautaan, että muita käyttötarkoituksia on vaikea keksiä. Kiveyksiä haudoista tunnetaan ainakin Luistarin kalmistosta.

Mikkelin Moision Latokallion pellolta löytyi vuoden 1993 kaivauksissa rakenteen 2 tyyppinen pitkulainen, hautamainen tavallisten asuinpaikkarakenteiden joukosta. Myös tässä Latokallion pellon rakenteessa oli pyöreä, liesimäinen kiveys toisessa päädyssä. Rakenteesta ei löytynyt muuta kuin palanutta savea ja eläinten luita. Pyöreässä kiveyksessä oli kissan luuranko ja ainakin kolmen sammakon luut. Kohde ajoittuu ainakin osittain keskiaikaan AD 1450 radiohiiliajoituksen (Su-2436) perusteella, joka on saatu viereisen suorakaiteen muotoisen liesikuopasta löytyneestä hammppunarusta (Schulz, E.-L:1994:59-60).

Moision Latokallion esimerkin mukaisesti Peltorannan rakenteista osa voi olla keskiaikaisia, sillä keramiikkamateriaalikin viittaa siihen. Ongelmana on erottaa rautakautiset rakenteet uudemmista. Rautakauteen ajoittuvien löytöjen määrä on siinä määrin vakuuttava, että paikalla voi hyvinkin olla myös rautakautisesta asutuksesta kertovia kiinteitä rakenteita. Ajoittamalla rakenteen 2 pohjalta löytyneet puut saataisiin kronologiaan selvyyttä. Tähän ei toistaiseksi ole resursseja.

4.3. RAKENNE 3

Rakenne numero 3, joka sijoittui ruutuun 1005/5018, muistuttaa kivetyn paalunsijan pohjaa. Kyseessä voi myös olla pienen kuoppalieden pohja. Rakenteesta oli jäljellä tasossa 1 muutama palanut kivi ja pyöreä ruskea likamaan värjäämä läikkä. Rakenteen halkaisija oli noin 40 cm. Sen syvyys oli vain noin 10 cm. Profiilista nähdään rakenteen olleen lähes tasapohjainen. Rakenne oli löydötön.

4.4. RAKENNE 4

Rakenne numero 4, joka sijoittui ruutujen 1001-1003/5013-5015 alueelle, muodostui suuresta, lähes pyöreästä ruskean likamaa-alueesta, jonka ensimmäisessä tasossa oli vain hieman palaneita kiviä. Syvemmälle kaivettaessa rakenne muuttui erittäin kiviseksi. Rakenne oli yli 50 cm syvä, lähes tasapohjainen kuoppa, joka oli täytetty palaneilla kivillä. Kivien välissä ollut irtain maa-aines oli orgaanisen aineen ja noen lähes mustaksi värjäämää. Rakenne puolitettiin ja sen itäpuoli kaivettiin tasoissa pohjaan. Profiilista käy hyvin ilmi rakenteen kerroksellisuus. Pinnan irtain maa-aines on erittäin tummaa. Sen alla oleva kerros on hiekan sekaista ja melko tummaa likamaata. Pohjalla on ruskeaa likamaata. Tasossa 5 tulee selkeästi esiin palaneen hiekan vyöhyke rakenteen reunoilla. Profiilissa selvästi erottuva

palaneen maan alue esiintyy rakenteen pohjoisreunalla. Rakenne oli erittäin selvärajainen ja se on kaivettu kovaan anturamaahan asti. Tiivis kiveys ei muodostanut mitään selkeää rakennetta. Kyseessä lienee suuri kuoppaliesi, jota on käytetty joko lihan kypsentämiseen tai rasvan erottamiseen lihasta. Rakenteen pintakerroksesta löytyi sian hampaita, pronssinen vaarna sekä viikinkiaikainen hopeakolikko. Kolikko löytyi aivan rakenteen pintakerroksesta, osittain peltomullasta, joten se ei ajoita rakennetta.

Rakenne muistuttaa suuresti vanhempaan rautakauteen ajoittuvia kuoppaliesiä, joita tunnetaan esimerkiksi Saarijärven Summassaarelta. Toisaalta rakenteessa on yhtäläisyyksiä historiallisen ajan rakenteisiin, joita tutkittiin Polvijärven Sotkuman Lamminniemeltä (ks. Esa Mikkolan kaivauskertomus vuodelta 1998). Varsinkin koko ja muoto ovat hyvin samanlaisia. Erottavana tekijänä on punertavan palaneen saven nauhojen ja kiistattomasti historialliseen aikaan ajoittuvan materiaalin puuttuminen sekä kiveyksen tiiviys Mikkelin rakenteessa.

4.5. RAKENNE 5

Rakenne numero 5, joka sijaitsi ruutujen 1006-1007/5020 alueella, muodostui noin metrin halkaisijaltaan olevasta pyöreähköstä likamaa-alueesta. Rakenne poikkesi muista kivettömyytensä vuoksi. Rakenteen profiilista nähdään, että rakenne oli pyöreä ja selvärajainen. Se koostui tummanruskeasta ja ruskeasta likamaasta, joka oli osin hiekan sekainen. Tasossa 3 rakenteen reunoilla on nähtävissä punertavan, ilmeisesti palaneen hiekan alue. Rakenteesta löydettiin lähinnä palanutta luuta. Kyseessä voi olla joko likamaakuoppa tai kiveämätön liesikuoppa. Rakenteen pinnan puhdistuksessa löytyi ilmeisesti saksalaisen hopeakolikon katkelma. Tämän ei kuitenkaan voida katsoa ajoittavan rakennetta, koska pinnassa oli vielä jonkin verran peltomultaa. Hyvin saman kaltaisia rakenteita tunnetaan Halikon Märlyn Riihikankareelta, Janakkalan Viralasta ja Hämeenlinnan Varikonniemestä.

4.6. RAKENTEET 6 ja 14

Rakenne numero 6, joka sijaitsi ruutujen 1007-1008/5015-5016 alueella, näytti aluksi muodostavan ainoan varmasti rautakautisen lieden koko kaivausalueella. Liesi oli kivetty. Kivet olivat pieniä ja pahoin palaneita. Kyntäminen oli vahingoittanut kiveystä melkoisesti, eikä rakennetta ollut säilynyt kuin 15 cm paksuudelta. Kiveyksen alta paljastui tummanruskean, nokisen likamaan alue, joka tasossa 3 saavuttaa lähes suorakaiteisen muodon. Rakenne tutkittiin puolitetuna. Rakennetta voisi parhaiten kuvata tyyppilliseksi liedeksi. Rakenteen ajoitus on kuitenkin epäselvä, sillä sen vierestä, tummasta likamaasta löytyi liitupiipun varren katkelma. Se on tosin voinut joutua löytöpaikkaansa myöhempien häiriöiden, esim. myyräkolon kautta. Saman tyyppisiä matalia, muodoltaan hieman epäsäännöllisiä kivettyjä liesiä tunnetaan lähes jokaiselta rautakautiselta asuinpaikalta. On kuitenkin hyvä pitää mielessä, että vastaavanlainen yksinkertainen kivetty liesi, joka ajoittunee 1600-luvulle, kaivettiin esiin vuoden 1998

Sotkuman Lamminniemen kaivauksilta Polvijärveltä. Taas erottavana tekijänä on vaaleanpunertavan palaneen sekoitteettoman saven puuttuminen Orijärven liedestä.

Rakenne 14 käsitellään tässä yhteydessä, koska se liittyy rakenteeseen 6. Rakenne 14 sijaitsi rakenteen 6 kaakkoispuolella, ruutujen 1007-8/5013 alueella. Se muodostuu matalasta ruskean likamaan ja ilmeisesti noen värjäämästä pyöreähköstä läikästä. Hiiltä rakenteessa ei ollut, joten tulkinta hiiltensäilytyskuopasta ei välttämättä ole oikea. Likamaa-alue on voinut syntyä, kun liedellä keitettyä nestettä on kumottu toistuvasti rakenteen viereen.

4.7. RAKENNE 7

Rakenne numero 7, joka sijaitsi ruutujen 998-1000/5016-5017 alueella, oli tasossa 1 vaaleanruskean likamaan muodostama säännöllisen ovaalin muotoinen alue, jonka keskellä oli muutamia palaneita kiviä. Syvemmälle kaivettaessa rakenteesta paljastui enemmän kiviä, joista osa oli isoja laakoja. Rakenteen pohjoispuolisko tutkittiin tasokaivauksella. Rakenne säilytti säännöllisen muotonsa eikä selkeää kerroksellisuutta ollut havaittavissa. Kiveys keskittyi rakenteen keskelle. Rakenteen tasainen pohja tuli vastaan 50 cm syvyydestä. Rakenteen länsireunassa on heikosti erottuva punaiseksi palaneen hiekan alue. Rakenteesta löytyi muutama pala palanutta savea sekä hieman rautakuonaa. Rakenne voisi edustaa alkeellista ahjoa. Koska rakenteen pintakerrokset ovat kyntämisen yhteydessä tuhoutuneet, ei rakenteen käyttötarkoituksesta voida olla varmoja.

4.8. RAKENNE 8

Rakenne numero 8, joka sijoittui ruutujen 999-100/5021-5022 alueelle, muodostui kahdesta osittain päällekkäisestä, pyöreästä lika- ja nokimaaläikästä. Kuopanteiden välissä oli puhtaan hiekan muodostama kerros. Läikistä eteläisempi osoittautui syvemmäksi. Rakenne oli lähestulkoon kivetön. Irtain maa-aines oli orgaanisen aineen tumman ruskeaksi värjäämää sekä osittain punaiseksi palanutta. Rakenteet ovat selviä likamaakuoppia.

4.9. MUUT RAKENTEET JA LIKAMAALÄIKÄT

Rakenteet 10, 11 13, 15 ja 16 olivat pienialaisia likamaaläikkiä tai muita häiriöitä puhtaassa hiekassa. Rakenne 9, joka jäi osittain profiiliin, saattaa olla paalunsijan jäännös. Rakenne 12, joka tuli esiin viimeksi avatulta kaistaleelta, jatkunee suurimmaksi osaksi avaamattomalle alueelle, muodostuu palaneista kivistä ja niitä ympäröivästä likamaasta. Rakenteen tutkiminen jätettiin tulevaan kenttäkauteen, koska sen avaamiseen ei käytettävissä ollut aika enää riittänyt.

5. LÖYDÖT

Suurin osa löydöistä on peräisin peltomultakerroksesta. Peltokohteissa tämä on yleistä, koska kyntäminen ja äestäminen rikkovat kulttuurikerrosta ja sekoittavat löydöt viljelykerrokseen. Kihlinpellolla peltomultakerros oli poikkeuksellisen paksu, keskimäärin noin 35 cm. Rakenteista saatiin talteen vain hieman löytöjä, eikä joukossa juuri ole ajoittavaa esineistöä. Rakenteiden löytömateriaali koostuu pääasiassa palamattomasta luusta, savitiivisteiden kaltaisesta palaneesta savesta sekä pronssipellin palasista.

5.1. HOPEA

Kaivaukselta löydettiin siis 103 kokonaista ja 11 fragmentaarista hopeakolikkoa sekä kappale leimakoristeista hopealevyä. Kolikoiden yhteispaino on 149,51 g. Rahojen keskimääräinen paino on 1,31 g, mikä on ajanjakson kolikoille tyypillistä. Kolikot löytyivät noin 300 neliömetrin kokoiselta alueelta peltomultaan levinneinä.

Yksi kolikoista on itämaista alkuperää, muut kolikot ovat pääasiassa saksalaisia tai englantilaisia. Joukossa on myös kaksi englantilaisten rahojen skandinaavista jäljitelmää. Numismaattisen tutkimusperinteen mukaisesti kolikot on luetteloitu alkuperäismaan mukaan. Englantilaiset kolikot on luetteloitu kolikkotyyppien ikäjärjestyksen mukaisesti. Saksalaiset kolikot on luetteloitu puolestaan löytöpaikkakunnan mukaisesti (vrt. Salmo 1948). Kolikoita ei ole luetteloitu koordinaattien ja kerrosten mukaisesti.

<i>Painoluokka</i>	<i>Osuus</i>
< 0,99 g	15,6%
0,99 g - 1,99 g	82,6%
2,00 g - 2,99 g	0,9%
3,00 g - 3,99 g	0,9%

Fragmentoituneet kolikot osoittavat kokonaista kolikkoa pienempien yksiköiden tarpeen myös kehittyneen rahatalouden maissa. Birgitta Hårdt (1996:84-88) esittää kätköjen rakenteen, esineiden painon, fragmentoitumisasteen sekä rahojen ja pilkkohopean suhteen heijastavan viikinkiaikaisen yhteisön asenteita hopeaan maksuvälineenä. Hänen mukaansa kätkölöytöjen rakenne heijastelee kätöntäajan taloudellista järjestelmää, sillä fragmentoitumisaste osoittaa hopean kiertokulun intensiteettiä ja jokapäiväisen käytön astetta. Eteläisen Skandinavian hopeakätkölöytöihin tukeutuen Hårdt on muotoillut neljä vaihetta, jotka johtavat hopean painoon perustuvasta talousmuodosta täysimittaiseen rahatalouteen. Ensimmäisen vaiheen kätköet koostuvat pääasiallisesti kokonaisista arabialaisista kolikoista. Hopeaa on käytetty arvokkaiden

prestiisi-esineiden hankkimiseen. Hopeaa on käytetty myös raaka-aineena. Toisessa vaiheessa fragmenttien määrä kasvaa, joskin fragmentit ovat suuria. Tällöin hopean arvo on sen painossa. Kolmannen vaiheen kätköissä rahojen ja korujen pilkkominen pieniin palasiin on silmiinpistävä piirre. Hyvin pienten hopeayksiköiden tarve on ilmeinen. Tämä saattaa tarkoittaa hopean käyttöä jokapäiväisten hyödykkeiden hankkimisen välineenä. Neljännen vaiheen kätkölöydöt koostuvat jälleen kokonaisista kolikoista. Korujen kappaleet puuttuvat kokonaan. Samalla kotimaisten (skandinaavisten) kolikoiden määrä kasvaa eli ollaan siirrytty täysinmittaiseen rahatalouteen, jolloin rahojen arvo on niiden nimellisarvossa, ei painossa.

Kihlinpellon aarre edustaa parhaiten Hårdtin kakkosvaiheen talousmuotoa. Rahojen käytössä on kuitenkin hyvin suuria paikallisia eroja, eivätkä kaikki tutkijat ole valmiita hyväksymään näin suoraviivaista jaottelua. Todennäköisemmin kaikki Suomen viikinki- ja ristiretkiaikaiset rahalöydöt edustavat talousmuotoa, jossa hopean arvo oli sen painossa. Ilmeisesti vasta myöhään keskiajalla, Ruotsin vallan alaisuudessa, on Suomessakin siirrytty rahojen nimellisarvon mukaiseen rahatalouteen.

Rahoilla on muuhun arkeologiseen löytöaineistoon verrattuna etuna lyöntivuoden tai lyöttäjän hallitusajan mukainen absoluuttinen ajoitus. Arabialaisissa rahoissa on merkitty poikkeuksetta lyöntivuosi. Arabialainen ajanlasku alkaa Muhammedin paosta Mekasta Medinaan vuonna 622 jKr. Tämä tapahtuma on nimeltään *hizra*. Vuosiluvuissa käytetään lyhennettä Ah (tai A.H.), joka tulee latinankielisestä nimityksestä *Anno Hegirae* (suom. hizran vuonna). Arabialainen ajanlasku perustuu kuukalenteriin, joten vuoden pituus ei ole sama kuin länsimaisessa ajanlaskussa. Arabialainen vuosi ei vaihdu samaan aikaan kuin länsimainen, joten A.H. vuosiluku ilmaistaan länsimaisen ajanlaskun mukaiseksi muutettuna kahdella vuosiluvulla (esim. AD 999/1000).

Länsimaisissa rahoissa ei esiinny rahan lyöntivuotta, vaan ajoitus tapahtuu hallitsijan vallassaolovuosien mukaan. Mikäli hallitusaika on ollut pitkä saattaa ajoittamisessa esiintyä epätarkkuutta. Vuosina 978-1016 hallinneen Æthelred II Neuvottoman aikaiset rahat on pystytty ajoittamaan tyypeittäin kirjallisten lähteiden ja ruotsalaisten kätkölöytöjen perusteella. Oman vaikeutensa muodostavat myös saksalaiset nk. Otto-Adelheid -penningit, koska niitä lyötiin alkuperäisenä ja jäljennöksinä 990/1000-1050 välisenä aikana (Sarvas 1972:2).

Lähes kaikki hopeakolikot löytyivät peltomultakerroksesta. Nekin kolikot, jotka on löydetty rakenteista, ovat todennäköisemmin päätyneet rakenteiden pintakerrokseen resenttien häiriöiden kautta. Ensimmäiset kolikot löytyivät pelloilta metallinilmäsimen avulla. Metallinilmäsimä käytettiin kolikkokeskittymän paikallistamiseksi. Kaivausalue sijoitettiin tämän keskittymän kohdalle. Kaikkiaan 28% (32 kpl) kolikoista on löydetty metallinilmäsimen avulla. Näistä viiden löytöpaikka sijoittuu kaivausalueen ulkopuolelle. Kaksi kolikoista on löytynyt kaivausalueen pohjoispuolelta, yksi eteläpuolelta sekä kaksi itäpuolelta. Kaikki metallietsimellä löydetty kolikot sijaitsivat korkeintaan 15 cm syvyydellä pellon pinnasta. Osa

kolikoista oli aivan peltokerroksen pinnalla. On siis perusteltua olettaa, että alueella on vielä kolikoita syvemmällä peltokerroksessa niillä alueilla, jota ei ehditty avata.

Arabialainen kolikko on harvinainen Ukailidi-dirhemi, joka on lyöty Barqaidissa nykyisen Irakin alueella. Kolikko on lyöty ilmeisesti A. H. 389 eli länsimaisen ajanlaskun mukaan vuonna 999/1000. Kolikko on lävistetty ja sen reunassa on ainakin 12 lovea. Kyseessä lienevät nk. koetinmerkit eli rahan aitoutta on testattu lävistämällä kolikko puukonkärjellä. Mikäli lävistysreikä on kyllin iso, on raha voitu ripustaa siitä roikkumaan esim. kaulaketjuun (Sarvas 1972:7). Kolikon tai esineen kappaleen reunaa on myös voitu iskeä terällä aitouden toteamiseksi. Kolmas aitouden testaamisen menetelmä oli rahojen taivuttelu (Malmer 1968:14). Yhdessä englantilaisessa ja kolmessa saksalaisessa kolikossa on mahdollinen koetinmerkkireikä.

5.1.1 ENGLANTILAISET KOLIKOT

Englantilaiset kolikot ovat kaikki kuningas Æthelred II:n lyöttämiä. Pitkän hallituskautensa ja tanskalaisille maksamansa *Danegeldin* ansiosta kuningas Æthelredin lyöttämät kolikot ovat yleisimpiä englantilaisia kolikoita Skandinaviassa. Orijärveltä löytyi 22 Æthered II aikaista kolikkoa. Edustettuina ovat *Crux* (N 770), *Long Cross* (N 774), *Helmet* (N 775) ja *Last Small Cross* (N 777) -tyypit. Muut Æthelredin aikaiset kolikkotyypit ovat *First Small Cross* (N 764), *First Hand* (N 766), *Second Hand* (N 768), *Intermediate Small Cross* (N 773) sekä *Agnus Dei* (N 776). Æthelredin aikaisten kolikkotyyppien käyttöaika ja keskinäinen järjestys on voitu ajoittaa noin kuuden vuoden periodeihin. Poikkeuksen muodostavat *First Small Cross* ja *Agnus Dei* -tyypit. Mikkelistä löytyneet kolikkotyypit ajoittuvat seuraavasti:

<i>Crux</i>	n. 991-997
<i>Long Cross</i>	n. 997-1003
<i>Helmet</i>	n. 1003-1009
<i>Last Small Cross</i>	n. 1009-1016

Kuningas Edgarin rahauudistuksesta lähtien n. 973 jKr. kolikot on varustettu säännöllisesti kuninkaan rintakuvalla. Kääntöpuolella on merkitty rahamestarin nimi ja lyöntipaikka. *Crux* -tyypin kolikoista yksi on lyöty Colchesterissä [COLE], kolme Lontoossa [LUND, LUN], yksi Stamfordissa [S(TAN)], yksi Totnesissa [TOTA] ja yksi Yorkissa [EOFR]. *Long Cross* -tyypin kolikoista yksi on lyöty Exeterissä [EAXE], kolme Lontoossa [LUND], yksi Northamptonissa [HAM], yksi Winchesterissä [WIN] ja yksi Yorkissa [EOFR]. *Helmet* -tyypin kolikoista yksi on lyöty Huntingdonissa [NUNTA], yksi Lincolnissa [LINC], kaksi Lontoossa [LUND], yksi Thetfordissa [ÐEO] ja yksi Yorkissa [EOI]. *Last Small Cross* -tyypin kolikoista toinen on lyöty Salisburgissa [SERBRI] ja toinen Winchesterissä [WINCSR]. Kolikoista kolme on puolikkaita ja yksi 1/4. Fragmentoitumisaste on 18%. Kahdeksan kolikkoa on lävistetty. Näistä

seitsemässä on pyöreä lävistysreikä ja yhdessä kolmiomainen lävistysreikä. Kolikoita on käytetty ilmeisesti myös riipuksina.

5.1.2. SAKSALAISET KOLIKOT

Orijärveltä löydettiin kaikkiaan 83 saksalaista kolikkoa ja yksi mahdollisesti slaavilainen jäljitelmä. Lisäksi 5 kolikkoa on jäänyt tunnistamatta. Ne lienevät kuitenkin saksalaisia. Fragmentteja on 7 kappaletta eli fragmentoitumisaste on vain 7,9 %. Kahdeksan kolikoista on lävistetty koetinmerkillä ja lähes 70 % kokonaisista kolikoista on taivutettu aitouden testaamiseksi.

Saksalaiset rahat ovat suurimmaksi osaksi keisari Otto III:n hallituskaudelta. Rahoja ovat lyöttäneet myös piispat ja paikalliset ruhtinaat. Vanhin saksalaisrahoista on Henrik I:n (919-936) kuoleman jälkeen Verdunissa lyödyn kolikon puolikas (KM 31608:26). Verdunista ovat peräisin myös piispa Haimon (990-1024) lyöttämät kolikot (KM 31608:27 ja 28). Metz'n piispojen Adalbero II:n (984-1005) ja Dietrich II:n (1006-1047) lyöttämät, muihin saksalaisiin verrattuna suurehkot, kolikot (KM 31608:29 ja 30) on molemmat lävistetty. Augsburgin piispa Brunon (1006-1029) lyöttämä kolikko (KM 31608:106) sekä Mainz'n arkkipiispa Willigin (975-1011) rintakuvalla varustettu kolikko (KM 31608:101) sisältyvät myös Orijärven löytöön. Pyhän saksalais-roomalaisen keisarikunnan hallitsijan Otto III:n (983-1002) kolikoista on Orijärvelle päätynyt Huy'ssa, Maastrichtissa, Kölnissä ja Soestissa lyötyjä kappaleita.

Henrik II hallituskaudelle ajoittuvia kolikoita on Orijärven aarteessa kaiken kaikkiaan 7 kappaletta. Henrikin hallituskausi jakaantuu kuninkuuden aikaan (1002-1014) ja keisarikauteen (1014-1024). Kaksi rahoista on lyöty Kölnissä, kaksi Dortmundissa, kaksi Strasbourgissa, joista toinen, Henrik II:n keisarikauden aikainen rintakuvalla varustettu kolikko, antaa koko kätkölle *terminus post quem* ajoitukseksi 1014. Yksi rahoista on lyöty Mainzissa. Tätä ennen Henrik oli Baijerin herttuana vuosina 995-1002. Tältä ajalta on kaksi kolikkoa, jotka on lyöty Regensburgissa. Rheinimaan herttuan Theodorichin (984-1026) lyöttämä raha kuuluu myös aarteeseen. Herttuoiden ja piispojen rahanlyöntioikeudet pohjautuivat 800-luvulla Saksassa ja Ranskassa alkaneeseen feodalisovaan kehitykseen, jolloin alun perin yksinomaan kuninkaalle tai keisarille kuuluva privilegio, rahanlyöntioikeus, voitiin luovuttaa yksityiselle henkilölle. Kehitys johti lopulta joillakin alueilla rahan arvon heikkenemiseen ja tiettyjen rahatyypien kelpoisuusaikojen lyhentymiseen (Malmer 1968:13).

5.1.3. HOPEALEVYN KAPPALE

Pilkkohopealla tarkoitetaan korujen ja raaka-ainetankojen katkelmia, joita esiintyy hyvin usein rahalöydöissä Skandinavian alueella. Länsi- ja Keski-Euroopan alueella oli viikinkiajalla käytössä rahojen arvoon perustuva taloudellinen järjestelmä. Toisin sanoen tietty hyödyke maksoi tietyn kappalemäärän

hopeakolikoita. Taloudellisesti heikommin kehittyneessä Itä- ja Pohjois-Euroopassa kolikoiden arvo perustui niiden painoon, joten kolikoitakin pidettiin vain hopeapaloina hopeapalojen joukossa (Malmer 1968:12-13).

Kihlinpellolta muutama metri kaivausalueen pohjoispuolelta ruudusta 5027/1005 peltomultakerroksesta löytyi pala kolminystyräisillä kolmioleimakuvioilla koristeltua ohutta pronssilevyä, joka painaa noin 3,3 g. Hopealevyn pala painaa suunnilleen yhtä paljon kuin Ukailidi-dirhemi. Tämä on tuskin sattumaa. Pala vaikuttaisi olevan peräisin suuren hopeisen hevosenkenkäsoljen kehältä, vaikka palassa ei olekaan keskiharjaa. Kolmioleimakoristelua on vain hopeapellinpalan kaarevilla reunoilla. Pala on leikattu kohdasta, jossa ympyräleimakuvio kulkee kehän yli. Kolmioleimakuviolla on koristettu esineitä juuri 1000-luvulla. Esimerkiksi Raudun Vehmaisten Pänniömäen linnavuoren hopearaha-aarteeseen kuuluva korvariipus on varustettu kolmioleimakuvioin. Löydön *terminus post quem* on AD 1068 (Uino 1997: 171, 286; Kivikoski 1979: 138, Abb. 1080).

5.2. PRONSSI- JA KUPARILÖYDÖT

Koeojasta ruudusta 5028/1000 peltomultakerrosta poistettaessa löydettiin pieni pronssinen litteä linturiipus (KM 31608:475). Riipus on kokonainen ja sen paino on 9 grammaa. Riipuksen koko on noin 50 x 30 x 2 mm. Linnun kaula on lyhyt verrattuna länsisuomalaisiin litteisiin linturiipuksiin Kolmiomaiseen kehon yläosassa on melko suuri ripustusreikä. Linnun jalat ovat lyhyet. Kyseessä lienee joutsenriipus, vaikka lintu muistuttaa pikemminkin metsäkanalintua kuin joutsenta. Tarkkaa vastinetta linturiipukselle ei ole löytynyt. Kyseessä lienee läntisten esikuvien pohjalta syntynyt paikallinen variantti.

Metallinilmaisimen avulla kaivausalueen pohjoispuolelta, ruudusta 5028/1011 löydettiin syvältä peltomultakerroksesta, ilmeisesti kiveyksen päältä, soikean kupurasoljen alaosa. Katkelma on murrettu irti soljesta ja sitä on litistetty. Katkelma on lisäksi melko kulunut. Soljen kääntöpuolella on nähtävissä neulan kiinnikkeet. Solki kuuluu Ailion H-tyypin solkiin eli rapusolkiin (ks. Ailio 1922). Rapusoljet ovat saaneet lisänimensä ravun saksia muistuttavasta koristeaiheesta, joka on kuitenkin osa keskiviivan suhteen symmetristä kasviaihetta. Rapusolkia tunnetaan Suomesta yli 100. Kyseessä on soikeiden kupurasolkien yleisin ryhmä Näistä ainakin 34 on Savosta, 47 Karjalasta ja 10 Hämeestä. Mikkelin soljet ovat löytyneet pääaisassa Tuukkalasta. Moisiosta, Kyyhkylästä ja Visulahdesta on yksi kustakin kalmistosta. (Tomanterä 1992:108; Tomanterä 1994:44).

Mielenkiintoisimpiin pronssilöytöihin kuuluvat kolme toisiinsa sopivaa uurrekoristeista nelikulmaista vyönhelaa (KM 31608:201, 236 ja 237). Helat muodostavat yhdessä jatkuvan saman keskeisten ympyröiden ketjun. Ympyrät on saatu aikaiseksi neljällä uurreviivalla. Helojen reunoilla on uurrekoristelua. Helat liittyvät toisiinsa pienten ulokkeiden avulla kuten palapelin palat toisiinsa.

Nahkainen kapea vyö kulkee helojen sisällä. Helat eivät ole umpinaisia, vaan helojen kääntöpuolella on soikea aukko, josta nahkavyö pilkistää. Helat on ilmeisesti valettu kokonaisina. Helat on löydetty kaivausalueen ruutujen 5015/998, 5015/1007 ja 5015/1008 peltomultakerroksesta. Helojen ajoituksesta ei ole varmuutta. Muotokieleltään ja valutekniikaltaan helat muistuttavat 1000-luvun esineistöä. Läntisen ja itäisen vertailumateriaalin läpikäyminen ei tuottanut toivottua tulosta. Heloille ei löytynyt vastineita Ruotsin eikä Venäjän julkaistusta viikinkiaikaisesta materiaalista. Helat voivat olla myös historiallisesta ajalta. Esimerkiksi Polvijärven Sotkuman Iljalan 1600- ja 1700-luvuille ajoittuvassa aineistossa pronssiesineistön muotokieli on huomattavan vanhakantaista.

Erilaisia pronssi- tai kuparipellin paloja löytyi 28 kappaletta. Näistä osa lienee peräisin kuparikattiloista, joita on leikeltä. Osa on peräisin koristeettomista pronssilevyheloista. Lisäksi löydettiin kupari- tai pronssikattilan sangan kiinnitysniitti. Historiallisen ajan pronssiesineistöstä on mainittava napit ja vyönsoljet.

Sulanutta pronssia löydettiin 4 palaa. Ne lienevät merkinä paikalla harjoitetusta pronssinvalannasta. Tähän viittaavat myös leikatut pellinpalat ja murretun pronssikorun katkelma.

5.3. RAUTAESINEET JA NIIDEN KATKELMAT

Aivan Kihlinpellon peltoaukean pohjoisreunasta löytyi metallinilmaisimella rautainen paimensauvaneula (KM 31608:593). Osin kierrevartaasta tehdyn neulan pituus on 108 mm. Hieman litistyneen sauvalenkin halkaisija on 30 mm. Paimensauvaneulat tulevat käyttöön jo vanhemmalla roomalaisajalla. Niiden käyttö oli yleisintä merovingiajalla mutta osa niistä on ollut käytössä viikinkiajalle asti. (Lehtosalo-Hilander 1982:108). Esinetyypin levintä painottuu voimakkaasti Länsi-Suomeen sillä kaikki 47 tunnettua kierrevartaista paimensauvaneulaa ovat läntisiä. Esinemuoto on peräisin Baltiasta (Ranta 1996:42). Paimensauvan muotoisille esineille, joita on pidetty lähinnä miehen asuun kuuluvana viitan kiinnittimenä, on esitetty myös toista käyttötarkoitusta. Sepänmaa on J. Luodon innoittamana esittänyt osan paimensauvaneuloiksi luokitelluista esineistä olevan kuontalopuikkoja, joiden käyttötarkoitus oli kehrätessä pitää villalankakuontaloa paikallaan. Kuontalopuikot ajoittuvat viikinkiajalta pitkälle keskiajalle (Sepänmaa 1996:29-30, Luoto 1992:80; Ranta 1996:43). Orijärven paimensauvaneula vaikuttaa kokonsa puolesta ennemminkin viittaneulalta kuin kuontalopuikolta. Vaikka paimensauvaneulat yleensä ajoitetaankin merovingiaikaan, ei Kihlinpellon esinettä välttämättä tarvitse ajoittaa näin varhaiseksi.

Kaivausalueelta ruudun 5015/1010 peltomultakerroksesta löytyi rautainen jääkenkä eli viskari (KM 31608:242). Esine on kooltaan 46 x 22,5 x 47 mm. Jääkenkiä on käytetty koko nuoremman rautakauden ajan ja historiallisella ajalla. Niiden ajoittaminen on tämän vuoksi äärimmäisen hankalaa (vrt. Kivikoski 1979:128, 148, Abb. 996, 1246).

Rautaesineiden kappaleet, joita löydettiin kaikkiaan 72 kappaletta, ovat suurimmaksi osaksi peräisin rautapadoista. Rautanauvoja otettiin talteen 56 kappaletta. Niiden ajoittaminen on lähes mahdotonta. Yleisin kannan muoto on suorakulmainen. Hyvin suuri osa rautanauloista on hevosenkengännauloja. Ne lienevät keskiaikaisia tai resenttejä. Suurin osa eli yli 95 % rautaesineistöstä on löytynyt peltomultakerroksesta.

5.4. SAVIASTIAN PALAT

Kaivaukselta saatiin talteen 15 rautakauden tyyppin keramiikka-astian kylkipalaa. Pari palaa löydettiin rakenteista 1 ja 4. Muutoin palat tulivat peltomultakerroksesta. Saviastian kylkipalat ovat peräisin ainakin kahdesta eri astiasta. Toinen astioista on ollut paksu ja karkeasekoitteinen, toinen on ollut ohuempi ja lähes musta. Myös sekoite on ollut hienompaa. Saviastianpalat ovat löytyneet ruuduista 5015/1001, 5015/1005, 5016/1001, 5016/1003, 5017/1008, 5019/996, 5019/1004, 5021/1003, 5023/1000, 5020/1000 ja 5014/1002. Lisäksi pari palaa löytyi peltopöiminnan yhteydessä. Yhteistä paloille on niiden pieni koko. Tämä johtunee jyrsimen käytöstä peltokerroksen pinnan muokkauksessa.

5.5. SAVITIIVISTE JA PALANUT SAVI

Savitiivisteeksi luettavia palaneen saven palasia löytyi 65 kappaletta. Näiden palojen yhteispaino on 232 grammaa. Paloissa on niin pyöröhirsi-, lankku- kuin oksapainanteita. Osa paloista on pahoin kuonaantuneita. Suurin osa paloista löytyi peltomullasta mutta myös rakenteista 1, 2 ja 4 saatiin saavitiivisteeltä vaikuttavia palaneen saven paloja. Savitiivisteen palat ovat levinneet peltomultakerrokseen melko tasaisesti, joskin levinnän painopiste on kaivausalueen länsipäässä. Painanteettomia palaneet saven paloja saatiin talteen 130 kappaletta, joiden yhteispaino on 298 grammaa. Lähes kaikista rakenteista löytyi palanutta savea.

Ainoat saviesineen kappaleet ovat kaksi pystykangaspuun savikiekkopainon katkelmaa, jotka löytyivät kaivausalueen peltomultakerroksesta ruuduista 5019/1001 ja 5021/1002. Kyseessä ovat savikiekkon reiän varren kappaleet, jotka on helppo tunnistaa.

5.6. HISTORIALLISEN AJAN LÖYDÖT

Historiallisen ajan keramiikkamateriaalin tunnuspiirteinä on käytetty sekä dreijausta, lasitusta ja erittäin hienoa sekoitetta. Polvijärven Sotkuman 1600-1700 -luvulle ajoittuvien asuinpaikkojen evidenssin mukaan karkeasekoitteinen, lasittamaton ja ponttitekniikalla valmistettu keramiikka ei välttämättä ole rautakautista vaan sitä on Pohjois-Karjalassa käytetty pitkälle 1700-luvulle rinnakkain lasitetun keramiikan kanssa.

Koska Kihlinpellon aineistossa on myös rautakautista esineistöä, voidaan nk. rautakaudentyypin keramiikkaakin pitää todella rautakautisena.

Kihlinpellon asuinpaikka on ollut käytössä ilmeisesti jatkuvasti 1000-luvulta nykypäivään. Tämä näkyy myös löydöissä. Punasavikeramiikka ja liitupiippujen pesä- ja varsikatkelmat on otettu talteen ja luetteloitu osaksi kaivauksen löytömateriaalia, koska paikan pitkää käyttöhistoriaa on haluttu korostaa. Punasavikeramiikkaa löydettiin paikalta kaikkiaan 95 kappaletta, joiden paino on lähes puoli kiloa. Rakennushistorian osaston tutkija Marianna Niukkanen on ajoittanut alustavasti historiallisen ajan keramiikkamateriaalin. Joukossa on mahdollisesti keskiajalta (1400-1600 -luvulta) peräisin olevaa tummaa, lähes mustaa keramiikkaa, joka luetaan kuuluvaksi punasavikeramiikkaan. Palat ovat peräisin vadista tai kulhosta, jossa on ollut profiloitu suureuna sekä astian sisäpuolella vihreä lyijyylasitus. Ajan mittaan vihreä lasitus on muuttunut lähes ruskeaksi. Lisäksi löydettiin samaan ajanjaksoon ajoittuvaa ruskealasilteistä keramiikkaa, joka on koristeltu keltaisilla silmukkakuvioilla. Rakenteen 1 pinnasta ja viereisestä ruudusta löydettiin isohkot palat punasavikeraamisesta vadista, jossa on vaalean vihreä lyijyylasitus. Niukkanen mukaan vati tai lautanen ajoittuu 1700-luvulle, kuten suurin osa liitupiipuistakin. Joukossa lienee myös 1800-luvun talonpoikaista punasavikeramiikkaa. Lasitettu keramiikkamateriaali muodostaa hyvin mielenkiintoisen löytökategorian, joka vaatisi tarkemman tutkimuksen.

Rautaesineistön esittelyn yhteydessä on mainittu hevosenkengännaulat, jotka ajoittunevat historialliseen aikaan. Kaivaukselta löytyi myös hevosenkengän kappaleita. Suurin osa rautaesineistöstä, joka on otettu talteen ja luetteloitu, voi olla peräisin historialliselta ajalta. Rautaesineistön ajoittaminen on erittäin hankalaa, koska funktionaalisesti toimivat esinemuodot säilyvät muuttumattomina vuosisatojen ajan. Samoin osa pronssi- tai kuparipellin kappaleista saattaa olla hyvinkin nuorista astioista. Lisäksi pronssiesineistöstä mainittakoon muutama vyönsolki, takinnappi sekä aikaisemmin esitellyt vyöhelat, joiden ajoitus on epävarma.

Hopearahojen lisäksi Kihlinpellolta löydettiin muutama 1700-luvulle ajoittuva kuparinen 5-äyrinen sekä pari 1800-luvun kopeekkaa. Myös viime vuosikymmenien kolikoita löydettiin muutama, mutta niitä ei katsottu aiheelliseksi ottaa talteen. Vuoden 1998 peltopöiminnassa löytyi myös ruotsalainen 1/6 äyrin kuparikolikko vuodelta 1681 (KM rahak. 98062:2).

5.7. MUUT LÖYDÖT

Eniten kaivaukselta löydettiin luuta, jota saatiin talteen 345 kappaletta (1036 g). Osa sekä palaneesta että palamattomasta luumateriaalista on peräisin rakenteista. Aineistosta on erotettavissa ainakin lampaan kalloa sekä sian kulmahampaita sekä hevosen hampaita. Luuta ei ole katsottu aiheelliseksi analysoida, koska varsinkin peltomultakerroksen luiden kuuluminen samaan aikahorisonttiin hopearahojen kanssa on

epätodennäköistä. Mikkelin Visulahden ruumiskalmistoon todennäköisimmin historiallisella ajalla haudatun mullivasikan ruhon tulkinta hautojen kanssa samanaikaiseksi uhriksi on hyvä esimerkki muinaisjäännöksen myöhempien vaiheiden tapahtumien (formaatioprosessit) sivuuttamisen vaaroista (vrt. Taavitsainen 1990b ja Lehtosalo-Hilander 1988:194). Paikoilla, joiden läheisyydessä asutus on jatkunut pitkään, on maaperässä aina muinaisjäännöstä nuorempia, usein hyvinkin uusia, kuoppia ja muita häiriöitä. Tämä on hyvä pitää mielessä myös rakenteiden ajoittamisessa.

Kaivaukselta löydettiin myös kaksi sinisen fasetoidun lasihelmen puolikasta (KM 31608:293 ja 450) sekä kokonainen ilmeisen resentti reiätön lasihelmi, joka lienee toiminut nappina. Lasihelmen puolikkaat eivät ole samasta helmestä.

Piitä löydettiin peräti 44 palaa, joiden yhteispaino on yli 67 grammaa. Joukossa on isoa piikaavinta muistuttava esine, joka kuitenkin lienee piilukkopiitä. Osa piinpaloista on iskoksia. Mukana on kauniisti retusoitu säle. Kvartsi-iskoksia paikalta saatiin talteen 12 kappaletta. Kyseessä lienevät tuluskvartsit ja tulus-piin kappaleet. Mitään kivikautiseen asuinpaikkaan viittaavaa ei kohteesta löydetty, vaikka maalaji ja rantakorkeus eivät sulje pois kivikautisen asutuksen mahdollisuutta.

Rakenteesta 4 löydettiin kaksi suurehkoa nahan kappaletta. Ne lienevät melko resenttejä.

6. YHTEENVETO

Orijärven Kihlinpellosi nimetystä kohteesta löydettiin 114 hopeakolikkoa, hopealevyn pala, rauta- ja pronssiesineistöä, joka ajoittune 1000-luvulle. Lisäksi kohteesta tavattiin kiinteitä rakenteita. Kyseessä on siis entuudestaan tuntematon, osin rautakautinen asuinpaikka, joka muistuttaa suuresti Janakkalan Viralan asuinpaikkaa, jota tutkittiin vuosina 1989 ja 1990. Koska kohde sijaitsee kunnan rakennussuunnitelma-alueella, on kohteessa tehtävä arkeologisia tutkimuksia ennen rakennustöiden aloittamista muinaismuistolain edellyttämällä tavalla.

Kihlinpelto muodostaa hyvän esimerkin ja ennakkotapauksen siitä, miten yksittäisiin rahalöytöihin oikeanlaisessa topografisessa ympäristössä tulee suhtautua. Jos kaikkien irtolöytöinä pidettyjen kolikoiden löytöpaikkoja päästäisiin tarkemmin tutkimaan, voisi käsitys aarteitten levinnästä muuttua radikaalisti.

7. LÄHDELUETTELO

Museoviraston arkeologian osaston topografisessa arkistossa olevat kaivauskertomuksen ja inventointiraportit sekä pääluettelo

Monisteet

Leinonen, V. 1998: 3372 *Mikkelin maalaiskunta, Orijärven puutaloalue, Rakennettavuusselvitys*. Kymen Viatek Oy. Mikkeli.

Kirkinen, T. 1994: *Etelä-Savon ja -Karjalan nuoremman rautakauden asutuksen suhdeluonnonympäristöön ja taloudelliseen ympäristöön*. Pro gradu. Helsingin yliopisto, arkeologian laitos.

Mikkola, E. 1996: *Halikon ja Salon rautakautinen asutus - sijoittuminen, paikanvalinta ja luonnonympäristö*. Pro gradu. Helsingin yliopisto, arkeologian laitos.

Nironen, M. 1998: *Mikkelin maalaiskunnan Orijärven puutaloalueen luontoselvitys*. Ympäristösuunnittelu Environ Oy. Mikkeli.

Kirjallisuutta, joka käsittelee Mikkelin aluetta, paikalta tehtyjä löytöjä tai viikinkiaikaisia rahoja

Ailio, J. 1922. Karjalaiset soikeat kupurasoljet. *Suomen Muinaismuistoyhdistyksen Aikakauskirja XXXII:3*

Casey, P.J. 1986. *Understanding Ancient Coins*. Norman and London.

Hårdh, B. 1996. Silver in the Viking Age. A Regional-Economic Study. *Acta Archaeologia Lundensia*. Serie in 8°, No. 25.

Kivikoski, E. 1938. Likaramade spännen från vikingatiden. *Finskt Museum 1938*. Ss. 10-28.

Kivikoski, E. 1973. *Die Eisenzeit Finnlands. Bildwerk und text*. Neuausgabe.

Luoto, J. 1992. Muolaan paimensauvaneula. *Suomen Museo 1991*. Ss. 77-90.

Lehtosalo-Hilander, P.-L. 1982. Luistari II. *Suomen Muinaismuistoyhdistyksen Aikakauskirja 82:2*.

Lehtosalo-Hilander, P.-L. 1988a. *Savon historia I*.

Lehtosalo-Hilander, P.-L. 1988b. Suur-Savon suuruuden alku - uusi sukellus hopeasolkien salaisuuksiin. *Baskerilinja. Unto Salo 60 vuotta*. Ss. 15-30.

Malmer, B. 1968. *Mynt och människor - Vikingatidens silverskatter berättar*. Uddevalla.

Orrman, E. 1991. Geographical factors in the spread of permanent settlement in parts of Finland and Sweden from the end of the iron age to the beginning of modern times. *Fennoscandia archaeologica VIII*. Ss. 2-21.

Poutiainen, H. 1992. Rautakautiset irtolöydöt ja muinaisjäänökset Mikkelin ympäristössä. *Sihti 2*. Ss. 99-105.

- Ranta, H. 1996.** The finds. In *Vainionmäki - A Merovingian Period Cemetery in Laitila, Finland*. Ss. 36-50.
- Salmo, H. 1948.** Deutsche Münzen in vorgeschichtlichen Funden Finnlands. *Suomen Muinaismuistoyhdistyksen Aikakauskirja* XLVII.
- Schulz, E.-L. 1994.** Kyyhkylän keihäänkärjistä sekä Latokallion hevosista ja muista eläimistä. *Kalmistojen kertomaa. Rautakauden Mikkelin seutu idän ja lännen välissä*. Ss. 57-61.
- Seppänen, K. 1992.** Lisää Lounais-Savon arkeofyyttien suhteista varhaiseen kylähistoriaan. *Sihti* 2. Ss. 49-81.
- Sepänmaa, T. 1996.** Myöhäiskeskiaikainen röykkiö Enonkoskelta. *Sihti* 4. Ss. 29-36.
- Taavitsainen, J.-P. 1987.** Wide-Range Hunting and Swidden Cultivation as Prerequisites of Iron Age Colonization in Finland. *Suomen antropologi* 4/1987. Special Issue on Swidden Cultivation.
- Taavitsainen, J.-P. 1990.** Ancient Hillforts of Finland. Problems of Analysis, Chronology and Interpretation with Special Reference to the Hillfort of Kuhmoinen. *Suomen Muinaismuistoyhdistyksen Aikakauskirja* 94.
- Taavitsainen, J.-P. 1990b.** Mikkelin Visulahden kummitteleva "härkäuhri". *Historiallinen aikakauskirja* 4/90.
- Taavitsainen, J.-P. 1992.** Cemeteries or refuse heaps? *Suomen Museo* 1991. Ss. 5-14.
- Taavitsainen, J.-P., Simola, H. and Grönlund, E. 1998.** Cultivation History Beyond the Periphery: Early Agriculture in the North European Boreal Forest. *Journal of World Prehistory*. Volume 12, Number 2. June 1998. Pp. 199-253.
- Talvio, T. 1978.** *Sylloge of Coins of the British Isles* 25. The National Museum Helsinki and other Public Collections in Finland. Anglo-Saxon, Anglo-Norman, and Hiberno-Norse Coins.
- Talvio, T. 1982.** Kapatuosian rahat. Liite J.-P. Taavitsaisen artikkeliin. *Fenoscandia Antiqua* 1. Ss. 36-40.
- Tomanterä, L. 1992.** Soikea kupurasolki Mikkelistä. *Sihti* 2. Ss. 106-109.
- Tomanterä, L. 1994.** Mikkelin pronssit. *Kalmistojen kertomaa. Rautakauden Mikkelin seutu idän ja lännen välissä*. Ss. 57-61.
- Uino, P. 1997.** Ancient Karelia Archaeological studies Muinais-Karjala Arkeologia tutkimuksia. *Suomen Muinaismuistoyhdistyksen Aikakauskirja* 104.

Diapositiiviluettelo

Numero	Kuvaus	Suunta	Kuvaaja	Päivämäärä
nro 43362	Yleiskuva Kihlinpellon hopearaha-aarteen löytöpaikasta. Taustalla näkyy Orijärvi. Kuvassa vasemmalla Mikkelin maalaiskunnan vapaa-aikasihteeri ja arkeologian opiskelija Helena Partanen, keskellä kyykistyneenä kaivauksenjohtaja Esa Mikkola. Oikealla Jari Lampinen.	Pohjoisesta	Minna Koivikko	13.9.1999
nro 43363	Metallinetsimellä löydettyjen kolikoiden levintä merkitty peltoon keltaisilla tikuilla.	Kaakosta	Minna Koivikko	13.9.1999
nro 43364	Peltorannan (Kihlien) tilan itäpuolisen pellon pohjoisosan metsikkö. Yleiskuva. Osa nk. panoraamaa.	Etelästä	Minna Koivikko	13.9.1999
nro 43365	Peltorannan (Kihlien) tilan itäpuolisen pellon koillisosan kumpare. Metsikön takana kulkee Karilantie. Kuva otettu suunnitellulta tielinjaukselta. Yleiskuva. Osa nk. panoraamaa.	Lännestä	Minna Koivikko	13.9.1999
nro 43366	Peltorannan tilan itäpuolisen peltoalueen kaakkoisosasta. Yleiskuva.	Luoteesta	Minna Koivikko	13.9.1999
nro 43367	Yleiskuva Orijärven suunnitelma-alueen eteläosasta. Kuvattu Peltorannan hopearaha-aarteen löytöpaikalta. Taustalla näkyy Orijärvi.	Pohjoisesta	Minna Koivikko	13.9.1999
nro 43368	Yleiskuva Orijärven suunnitelma-alueen kaakkoisosasta. Vasemmassa laidassa näkyy Orijärvi.	Luoteesta	Minna Koivikko	13.9.1999
nro 43369	Yleiskuva Orijärven suunnitelma-alueen länsiosasta (taustalla) ja kaivausalueen eteläosasta (edessä).	Idästä	Minna Koivikko	13.9.1999
nro 43370	Yleiskuva Kihlinpellon hopearaha-aarteen löytöpaikasta. Taustalla näkyy Peltorannan (Kihlien) tilan saunarakennus. Kaivausalue sijoitettiin kuvan etualalla näkyvälle tasanteelle.	Idästä	Minna Koivikko	13.9.1999
nro 43371	Yleiskuva tulevan kaivausalueen kohdasta. Keltaisilla metallitikuilla on merkitty noin 20 ensimmäisen hopeakolikoiden löytöpaikat. Taustalla Peltorannan tilan pihapiiri.	Idästä	Minna Koivikko	13.9.1999
nro 43372	Yleiskuva tulevan kaivausalueen kohdasta. Keltaisilla metallitikuilla on merkitty noin 20 ensimmäisen hopeakolikoiden löytöpaikat. Taustalla Peltorannan tilan pihapiiri.	Kaakosta	Minna Koivikko	13.9.1999
nro 43373	Koeojan 5000-5030/1000-1001 paikka.	Etelästä	Minna Koivikko	15.9.1999
nro 43374	Työkuva kaivausalueen peltomullan poistosta. Kuvassa vasemmalta oikealle Terhi Mikkola, Jutta Ristimäki, Eija Liukkonen, Miika Syvänen ja Matti Keskitalo.	Idästä	Esa Mikkola	17.9.1999
nro 43375	Työkuva kaivausalueen tason 1 puhdistuksesta. Kuvassa vasemmalta oikealle Ismo Mattola, Eija Liukkonen, Mika Pajunen, Terhi Mikkola, Minna Koivikko, Miika Syvänen ja Jutta Ristimäki.	Koillisesta	Esa Mikkola	23.9.1999
nro 43376	Hopearaha ruudun 5015/1006 peltomultakerroksessa in situ.	Idästä	Esa Mikkola	17.9.1999
nro 43377	Yleiskuva kaivausalueesta tasossa 1. Minna Koivikko seisomassa kaivausalueen länsireunalla.	Etelästä	Esa Mikkola	23.9.1999
nro 43378	Koeojan 5008-5030/1000-1001 eteläpää tasossa 1.	Etelästä	Esa Mikkola	23.9.1999

nro 43379	Kaivausalueen eteläosa tasossa 1.	Luoteesta	Esa Mikkola	23.9.1999
nro 43380	Kaivausalueen eteläosa tasossa 1.	Idästä	Esa Mikkola	23.9.1999
nro 43381	Yksityiskohtakuva rakenteesta 1 tasossa 1.	Lännestä	Esa Mikkola	23.9.1999
nro 43382	Rakenne 1 tasossa 2.	Idästä	Minna Koivikko	28.9.1999
nro 43383	Rakenne 1 tasossa 3.	Lännestä	Esa Mikkola	29.9.1999
nro 43384	Rakenne 1 tasossa 4.	Etelästä	Esa Mikkola	29.9.1999
nro 43385	Rakenne ruudussa 5017/1003-1005 alkaa paljastua. Hautamainen suorakaiteenmuotoinen rakenne sai myöhemmin numeron R2.	Pohjoisesta	Esa Mikkola	17.9.1999
nro 43386	Yksityiskohtakuva rakenteesta 2 tasossa 1.	Lännestä	Esa Mikkola	23.9.1999
nro 43387	Yksityiskohtakuva rakenteesta 2 tasossa 1. Rakenteen koko oli 200 x 80 cm	Idästä	Esa Mikkola	23.9.1999
nro 43388	Rakenne 2 tasossa 2.	Idästä	Minna Koivikko	27.9.1999
nro 43389	Hautamainen rakenne 2 tasossa 3.	Idästä	Esa Mikkola	29.9.1999
nro 43390	Hautamainen rakenne 2 tasossa 3.	Pohjoisesta	Esa Mikkola	29.9.1999
nro 43391	Hautamainen rakenne 2 tasossa 4.	Idästä	Esa Mikkola	30.9.1999
nro 43392	Ruutu 5018/1005. Hopeakolikko in situ peltomultakerroksen ja hienon hiekan rajoilla. Rakenteen 3 kiveys alkaa hahmottua.	Pohjoisesta	Esa Mikkola	17.9.1999
nro 43393	Yksityiskohtakuva yllä mainitusta kolikosta in situ. Kyseessä on Ethelred II Neuvottoman vuosiin AD 991-997 ajoittuva Crux -tyyppinen hopeakolikko.	Pohjoisesta	Esa Mikkola	17.9.1999
nro 43394	Yksityiskohtakuva rakenteesta 3 tasossa 1.	Pohjoisesta	Esa Mikkola	23.9.1999
nro 43395	Yksityiskohtakuva rakenteesta 3 tasossa 1.	Pohjoisesta	Esa Mikkola	23.9.1999
nro 43396	Rakenteen 3 länsipuolisko tasossa 2.	Lännestä	Esa Mikkola	27.9.1999
nro 43397	Rakenteen 3 länsipuolisko tasossa 3 eli rakenne on puolitetty.	Lännestä	Minna Koivikko	27.9.1999
nro 43398	Yksityiskohtakuva rakenteesta 4 tasossa 1.	Lännestä	Esa Mikkola	23.9.1999
nro 43399	Hopeakolikko pilkottaa rakenteen 4 tasossa 1. Kolikko oli joutunut ilmeisesti myyränkoloon ja sitä kautta rakenteen 4 pintakerrokseen.	Kaakosta	Esa Mikkola	24.9.1999
nro 43400	Rakenteen 4 itäpuoli tasossa 2.	Idästä	Minna Koivikko	27.9.1999
nro 43401	Rakenteen 4 itäpuoli tasossa 3.	Etelästä	Minna Koivikko	27.9.1999
nro 43402	Rakenteen 4 itäpuoli tasossa 4.	Idästä	Esa Mikkola	29.9.1999
nro 43403	Rakenteen 4 itäpuolisko tasossa 5.	Etelästä	Esa Mikkola	30.9.1999

nro 43404	Rakenteen 4 itäpuolisko tasossa 5.	Idästä	Esa Mikkola	30.9.1999
nro 43405	Yksityiskohtakuva rakenteen 4 itäpuolesta tasossa 5.	Idästä	Esa Mikkola	30.9.1999
nro 43406	Rakenteen 4 itäpuolisko tasossa 6.	Etelästä	Minna Koivikko	30.9.1999
nro 43407	Rakenteen 4 S-N -profiili.	Idästä	Esa Mikkola	30.9.1999
nro 43408	Yksityiskohtakuva rakenteesta 5 tasossa 1.	Lännestä	Esa Mikkola	23.9.1999
nro 43409	Rakenteen 5 eteläpuolisko tasossa 2.	Etelästä	Minna Koivikko	27.9.1999
nro 43410	Rakenteen 5 eteläpuolisko tasossa 3.	Etelästä	Minna Koivikko	27.9.1999
nro 43411	Rakenteen 5 pohjoispuoli tasossa 3.	Etelästä	Esa Mikkola	29.9.1999
nro 43412	Rakenteen 5 eteläpuolisko tasossa 4.	Etelästä	Minna Koivikko	27.9.1999
nro 43413	Rakenteen 5 W-E -profiili.	Etelästä	Minna Koivikko	28.9.1999
nro 43414	Yksityiskohtakuva rakenteesta 6 tasossa 1.	Etelästä	Esa Mikkola	23.9.1999
nro 43415	Rakenteen 6 pohjoispuolisko tasossa 2.	Pohjoisesta	Minna Koivikko	27.9.1999
nro 43416	Rakenteen 6 pohjoispuolisko tasossa 3.	Pohjoisesta	Minna Koivikko	27.9.1999
nro 43417	Rakenteen 6 NE-SW -profiili.	Luoteesta	Esa Mikkola	29.9.1999
nro 43418	Yksityiskohtakuva rakenteesta 7 tasossa 1.	Lännestä	Esa Mikkola	23.9.1999
nro 43419	Rakenteen 7 pohjoispuolisko tasossa 2.	Idästä	Minna Koivikko	27.9.1999
nro 43420	Rakenteen 7 pohjoispuolisko tasossa 3.	Idästä	Minna Koivikko	28.9.1999
nro 43421	Rakenteen 7 pohjoispuoli tasossa 4.	Idästä	Minna Koivikko	30.9.1999
nro 43422	Rakenteen 7 pohjoispuolisko tasossa 5.	Pohjoisesta	Esa Mikkola	30.9.1999
nro 43423	Rakenteen 7 E-W -profiili.	Pohjoisesta	Esa Mikkola	30.9.1999
nro 43424	Työkuva. Minna Koivikko dokumentoimassa rakenteen 7 profiilia. Taustalla Kihlin tilan pihapiiri.	Kaakosta	Esa Mikkola	30.9.1999
nro 43425	Rakenne 8 tasossa 2.1	Idästä	Minna Koivikko	28.9.1999
nro 43426	Rakenne 8 tasossa 3.2	Idästä	Esa Mikkola	30.9.1999
nro 43427	Rakenteen 14 itäpuoli tasossa 2.	Idästä	Minna Koivikko	27.9.1999
nro 43428	Rakenne 14 tasossa 3.	Etelästä		
nro 43429	Työkuva. Kuvassa vasemmalta oikealle Mika Pajunen, Jutta Ristimäki, Ismo Mattola, Eija Liukkonen ja Matti Keskitalo. Minna Koivikon australianterrieri Robin vartioi kaivausta irtomaakasan päällä.	Pohjoisesta	Esa Mikkola	29.9.1999
nro 43430	Kaivausalue kuvattuna Peltorannantieltä.	Luoteesta	Esa Mikkola	1.10.1999

nro 43431	Kaivausalue kuvattuna Peltorannantieltä.	Lännestä	Esa Mikkola	1.10.1999
nro 43432	Peltorannantie. Taustalla Orijärvi.	Pohjoisesta	Esa Mikkola	1.10.1999
nro 43433	Kihlien kasvimaan laidassa kasvava tumma tulikukka Verbascum nigrum.	Pohjoisesta	Esa Mikkola	1.10.1999
nro 43434	Yleiskuva Kihlin pihamaasta. Asuntovaunun edessä, aivan kasvimaan reunalla, kasvaa tunmaa tulikukkaa Verbascum nigrum.	Kaakosta	Esa Mikkola	23.9.1999
nro 43435	Kaivauksia kuvataan Utisjuttu-ohjelmaan. Vuolingon koulun oppilaat haastattelemassa Terhi Mikkolaa. Opettaja Jukka Salminen kuvan etualalla.	Etelästä	Esa Mikkola	30.9.1999
nro 43436	Kaivausalue kuvattuna koeojan eteläpäästä. Kaivaja Jutta Ristimäki kävelee kohti taukotiloja.	Etelästä	Esa Mikkola	1.10.1999

Negatiiviluettelo				
Nro	Kuvaus	Suunta	Kuvaaja	Pvm.
Nro 115219	Yleiskuva Orijärven Kihlinpellon hopeakolikoiden löytöpaikasta. Löytökohdat merkitty metallitikuilla. Kaivausalue avattiin keskittymäkohtaan.	Kaakosta	Minna Koivikko	13.9.1999
nro 115220	Kuten yllä.	Kaakosta	Minna Koivikko	13.9.1999
nro 115221	Yleiskuva Orijärven Kihlinpellon alueesta. Kuva pellon pohjoispuolisesta metsiköstä.	Etelästä	Minna Koivikko	13.9.1999
nro 115222	Yleiskuva Orijärven Kihlinpellon alueesta. Kuva pellon pohjoispuolisesta metsiköstä.	Lounaasta	Minna Koivikko	13.9.1999
nro 115223	Yleiskuva Orijärven Kihlinpellon alueesta. Kuva pellon itäosasta ja idän puoleisesta metsiköstä.	Lännestä	Minna Koivikko	13.9.1999
nro 115224	Yleiskuva Orijärven Kihlinpellon alueesta. Kuva pellon itä-kaakko -osasta.	Lännestä	Minna Koivikko	13.9.1999
nro 115225	Yleiskuva Orijärven Kihlinpellon alueelta. Kuva pellon kaakkosisosasta. Taustalla kohoaa Siiterinkangas. Kuvan keskellä rehottavan horsmakasvuston kohdalla on ollut lato, joka on purettu 1990-luvulla.	Luoteesta	Minna Koivikko	13.9.1999
nro 115226	Yleiskuva Orijärven Kihlinpellon eteläpuolisesta peltoalueesta. Taustalla näkyy Orijärvi.	Pohjoisesta	Minna Koivikko	13.9.1999
nro 115227	Yleiskuva Orijärven alueesta. Kuvassa suunnitelma-alueen lounaisosa kuvattuna Peltorannan tilan itäpuoliselta pellolta. Kuvan vasemmassa laidassa näkyy Orijärvi ja kuvan oikeassa laidassa Rantakylän taajaman asutusta.	Koillisesta	Minna Koivikko	13.9.1999
nro 115228	Yleiskuva Orijärven alueesta. Kuvassa suunnitelma-alueen länsiosa kuvattuna Peltorannan tilan itäpuoliselta pellolta. Rantakylän taajaman asuinrakennuksia näkyy pensaiden takaa. Kuvan keskellä oleva linjakeppi osoittaa koeojan eteläpäätä.	Idästä	Minna Koivikko	13.9.1999
nro 115229	Yleiskuva Peltorannan tilan ulkorakennuksista. Kaivausalue sijoittui kuvan etualalle, jossa pystyssä olevat keltaiset metallitikut osoittavat hopeakolikoiden löytöpaikkoja.	Idästä	Minna Koivikko	13.9.1999
nro 115230	Yleiskuva Peltorannan tilan pihapiiristä. Kaivausalue sijoittui kuvan etualalle, jossa pystyssä olevat keltaiset metallitikut osoittavat hopeakolikoiden löytöpaikkoja.	Idästä	Minna Koivikko	13.9.1999
nro 115231	Yleiskuva kaivausalueelta koilliseen. Kuvan vasemmassa laidassa näkyy Peltorannan tilan päärakennus. Oikeassa laidassa, kaivauskopin vieressä kaivauksenjohtaja Esa Mikkola puhuu kännykkään.	Kaakosta	Minna Koivikko	13.9.1999
nro 115232	Yleiskuva Peltorannan tilan itäpuolisen pellon pohjoisosasta. Kuvan vasemmassa laidassa kaivauksenjohtaja Esa Mikkola. Rautainen, kierrevartaasta tehty paimensauvaneula löytyi metallinilmaisimella metsikön reunasta kaivauskopin itäpuolelta.	Etelästä	Minna Koivikko	13.9.1999

nro 115233	Yleiskuva koeojan 5000-5030/1000-1001 suunnitellusta sijainnista. Koeojasta kaivettiin osuus 5008-5030/1000-1001 ennen varsinaisen kaivausalueen avaamista koeojan molemmin puolin.	Etelästä	Minna Koivikko	15.9.1999
nro 115234	50 hopearahjan raja on ylittynyt! Kaivausporukka nauttimassa hyvin ansaittua kuohuviiniä. Kuvassa vasemmalta Miika Syvänen, Esa Mikkola, Terhi Mikkola, Ismo Mattola, Robin-koira, Matti Keskitalo, Eija Liukkonen, Jutta Ristimäki ja Mika Pajunen.	-	Minna Koivikko	16.9.1999
nro 115235	Englantilainen Ethelred II:n aikainen crux-tyyppinen hopeakolikko in situ ruudussa 5018/1005 rakenteen 3 vieressä. Kolikko löytyi peltomullasta aivan peltomullan ja hienon hiekan rajalta.	Pohjoisesta	Esa Mikkola	17.9.1999
nro 115236	Kaivausalueen itäosa tasossa 1 eli peltomullan poiston jälkeen. Kuvassa ruudut 5014-5023/1006-1012. Kuvassa etualalla rakenne numero 6. Taka-alalla, kuvan vasemmassa reunassa, rakenne numero 5 erottuu tummana läikkänä. Näiden väliin jää heikommin erottuvana rakenne numero 13.	Etelästä	Esa Mikkola	23.9.1999
nro 115237	Kaivausalueen keskiosa tasossa 1 eli peltomullan poiston jälkeen. Kuvassa ruudut 5014-5023/1003-1008. Kuvassa etualalla rakenne numero 6. Taka-alalla, kuvan keskivaiheilla, rakenne numero 5 erottuu tummana läikkänä, sen vasemmalla puolella erottuu rakenteen numero 3 kiveys. Kuvan vasemmassa laidassa näkyy osittain hautamaisen rakenteen numero 2 itäosa.	Etelästä	Esa Mikkola	23.9.1999
nro 115238	Kaivausalueen länsiosa tasossa 1 eli peltomullan poiston jälkeen. Kuvassa ruudut 5013-5023/995-1005. Kuvan etualan kiveys kuuluu rakenteeseen numero 4. Aivan kuvan vasemmassa laidassa erottuvan rakenteen numero on 7. Tämän pohjoispuolella on näkyvillä rakenteen 1 kiveystä. Kuvan oikeassa laidassa näkyy hautamaisen rakenteen nro 2 länsiosa, jossa on liesimäinen kiveys.	Etelästä	Esa Mikkola	23.9.1999
nro 115239	Kaivausalueen eteläosa tasossa 1 eli peltomullan poistamisen jälkeen. Kuvassa vasemmalta lueteltuna rakenteet nro 7, 5, 3, 2, 6 ja 4 erottuvat parhaiten. Näistä vain rakenne nro 5 on kiveämätön.	Lännestä	Esa Mikkola	23.9.1999
nro 115240	Kaivausalueen pohjoisosa tasossa 1 eli peltomullan poistamisen jälkeen. Kuvassa parhaiten erottuvat rakenteet nrot 1, 5, 3, 2 ja 6.	Lännestä	Esa Mikkola	23.9.1999
nro 115241	Yksityiskohtakuva rakenteesta 7 tasossa 1.	Lännestä	Esa Mikkola	23.9.1999
nro 115242	Yksityiskohtakuva rakenteesta 4 tasossa 1.	Lännestä	Esa Mikkola	23.9.1999
nro 115243	Yksityiskohtakuva rakenteesta 4 tasossa 1.	Lännestä	Esa Mikkola	23.9.1999
nro 115244	Yksityiskohtakuva rakenteesta 2 tasossa 1.	Lännestä	Esa Mikkola	23.9.1999
nro 115245	Yksityiskohtakuva rakenteesta 3 tasossa 1.	Lännestä	Esa Mikkola	23.9.1999

nro 115246	Yksityiskohtakuva rakenteesta 5 tasossa 1.	Lännestä	Esa Mikkola	23.9.1999
nro 115247	Yksityiskohtakuva rakenteesta 1 tasossa 1.	Lännestä	Esa Mikkola	23.9.1999
nro 115248	Yksityiskohtakuva rakenteesta 6 tasossa 1.	Pohjoisesta	Esa Mikkola	23.9.1999
nro 115249	Yksityiskohtakuva rakenteesta 6 tasossa 1.	Idästä	Esa Mikkola	23.9.1999
nro 115250	Yksityiskohtakuva hopearahasta in situ rakenteen 4 ensimmäisestä kerroksesta. Kolikko oli ilmeisesti myyränkoloon jouduttuaan päätynyt rakenteeseen 4 peltomullasta.	Etelästä	Esa Mikkola	24.9.1999
nro 115251	Yksityiskohtakuva rakenteen 5 eteläosasta tasossa 2. Rakenne puolitettu.	Etelästä	Minna Koivikko	27.9.1999
nro 115252	Yksityiskohtakuva rakenteen 14 länsiosasta tasossa 2. Rakenne 14 muodostui liesimäisen rakenteen nro 6 eteläpuolisesta lika- ja nokimaaläikästä.	Lännestä	Minna Koivikko	27.9.1999
nro 115253	Yksityiskohtakuva rakenteen 6 pohjoispuoliskosta tasossa 2. Taustalla näkyy puolitettu rakenne 14.	Pohjoisesta	Minna Koivikko	27.9.1999
nro 115254	Yksityiskohtakuva rakenteen 5 eteläosasta tasossa 3. Rakenteen pinnasta löytyi puhdistettaessa tasoa 1 hopeakolikon neljäsosa.	Etelästä	Minna Koivikko	27.9.1999
nro 115255	Yksityiskohtakuva rakenteen 3 N-S -profiilista.	Lännestä	Minna Koivikko	27.9.1999
nro 115256	Yksityiskohtakuva rakenteen 4 itäpuolesta tasossa 2.	Idästä	Minna Koivikko	27.9.1999
nro 115257	Yksityiskohtakuva rakenteen 2 tasosta 2. Rakenne muistuttaa suuresti esineetöntä ruumishautaa, jonka länsipäässä on liesimäinen kiveys.	Idästä	Minna Koivikko	27.9.1999
nro 115258	Yksityiskohtakuva rakenteen 5 eteläpuolen tasosta 4.	Etelästä	Minna Koivikko	27.9.1999
nro 115259	Yksityiskohtakuva rakenteen 7 pohjoispuolesta tasossa 2.	Idästä	Minna Koivikko	27.9.1999
nro 115260	Yksityiskohtakuva rakenteen 6 pohjoispuoliskosta tasossa 3. Taustalla näkyy puolitettu rakenne 14 tasossa 3.	Pohjoisesta	Minna Koivikko	27.9.1999
nro 115261	Yksityiskohtakuva rakenteen 14 tasosta 3.	Etelästä	Minna Koivikko	27.9.1999
nro 115262	Yksityiskohtakuva rakenteen 1 tasosta 2.	Idästä	Minna Koivikko	28.9.1999
nro 115263	Yksityiskohtakuva rakenteen 4 itäpuolesta tasossa 3.	Etelästä	Minna Koivikko	28.9.1999
nro 115264	Rakenne 8 tasossa 1.	Idästä	Minna Koivikko	28.9.1999
nro 115265	Yksityiskohtakuva rakenteen 2 länsipäädyn kivetyn liesimäisen rakenteen E-W -profiilista.	Pohjoisesta	Esa Mikkola	28.9.1999
nro 115266	Rakenteen 5 W-E -profiili.	Pohjoisesta	Minna Koivikko	28.9.1999
nro 115267	Yksityiskohtakuva rakenteen 7 pohjoispuoliskosta tasossa 3.	Idästä	Minna Koivikko	28.9.1999

nro 115268	Rakenteen 6 NE-SW -profiili.	Luoteesta	Esa Mikkola	29.9.1999
nro 115269	Rakenne 1 tasossa 3.	Lännestä	Esa Mikkola	29.9.1999
nro 115270	Työkuva. Jutta Ristimäki ja Eija Liukkonen kaivavat rakennetta 2. Heidän takanaan Ismo Mattola ja Matti Keskitalo kaivavat rakenteen 4 kivikkoa. Kuvan oikeassa laidassa Minna Koivikko on keskittynyt rakenteen 7 pohjoispuolen tason 3 piirtämiseen.	Luoteesta	Esa Mikkola	29.9.1999
nro 115271	Hautamainen rakenne 2 tasossa 3.	Idästä	Esa Mikkola	29.9.1999
nro 115272	Hautamainen rakenne 2 tasossa 3.	Etelästä	Esa Mikkola	29.9.1999
nro 115273	Yksityiskohtakuva rakenteen 4 itäpuoliskosta tasossa 4.	Pohjoisesta	Esa Mikkola	29.9.1999
nro 115274	Rakenne 1 tasossa 4.	Etelästä	Esa Mikkola	29.9.1999
nro 115275	Rakenne 1 tasossa 4.	Pohjoisesta	Esa Mikkola	29.9.1999
nro 115276	Yksityiskohtakuva rakenteen 7 pohjoispuoliskosta tasossa 4.	Idästä	Minna Koivikko	30.9.1999
nro 115277	Hautamainen rakenne 2 lähes pohjaan kaivettuna eli tasossa 4.	Idästä	Esa Mikkola	30.9.1999
nro 115278	Hautamainen rakenne 2 lähes pohjaan kaivettuna eli tasossa 4.	Idästä	Esa Mikkola	30.9.1999
nro 115279	Rakenteen 4 itäpuolisko tasossa 5.	Idästä	Esa Mikkola	30.9.1999
nro 115280	Rakenteen 4 itäpuolisko tasossa 5.	Koillisesta	Esa Mikkola	30.9.1999
nro 115281	Yksityiskohtakuva rakenteesta 8 tasossa 2.	Lännestä	Esa Mikkola	30.9.1999
nro 115282	Yksityiskohtakuva rakenteen 7 pohjoispuoliskon tasosta 5.	Pohjoisesta	Esa Mikkola	30.9.1999
nro 115283	Yksityiskohtakuva rakenteen 7 pohjoispuoliskon itäosasta tasossa 5.	Pohjoisesta	Esa Mikkola	30.9.1999
nro 115284	Yksityiskohtakuva rakenteen 7 pohjoispuoliskon länsiosasta tasossa 5.	Pohjoisesta	Esa Mikkola	30.9.1999
nro 115285	S-N -profiili 5023-24/1000.	Idästä	Esa Mikkola	30.9.1999
nro 115286	S-N -profiili 5027-28/1000.	Idästä	Esa Mikkola	30.9.1999
nro 115287	N-S -profiili 5024-25/1001.	Lännestä	Esa Mikkola	30.9.1999
nro 115288	N-S -profiili 5023-18/1012.	Lännestä	Esa Mikkola	30.9.1999
nro 115289	N-S -profiili 5019-13/1012.	Lännestä	Esa Mikkola	30.9.1999
nro 115290	S-N -profiili 5010-12/1000.	Idästä	Esa Mikkola	30.9.1999

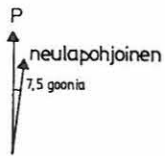

nro 115291	W-E -profiilin 5022/1010 yksityiskohtakuva palamattomasta savesta peltomultakerroksessa.	Etelästä	Esa Mikkola	30.9.1999
nro 115292	Rakenteen 8 N-S -profiili 5021,90-5021,00/1000,20	Länneestä	Esa Mikkola	30.9.1999
nro 115293	Rakenteen 4 itäpuolisko tasossa 6.	Etelästä	Minna Koivikko	30.9.1999
nro 115294	Rakenteen 7 E-W -profiili.	Pohjoisesta	Esa Mikkola	30.9.1999
nro 115295	Rakenteen 4 S-N -profiili.	Idästä	Esa Mikkola	30.9.1999
nro 115296	Rakenteen 4 S-N -profiilin eteläosa.	Idästä	Esa Mikkola	30.9.1999
nro 115297	Rakenteen 4 S-N -profiilin pohjoisosa.	Idästä	Esa Mikkola	30.9.1999
nro 115298	Yleiskuva kaivausalueen vierestä Peltorannantieltä kohti Orijärveä.	Pohjoisesta	Esa Mikkola	1.10.1999
nro 115299	Yleiskuva kaivausalueesta. Taustalla Siiterinkangas.	Luoteesta	Esa Mikkola	1.10.1999
nro 115300	Yleiskuva kaivausalueelta lounaaseen Peltorannan tilan kasvimaalle, jonka reunassa kasvaa tummaa tulikukkaa.	Koillisesta	Esa Mikkola	1.10.1999
nro 115301	Kaivausporukka tauolla. Kuvassa vasemmalta Ismo Mattola, Matti keskitalo, Mika Pajunen, Miika Syvänen, Eija Liukkonen ja Minna Koivikko.	Kaakosta	Esa Mikkola	1.10.1999
nro 115302	Yleiskuva kaivausalueesta. Taustalla Orijärvi.	Pohjoisesta	Esa Mikkola	1.10.1999
nro 115303	Yleiskuva kaivausalueesta ennen täyttöä.	Luoteesta	Esa Mikkola	1.10.1999
nro 115304	Yleiskuva kaakkoon Peltorannan tilan pihalta. Kuvan vasemmalla laidassa kaivausaluetta. Oikealla laidassa Orijärvi. Taustalla Siiterinkangas.	Luoteesta	Esa Mikkola	1.10.1999
nro 115305	Peltorannan tilan kasvimaan reunassa kasvava Verbascum nigrum. Tummaa tulikukkaa pidetään varsinkin Etelä-Savossa kulttuuri-indikaattorina. Tumman tulikukan levintä noudattelee nuoremman rautakauden kohteiden levintää Mikkelin seudulla.	Länneestä	Esa Mikkola	1.10.1999
nro 115306	Kuten yllä.	Länneestä	Esa Mikkola	1.10.1999
nro 115307	Peltorannan tilan ulkorakennukset ja pihapihlaja. Kihlien kesämökkinä käyttämän tilan pihamaalla saattaa olla säilyneenä kiinteitä rakenteita. Topografisesti paikka on mitä suotuisin.	Kaakosta	Esa Mikkola	1.10.1999
nro 115308	Peltorannan tilan ulkorakennukset ja pihapihlaja.	Etelästä	Esa Mikkola	1.10.1999
nro 115309	Yleiskuva kaivausalueesta ennen täyttöä.	Luoteesta	Esa Mikkola	1.10.1999
nro 115310	Kaivajat Ismo Mattola, Matti Keskitalo ja Mika Pajunen viimeisellä tauolla.	Idästä	Esa Mikkola	1.10.1999
nro 115311	Eija Liukkonen, Minna Koivikko ja Terhi Mikkola viimeisellä tauolla Mikkelin mlk:n Orijärven Peltorannan kaivauksilla 1.10.1999.	Kaakosta	Esa Mikkola	1.10.1999

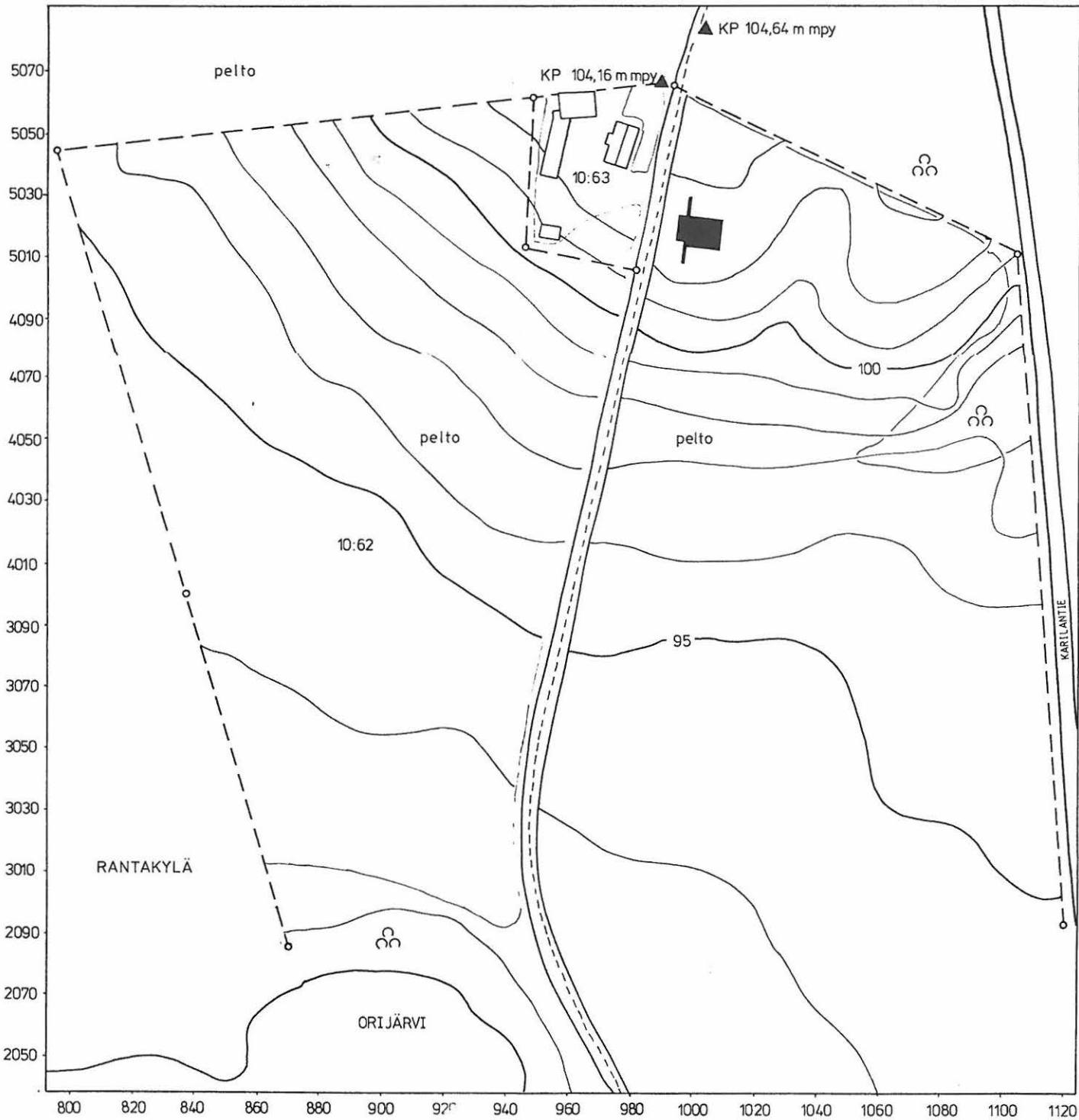
Karttaluettelo

Sivunro	Koko	Mittakaava	Kuvaus	Piirtäjä
36	A2	1:1000	Yleiskartta kaivausalueesta	Minna Koivikko
37	A2	1:50	Pinta- ja pohjavaaituskartta	Minna Koivikko
38	A2	1:50	Tasokartta, taso 1, kaikki rakenteet	Minna Koivikko
39	A3	1:20	Tasokartta. Rakenne 1, tasot 1-4	Minna Koivikko
40	A3	1:20	Tasokartta. Rakenne 2, tasot 1-4	Minna Koivikko
41	A4	1:20	Tasokartta. Rakenne 3, tasot 1-3	Minna Koivikko
42	A4	1:10	Profiilikartta. Rakenteen 3 N-S -profiili	Minna Koivikko
43	A3	1:20	Tasokartta. Rakenne 4, tasot 1-6	Minna Koivikko
44	A4	1:10	Profiilikartta. Rakenteen 4 S-N -profiili	Minna Koivikko
45	A4	1:20	Tasokartta. Rakenne 5, tasot 1-4	Minna Koivikko
46	A4	1:10	Profiilikartta. Rakenteen 5 W-E -profiili	Minna Koivikko
47	A4	1:20	Tasokartta. Rakenne 6, tasot 1-3	Minna Koivikko ja Terhi Mikkola
48	A4	1:10	Profiilikartta. Rakenteen 6 NE-SW -profiili	Minna Koivikko ja Terhi Mikkola
49	A3	1:20	Tasokartta. Rakenne 7, tasot 1-5	Minna Koivikko
50	A4	1:10	Profiilikartta. Rakenteen 7 E-W -profiili	Minna Koivikko
51	A4	1:20	Tasokartta. Rakenne 8, tasot 1 ja 2	Minna Koivikko ja Terhi Mikkola
52	A4	1:10	Profiilikartta. Rakenteen 8 N-S -profiili	Minna Koivikko ja Terhi Mikkola
53	A4	1:20	Profiili 5010-5012/1000	Terhi Mikkola ja Minna Koivikko
54	A4	1:20	Profiili 5023-5030/1000	Terhi Mikkola ja Minna Koivikko
55	A4	1:20	Profiili 5030-5023/1001	Terhi Mikkola ja Minna Koivikko

MIKKELI ORIJÄRVI
KIHLINPELTO
Esa Mikkola 1999
Yleiskartta
~~Mk 1:1000~~
Piirt. Minna Koivikko

	Kaivausalue		Tila n:o
	Korkeuskiintopiste		Korkeuskäyrä
	Rakennus		Tilaraja
	Tie		Pensaikko
	Kasvillisuusraja		

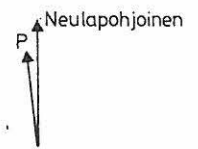
MIKKELI ORIJÄRVI
KIHLINPELTO

Esa Mikkola 1999

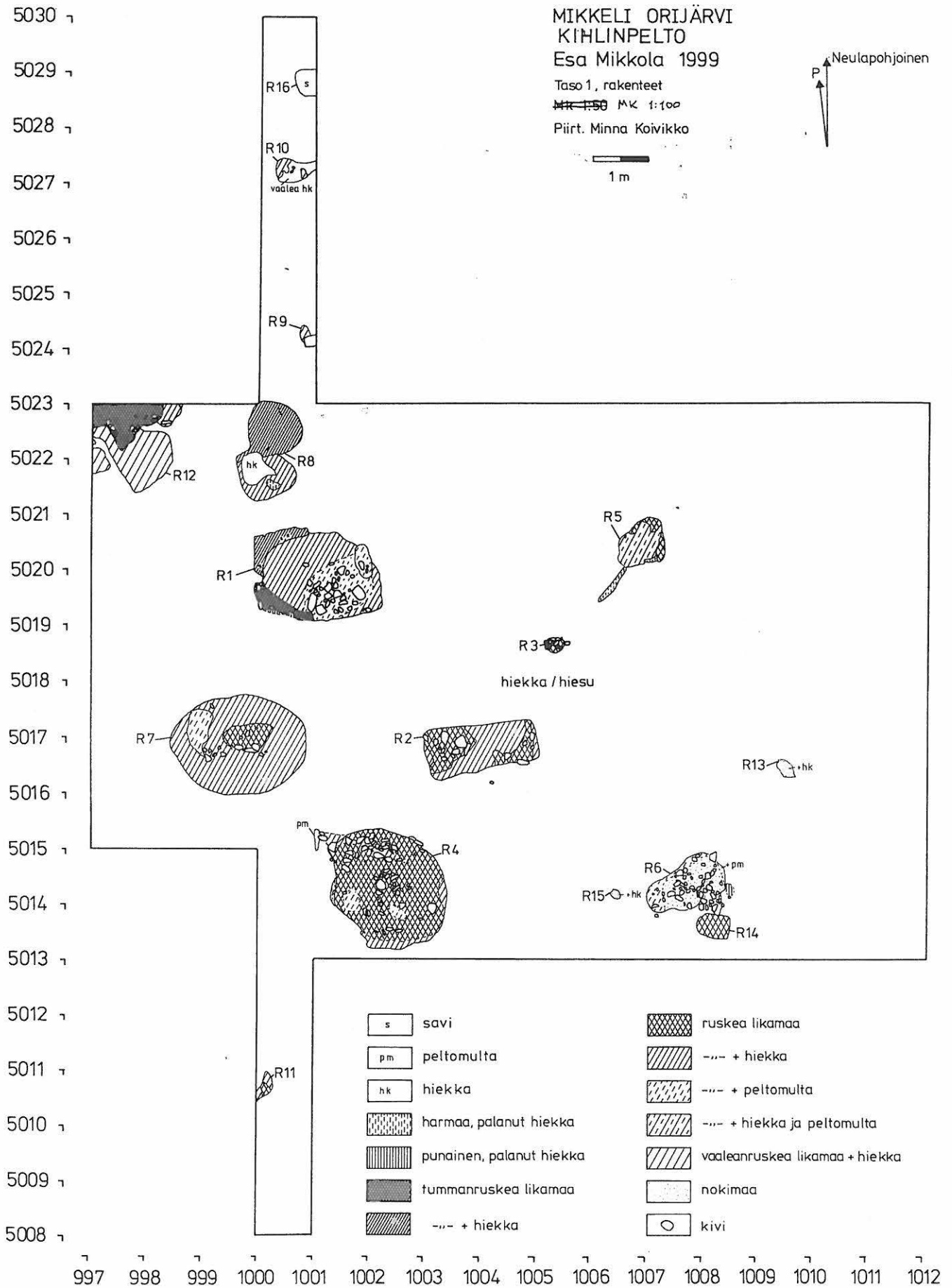
Taso 1, rakenteet

~~MK 1:50~~ MK 1:100

Piirt. Minna Koivikko

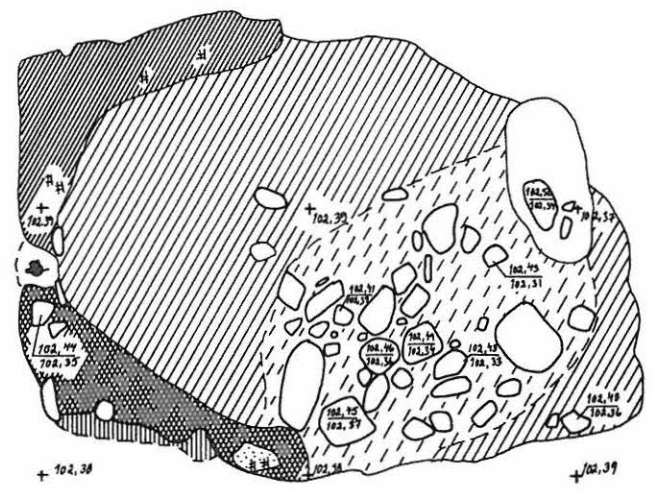

1 m

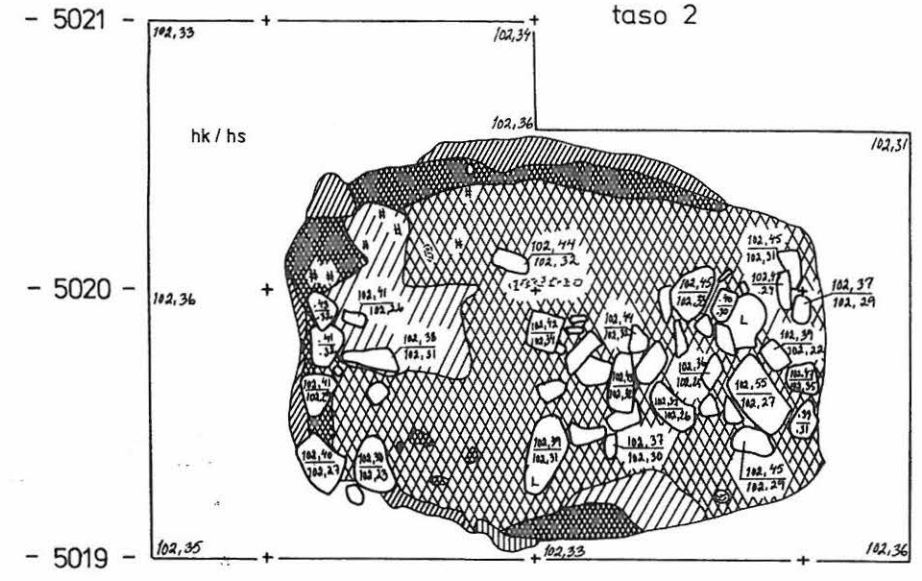
MIKKELI ORIJÄRVI
 KIHLINPELTO
 E. Mikkola 1999
 Rakenne 1
 MK 1:20
 Piirt. T. Mikkola ja
 M. Koivikko

taso 1

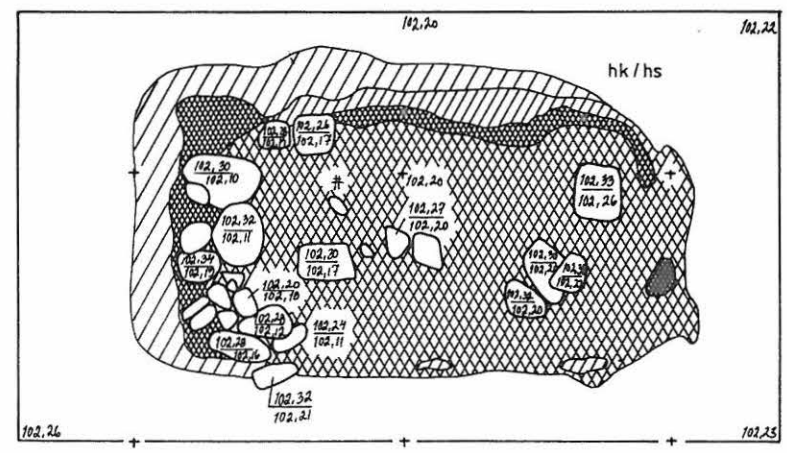
1000   1001   1002

taso 2

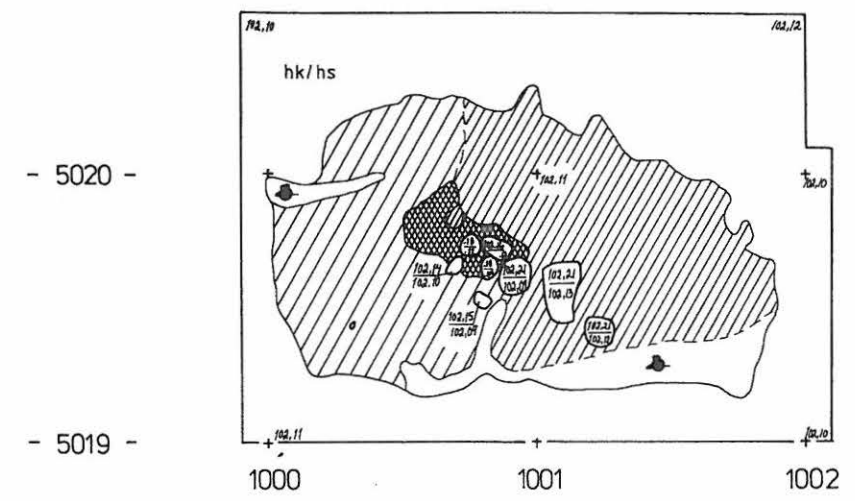
1000   1001   1002

taso 3

1000   1001   1002

taso 4

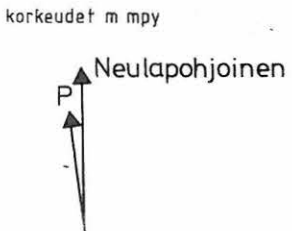

60 cm
 korkeudet m mpy

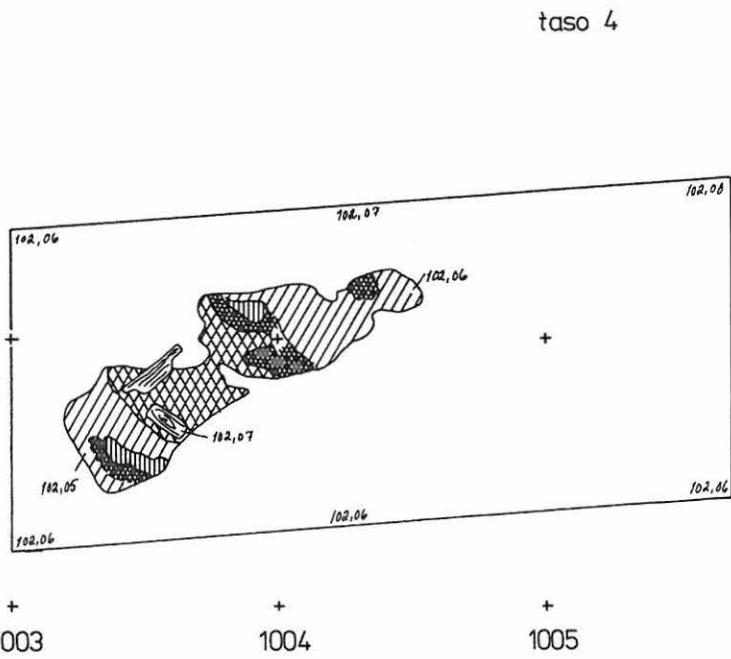
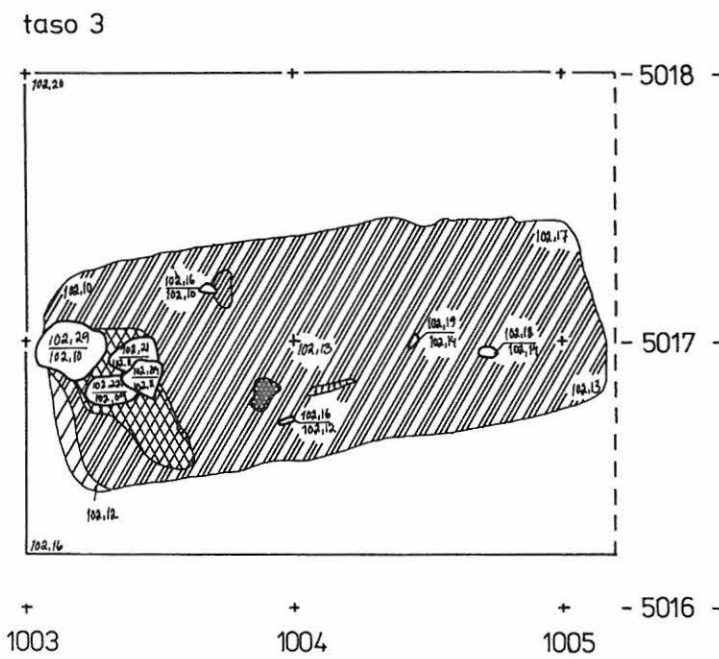
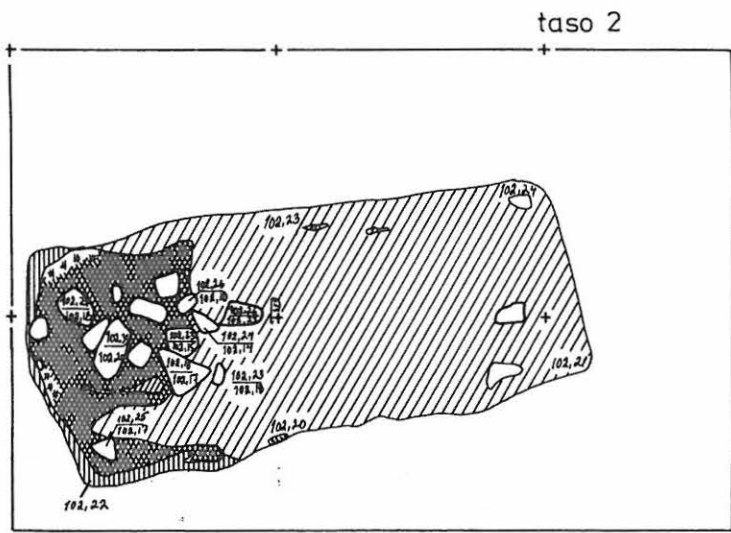
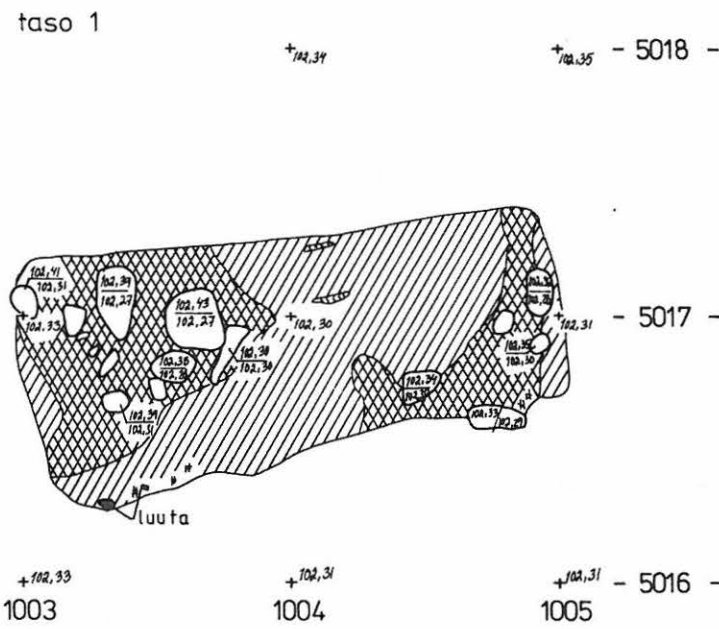
Neulapohjoinen
 P ↑

- tummanruskea likamaa
- + hiekkaa
- ruskea likamaa
- + hiekkaa
- + peltomulta
- vaaleanruskea likamaa + hiekkaa
- hiekkaa
- hiesu
- nokimaa
- hiili
- kivi
- myyrän käytävä
- puuta

MIKKELI ORIJÄRVI
 KIHILINPELTO
 E. Mikkola 1999
 Rakenne 2
 MK 1:20
 Piirt. M. Koivikko

- tummanruskea likamaa
- "- + ruskea - + hiekka
- ruskea likamaa
- "- + hiekka
- hk hiekka
- punainen, palanut hiekka
- hs hiesu
- # hiili
- puuta
- kivi
-

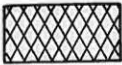
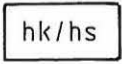

MIKKELI ORIJÄRVI
 KIHILINPELTO
 E. Mikkola 1999
 Rakenne 3
 MK 1:20
 Piirt. M. Koivikko

60 cm

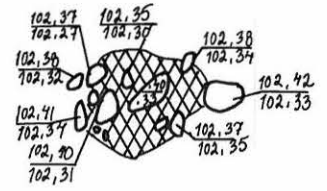
korkeudet m mpy

- ruskea likamaa
- hiekka / hiesu
- kivi
- puuta

taso 1

+102,37

+102,35
1005

102,36⁺

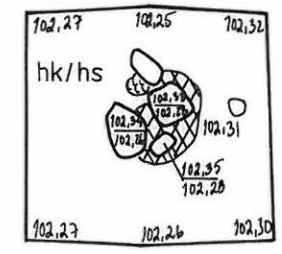
102,34⁺
1006

— 5019 —

— 5018 —

taso 2

+

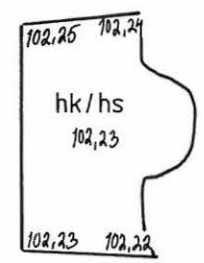
+
1005

+

+
1006

taso 3

5019 +

5018 +
1005

+

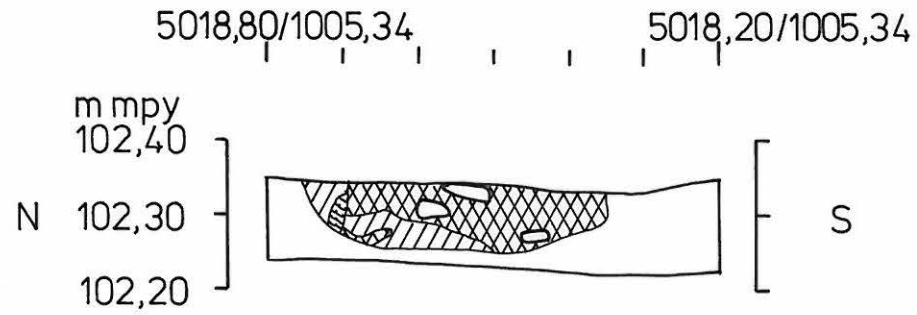
+
1006

MIKKELI ORIJÄRVI
KIH LINPELTO
E. Mikkola 1999
Rakenne 3
N-S Profiili
MK 1:10
Piirt. T. Mikkola ja
M. Koivikko

- hk hiekka
- puuta
- kivi

- ruskea likamaa
- ruskea likamaa + hiekka

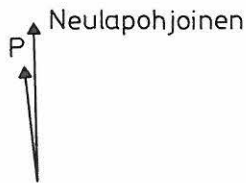

MIKKELI ORIJÄRVI
 KIHILINPELTO
 E. Mikkola 1999
 Rakenne 4
 MK-1-20
 Piirt. M. Koivikko

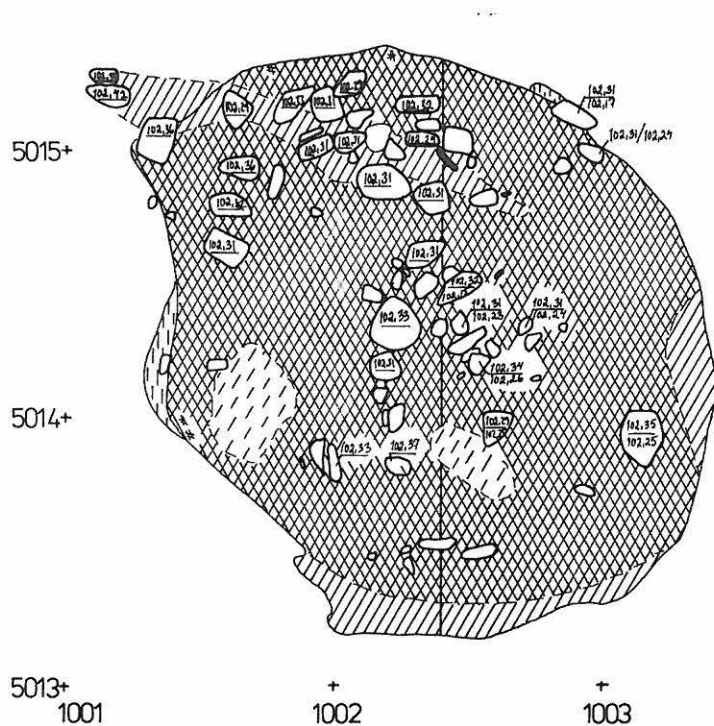
	savi		ruskea likamaa
	hiesu		--- + hiekka
	hiekkä		--- + peltomulta
	harmaa, palanut hiekka		-- + pun. palanut hiekka
	punainen, palanut hiekka		heikko likamaa + hiekka
	tummanruskea likamaa		luu tai hammas
	--- + hiekka		kivi

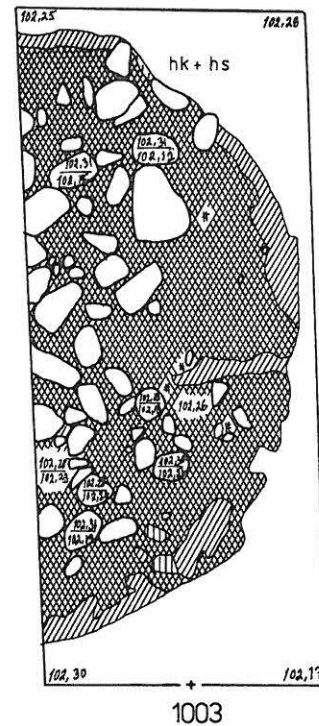
korkeudet m mpy

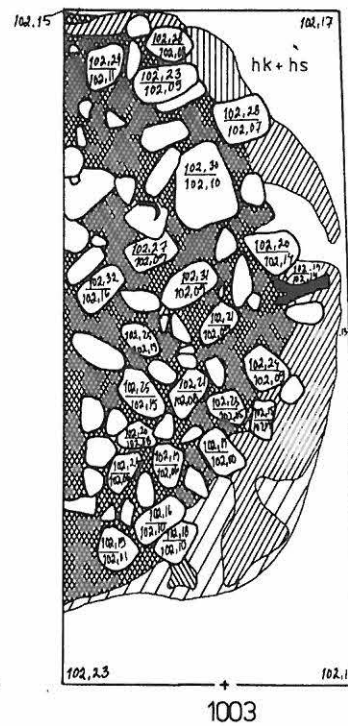
taso 1

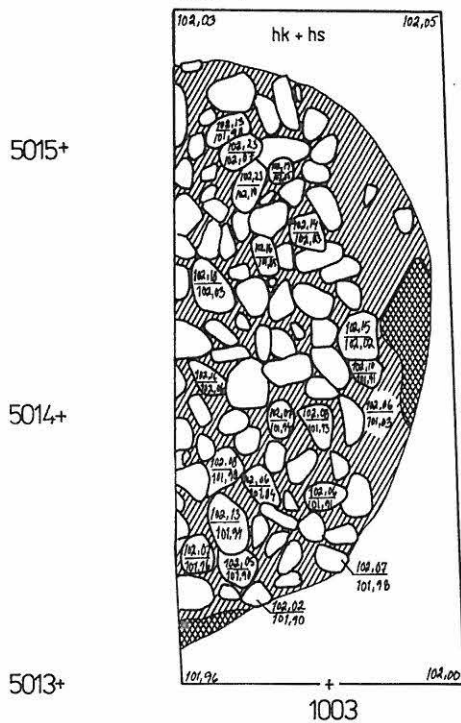
taso 2

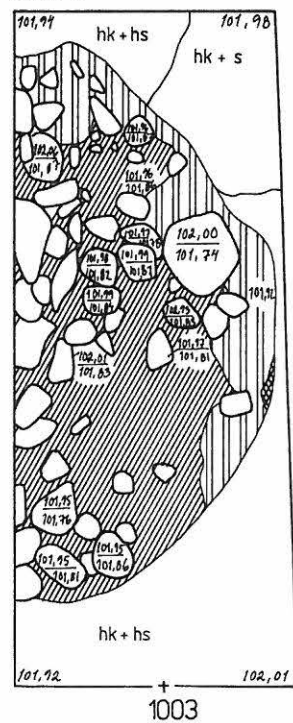
taso 3

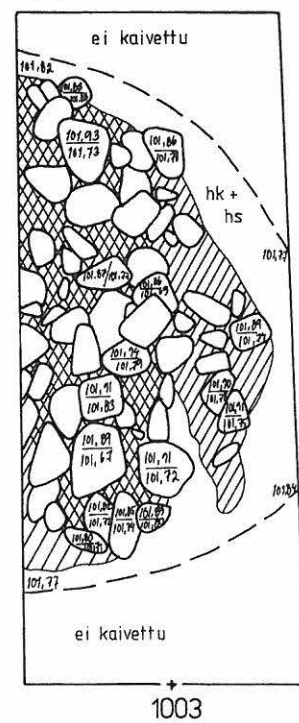
taso 4

taso 5

taso 6

MIKKELI ORIJÄRVI KIHILINPELTO

E. Mikkola 1999

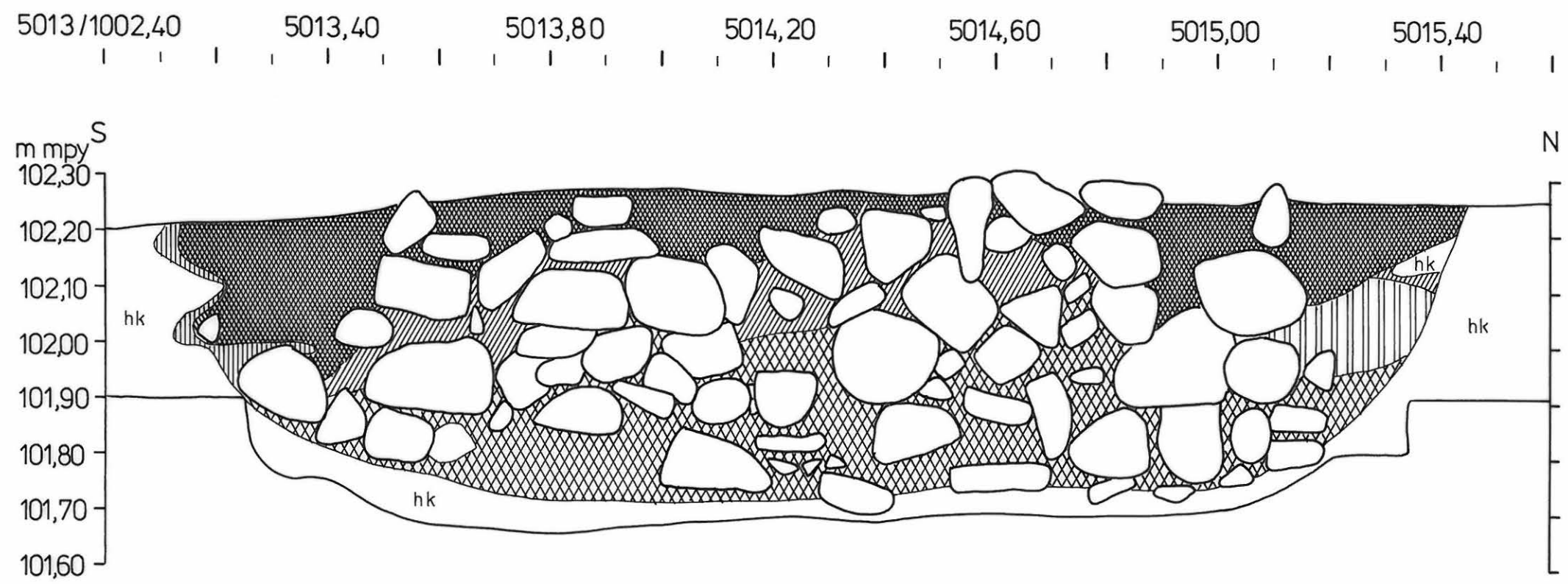
Rakenne 4

S-N Profiili

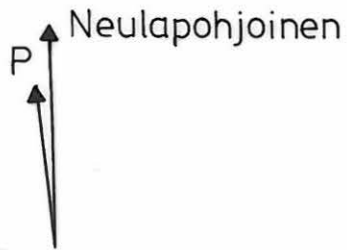
MK 1:10

Piirt. M. Koivikko

- punainen, palanut hiekka
- ruskea likamaa
- hk hiekka
- tummanruskea likamaa
- ruskea likamaa + pun. palanut hiekka
- tummanruskea likamaa + hiekka
- kivi

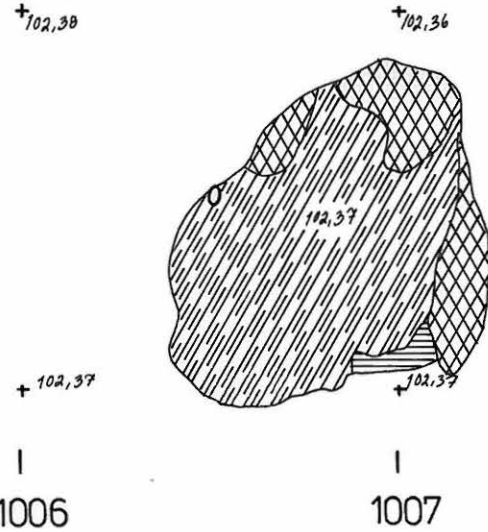

MIKKELI ORIJÄRVI
 KIHILINPELTO
 E. Mikkola 1999
 Rakenne 5
 MK 1:20
 Piirt. M. Koivikko

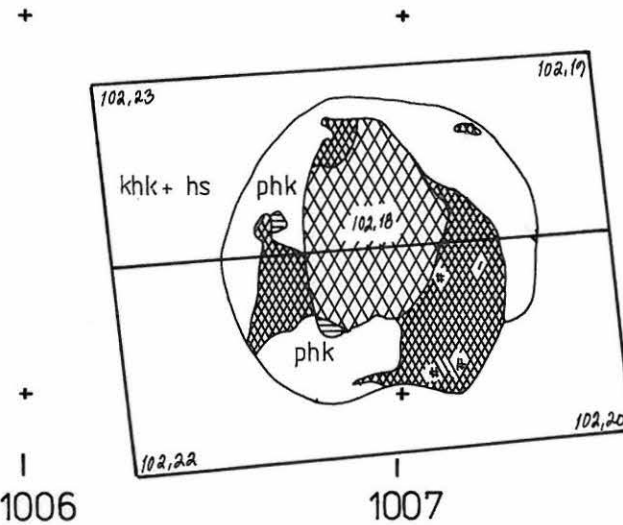

- harmaa, palanut hiekka
- phk punainen hiekka
- pun. palanut hiekka
- khk keltainen hiekka
- hs hiesu
- tummanruskea likamaa
- ruskea likamaa
- harmaa likamaa
- tummanruskea likamaa + hiekka
- ruskea likamaa + hiekka
- + peltomulta
- palanut luu
- kivi, hiili

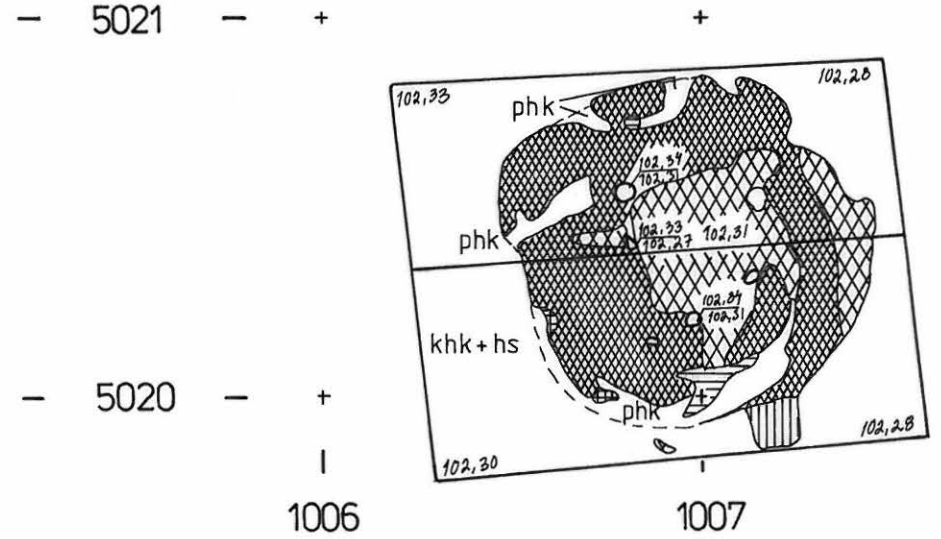
taso 1

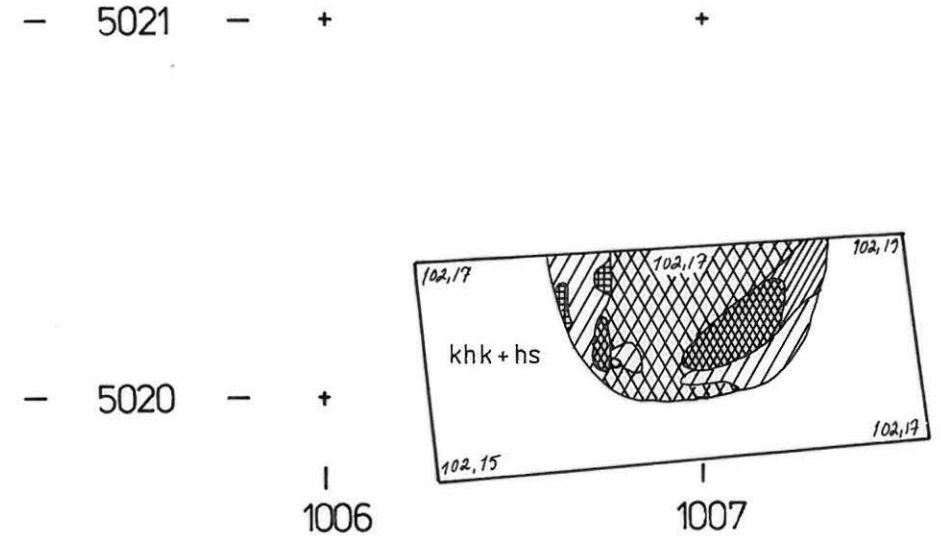
taso 3

taso 2

taso 4

MIKKELI ORIJÄRVI
KIHILINPELTO

E. Mikkola 1999

Rakenne 5

W-E Profiili

MK 1:10

Piirt. T. Mikkola ja

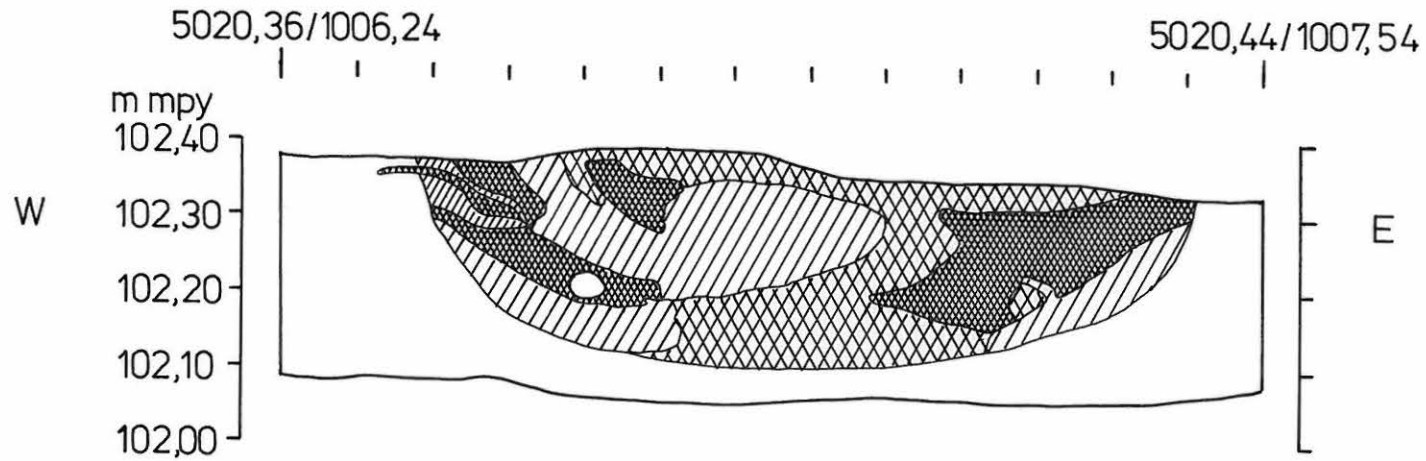
M. Koivikko

- hs hiesu
- hk hiekka
- tummanruskea likamaa
- tummanruskea likamaa + hiekka

- ruskea likamaa
- ruskea likamaa + hiekka

40 cm

MIKKELI ORIJÄRVI KIHLINEPILTO

E. Mikkola 1999

Rakenne 6

NE-SW Profiili

MK 1:10

Piirt. T. Mikkola ja

M. Koivikko

hk hiekka

hs hiesu

phk punainen hiekka

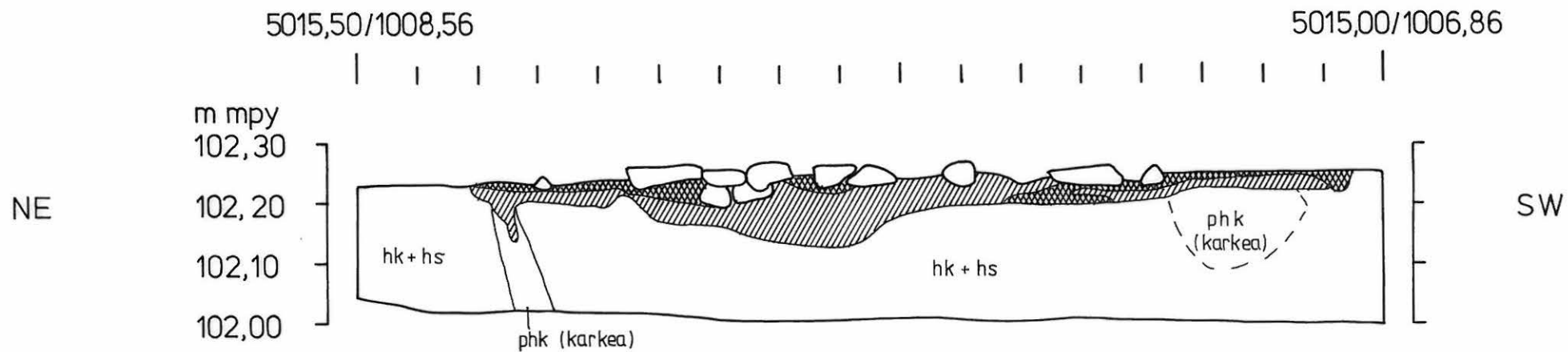
tummanruskea likamaa

tummanruskea likamaa + hk

kivi

40 cm

MIKKELI ORIJÄRVI KIHLINPELTO

E. Mikkola 1999

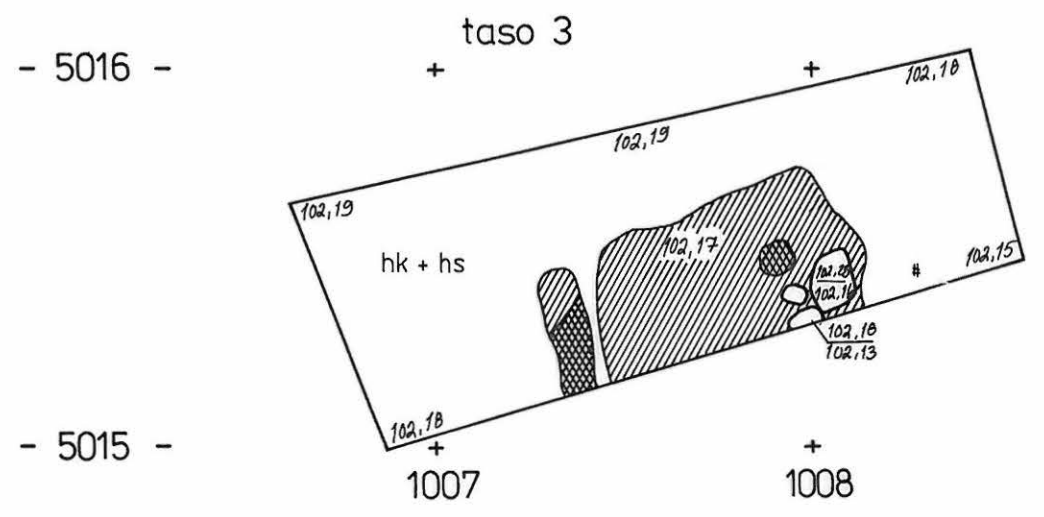
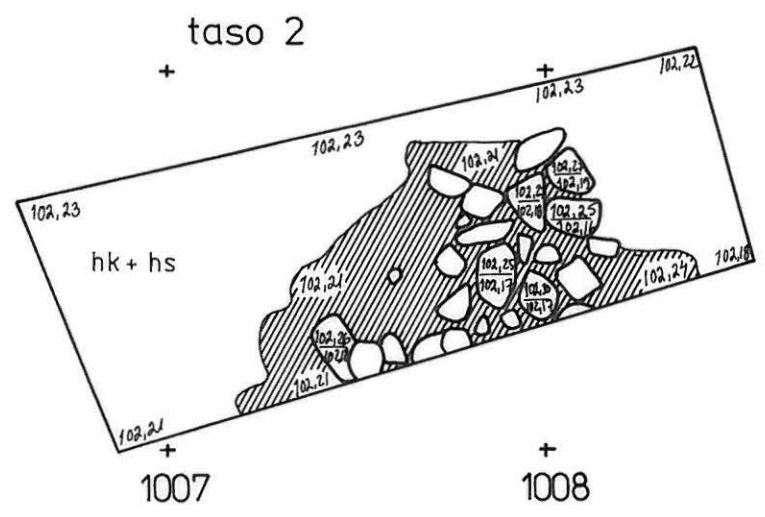
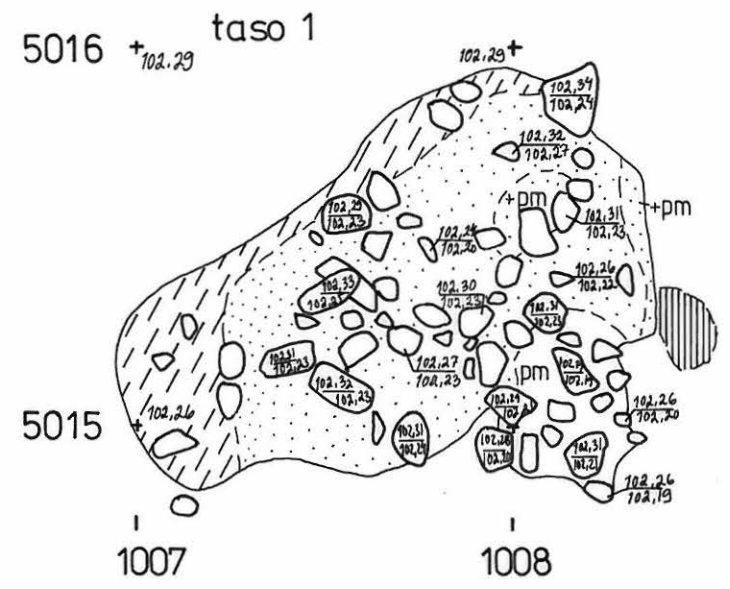
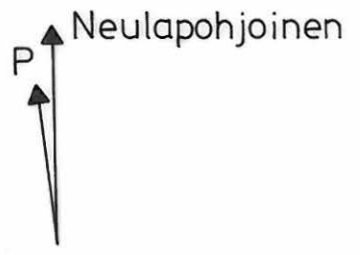
Rakenne 6

MK 1: 20

Piirt. M. Koivikko ja

T. Mikkola

- pm peltomulta
- hk hiekka
- hs hiesu
- punainen, palanut hiekka
- tummanruskea likamaa
- tummanruskea likamaa + hiekka
- ruskea likamaa + peltomulta
- nokimaa
- * hiili
- kivi

MIKKELI ORIJÄRVI KIHLINPELTO

E. Mikkola 1999

Rakenne 8

MK 1:20

Piirt. M. Koivikko ja

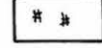
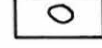
T. Mikkola

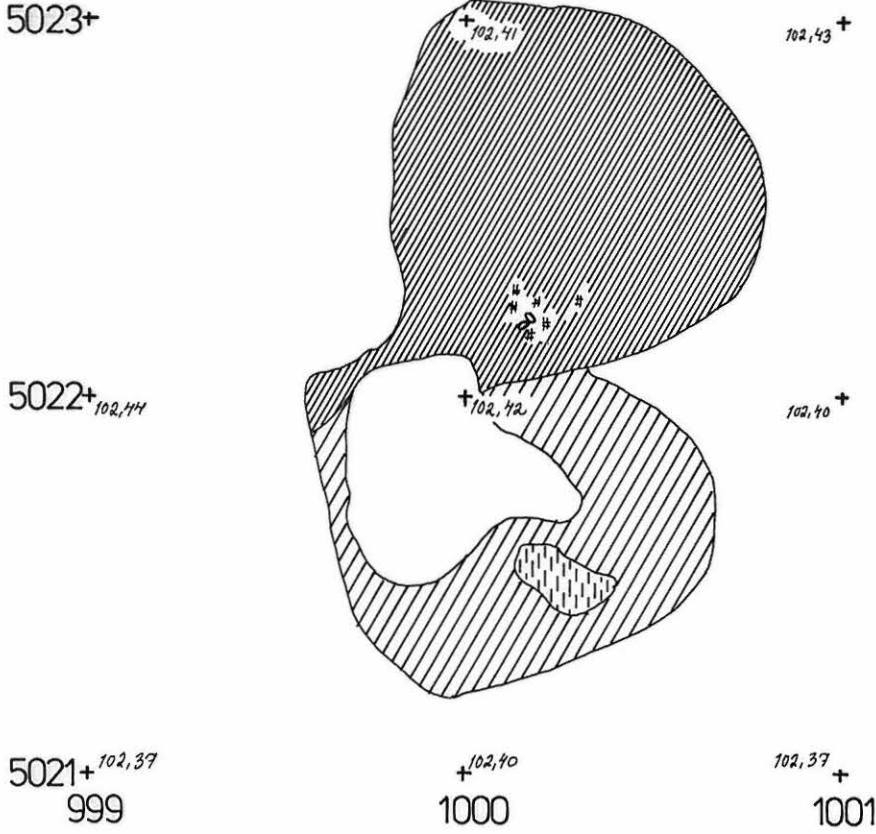
60 cm

korkeudet m mpy

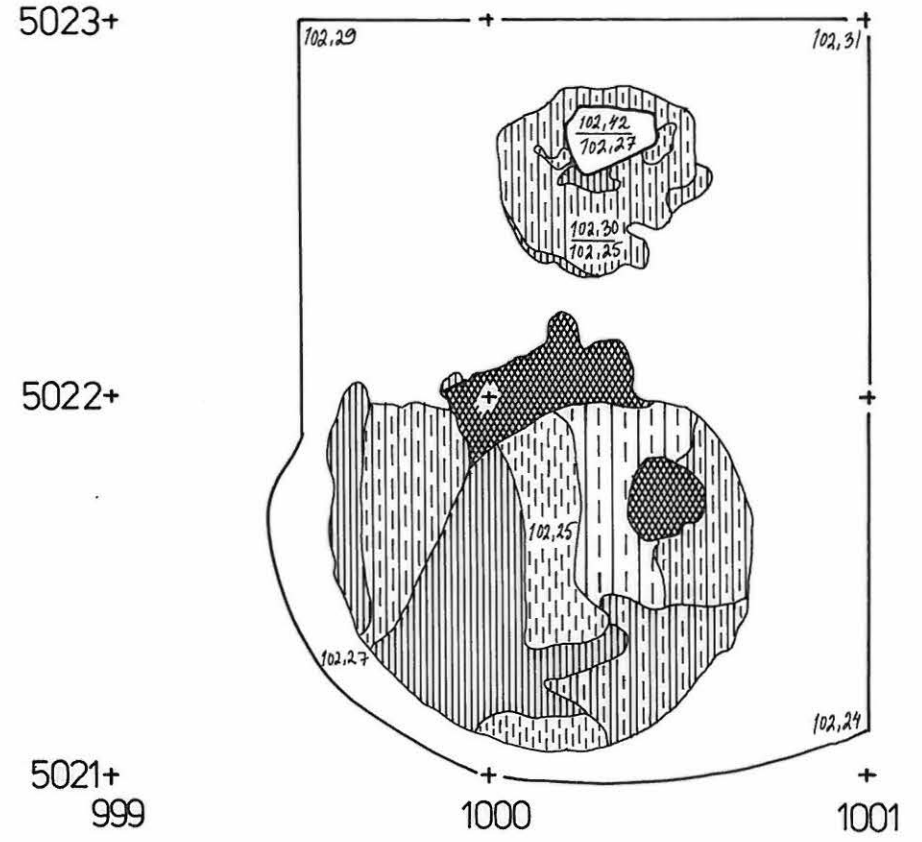
- punainen, palanut hiekka
- harmaa, palanut hiekka
- tummanruskea likamaa
- tummanruskea likamaa + hiekka
- tummanruskea likamaa + punainen ja harmaa palanut hk

- tummanruskea likamaa + pun. palanut hiekka
- ruskea likamaa + hiekka
- vaaleanruskea likamaa + harmaa palanut hiekka
- hiili
- kivi

taso 1

taso 2

MIKKELI ORIJÄRVI
KIH LINPELTO

E. Mikkola 1999

Rakenne 8

N-S Profiili

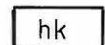
MK 1:10

Piirt. T. Mikkola ja

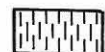
M. Koivikko

 punainen, palanut hiekka

 tummanruskea likamaa

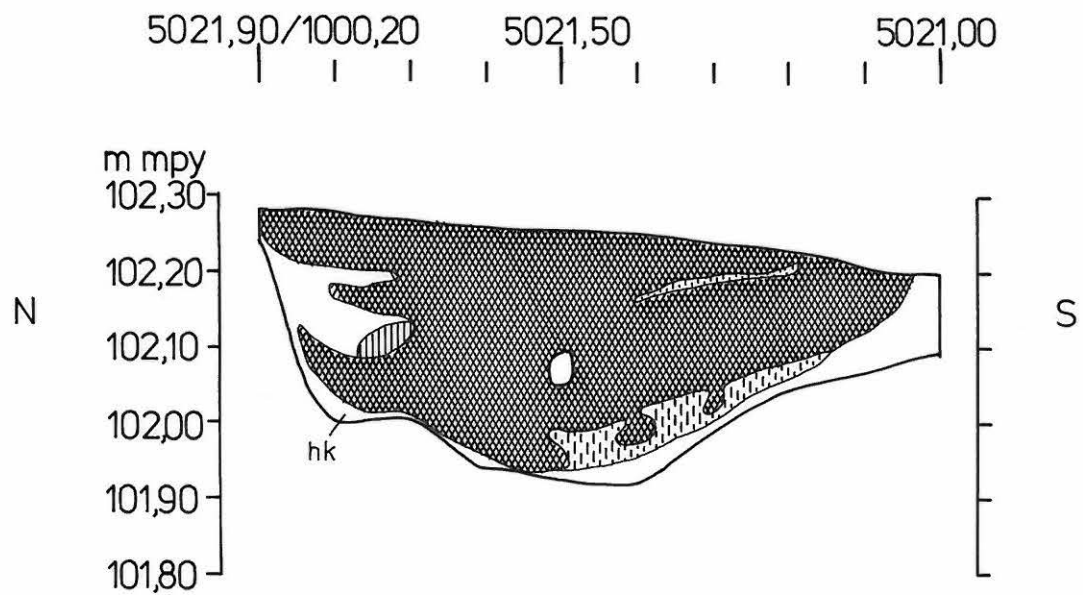
 hk hiekka

 kivi

 harmaa, palanut hiekka

40 cm

MIKKELI ORIJÄRVI
KIHILINPELTO

E. Mikkola 1999

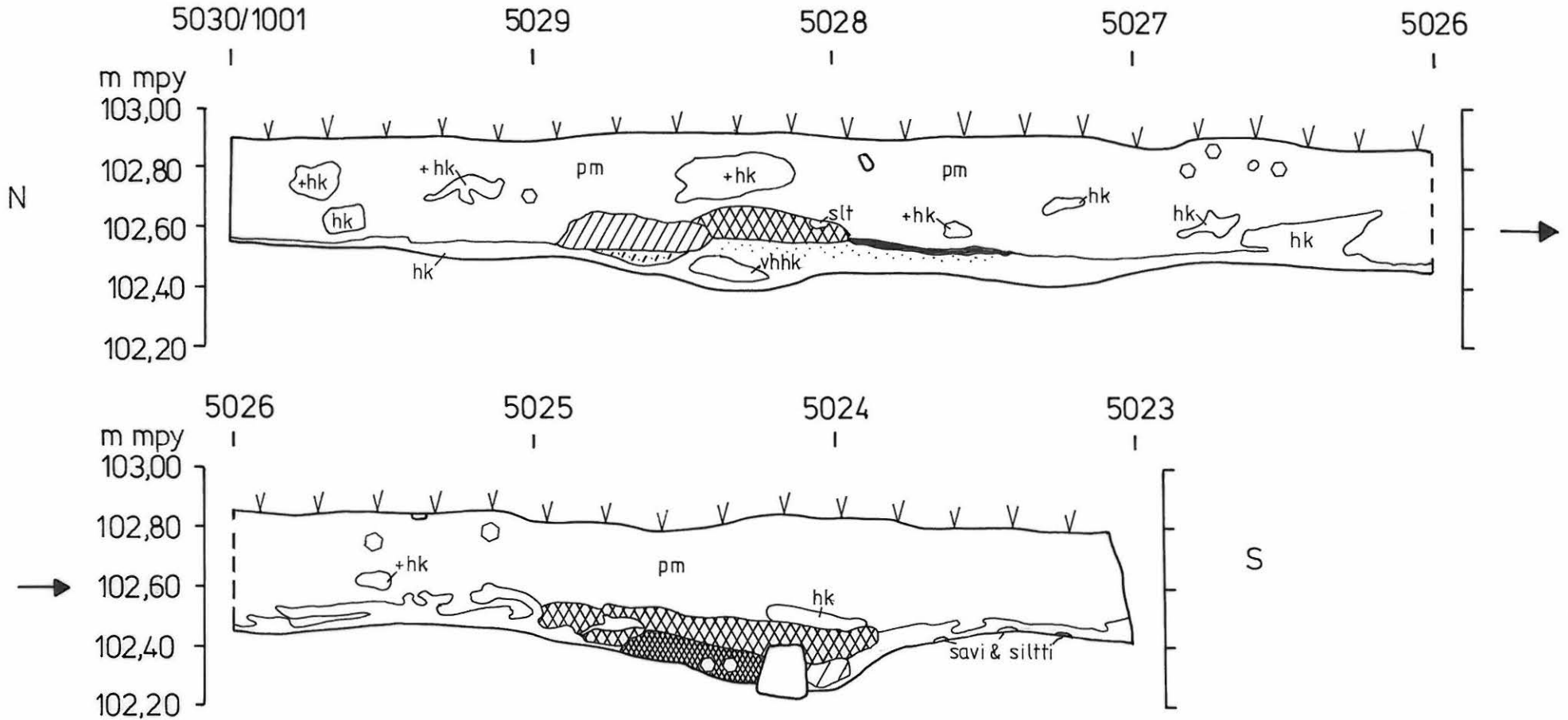
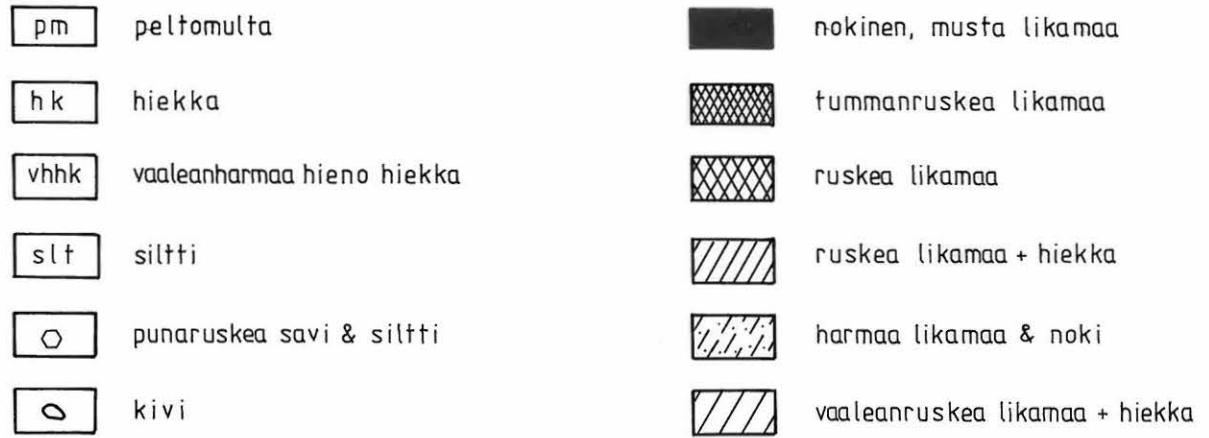
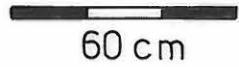
Koioja

N-S Profiili

MK 1:20

Piirt. T. Mikkola ja

M. Koivikko

MIKKELI ORIJÄRVI
KIHILINPELTO

E. Mikkola 1999

Koeoja
S-N Profiili
MK 1:20

Piirt. T. Mikkola ja
M. Koivikko

pm peltomulta

hk hiekka

hhk harmaa, hieno hiekka

slt siltti

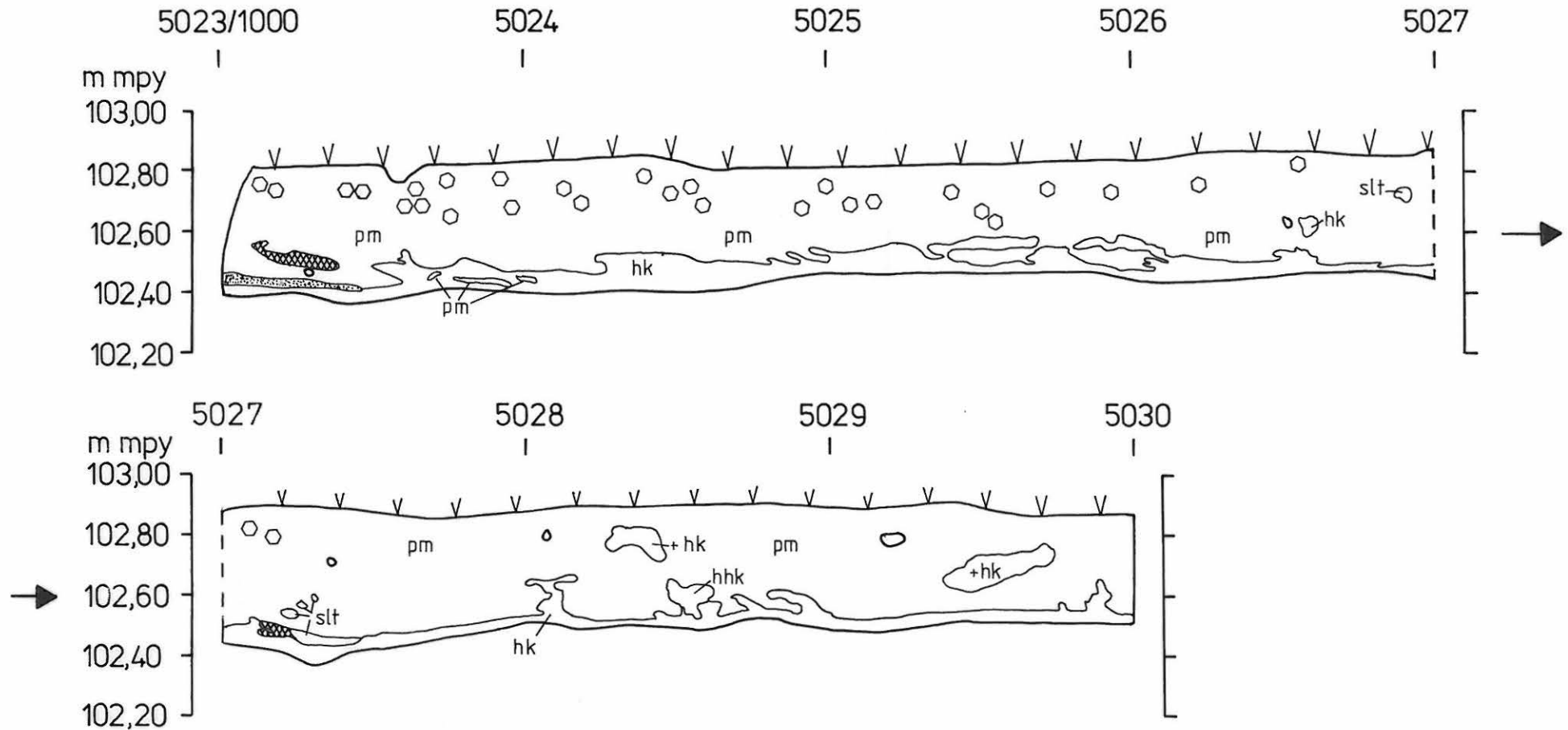
tummanruskea likamaa

nokinen, musta likamaa

punaruskea savi & siltti

kivi

60 cm

Mikkeli Orijärvi Kihlinpelto

E. Mikkola 1999

115219-115221 Panoraama 1. Hopeakolikoiden löytöalue merkitty tikuille. Kaakko-Etelä. Kuvattiin M. Koivikko.

Mikkeli Orijärvi Kihlinpelto

E. Mikkola 1999

115233-115226 Panoraama 2. Pellon itäpuoli, reunassa Orijärvi. Länsi-Pohjoinen. Kuvannut M. Koivikko.

Mikkeli Orijärvi Kihlinpelto

E. Mikkola 1999

115227-115230 Panoraama 3. Suunnitelma-alueen länsiosaa ja Kihlien kesämökki. Idästä. Kuvannut M. Koivikko

Mikkeli Orijärvi Kihlinpelto

E. Mikkola 1999

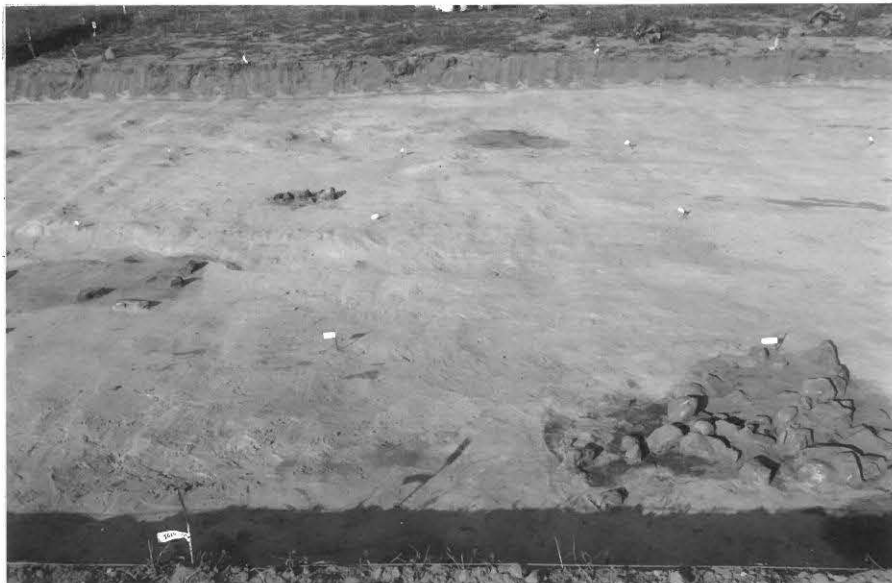
115240 Taso 1 (rakenteet 1, 5, 3, 2 ja 6).
Länneestä kuvannut Eira Mikkola.

115239 Taso 1 (rakenteet 7, 5, 3, 2, 6 ja 4).
Länneestä kuvannut Eira Mikkola.

Mikkeli Orijärvi Kihlinpelto

E. Mikkola 1999

115237 Taso 1
(kaivausalueen keskiosa)
5014-5023/1003-1008.
Etelästä. Kuvannut
E. Mikkola.

115238 Taso 1
(kaivausalueen länsiosa)
5013-5023/995-1005.
Etelästä. Kuvannut
E. Mikkola.

115236 Taso 1
(kaivausalueen itäosa)
5014-5023/1006-1012.
Etelästä. Kuvannut
E. Mikkola.

Mikkeli Orijärvi Kihlinpelto

E. Mikkola 1999

115249 Rakenne 1, tasossa 1. Lännestä.
Kuvannut E. Mikkola.

115262 Rakenne 1, tasossa 2.
Idästä. Kuvannut M. Koivikko.

Mikkeli Orijärvi Kihlinpelto

E. Mikkola 1999

115269 Rakenne 1, tasossa 3. Länneestä.
 Kuvannut E. Mikkola.

115275 Rakenne 1, tasossa 4. Pohjoisesta.
 Kuvannut E. Mikkola.

Mikkeli Orijärvi Kihlinpelto

E. Mikkola 1999

115244 Rakenne 2, tasossa 1.
Lännestä. Kuvannut E. Mikkola.

115257 Rakenne 2, tasossa 2.
Idästä. Kuvannut M. Koivikko.

115265 Rakenne 2 (liisimäisen rakenteen E-W profiili).
Pohjoisista. Kuvannut E. Mikkola.

Mikkeli Orijärvi Kihlinpelto

E. Mikkola 1999

115272 Rakenne 2
tasossa 3. Etelästä.
Kuvannut E. Mikkola.

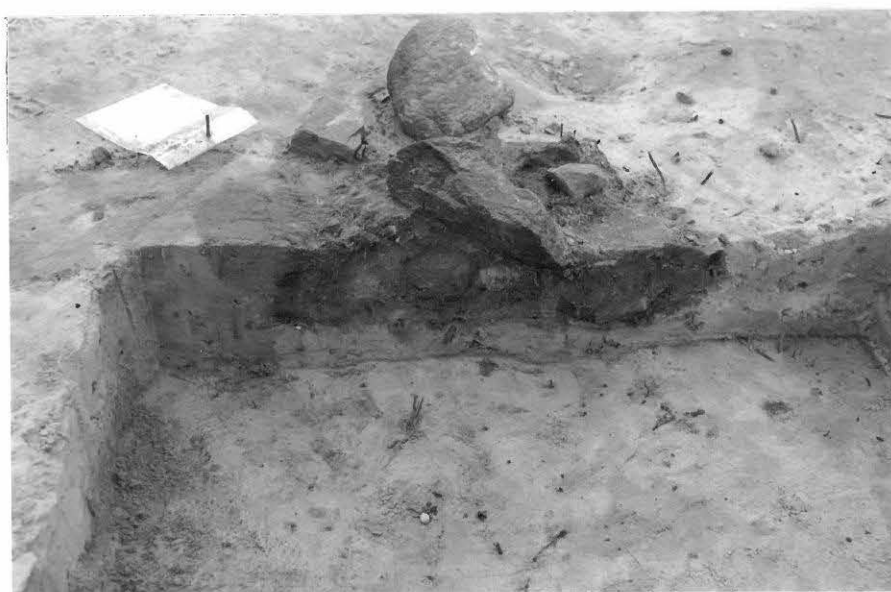
115277 Rakenne 2
tasossa 4. Idästä.
Kuvannut E. Mikkola.

Mikkeli Orijärvi Kihlinpelto

E. Mikkola 1999

115245 Rakenne 3, tasossa 1. Lännestä.
Kuvannut E. Mikkola.

115255 Rakenne 3, N-S profiili. Lännestä.
Kuvannut M. Koivikko.

Mikkeli Orijärvi Kihlinpelto

E. Mikkola 1999

115243 Rakenne 4,
tasossa 1. Lännestä.
Kuvannut E. Mikkola.

115256 Rakenteen 4
itäpuoli tasossa 2.
Idästä. Kuvannut
M. Koivikko.

115263 Rakenteen 4
itäpuoli tasossa 3.
Etelästä. Kuvannut
M. Koivikko.

Mikkeli Orijärvi Kihlinpelto

E. Mikkola 1999

115273 Rakenteen 4
itäpuoli tasossa 4.
Pohjoisesta. Kuvannut
E. Mikkola.

115279 Rakenteen 4
itäpuoli tasossa 5.
Idästä. Kuvannut
E. Mikkola.

115293 Rakenteen 4
itäpuoli tasossa 6.
Etelästä. Kuvannut
M. Koivikko.

3

Mikkeli Orijärvi Kihlinpelto

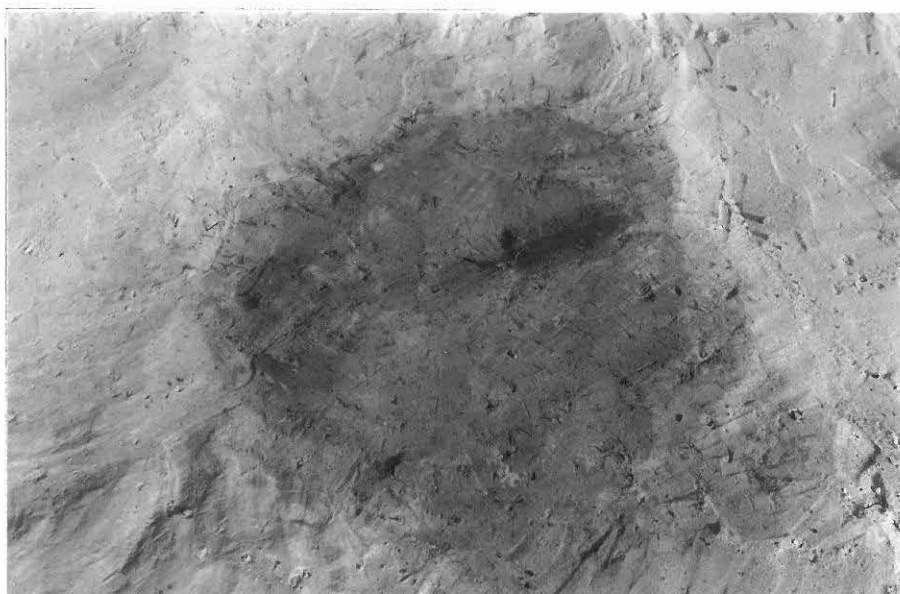
E. Mikkola 1999

115296-115297 Rakenteen H S-N profiili. Kuvaus Idästä.
Kuvaaja E. Mikkola.

Mikkeli Orijärvi Kihlinpelto

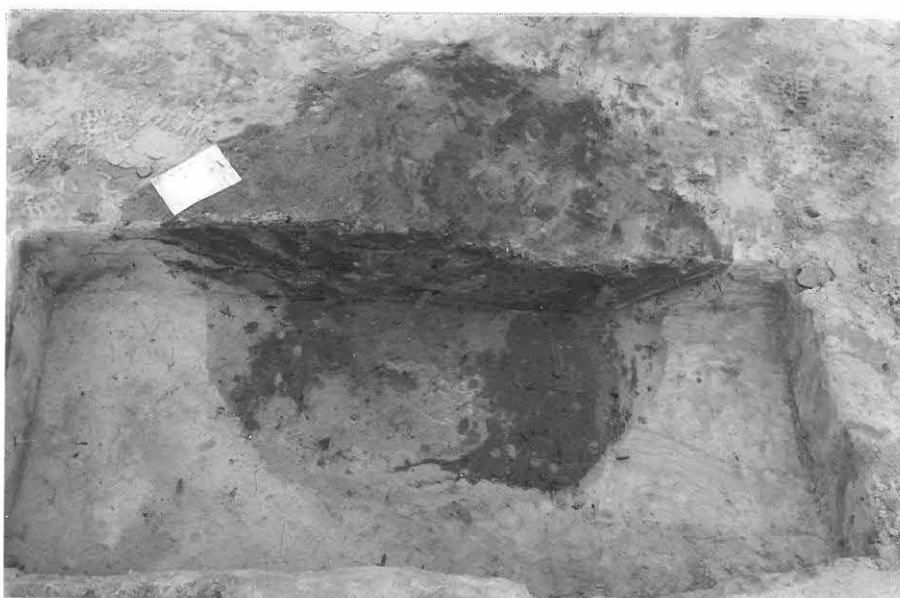
E. Mikkola 1999

115246 Rakenne 5
tasossa 1. Länneestä
Kuvannut E. Mikkola.

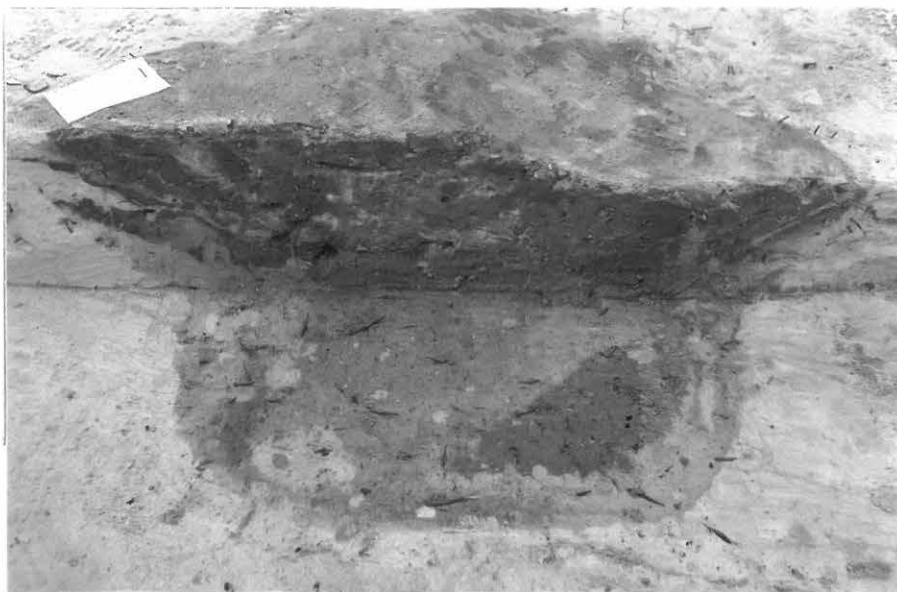
115251 Rakenne 5
eteläosa tasossa 2.
Etelästä. Kuvannut
M. Koivikko.

115254 Rakenne 5
eteläosa tasossa 3.
Etelästä. Kuvannut
M. Koivikko.

Mikkeli Orijärvi Kihlinpelto

E. Mikkola 1999

115258 Rakenteen 5 eteläpuoli tasossa 4. Etelästä.
Kuvannut M. Koivikko.

115266 Rakenteen 5 W-E profiili. Pohjaan
kaivettu. Etelästä. Kuvannut M. Koivikko.

Mikkeli Orijärvi Kihlinpelto

E. Mikkola 1999

115248 Rakenne 6 tasossa 1. Pohjoisesta.
Kuvannut E. Mikkola

115253 Rakenteen 6 pohjoispuoli tasossa 2.
Pohjoisesta. Kuvannut Minna Koivikko.

Mikkeli Orijärvi Kihlinpelto

E. Mikkola 1999

115260 Rakenteen 6 pohjoispuoli tasossa 3.
Pohjoisesta. Kuvannut M. Keivikko.

115268 Rakenteen 6 NE-SW profiili.
Luoteesta. Kuvannut E. Mikkola.

Mikkeli Orijärvi Kihlinpelto

E. Mikkola 1999

115241 Rakenne 7 fasossa 1. Lännessä.
Kuvannut E. Mikkola.

115259 Rakenteen 7 polyoikepuoli
fasossa 2. Idästä. Kuvannut M. Koivikko.

Mikkeli Orijärvi Kihlinpelto

E. Mikkola 1999

115267 Rakenteen 7
pohjoispuoli tasossa 3.
Idästä. Kuvannut
M. Koivikko.

115276 Rakenteen 7
pohjoispuoli tasossa 4.
Idästä. Kuvannut
Minna Koivikko.

Mikkeli Orijärvi Kihlinpelto

E. Mikkola 1999

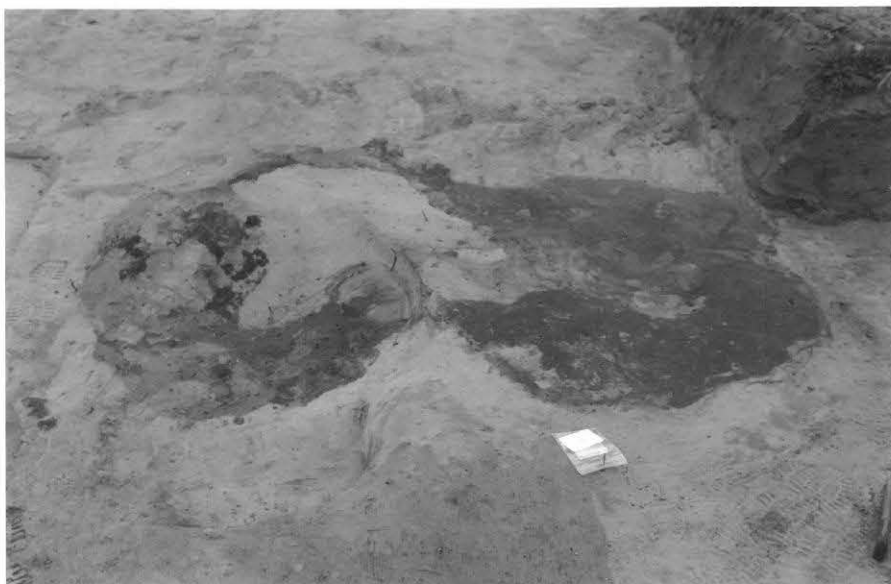
115294 Rakenteen 7 E-W profiili. Pohjoisesta.
Kuvannut E. Mikkola.

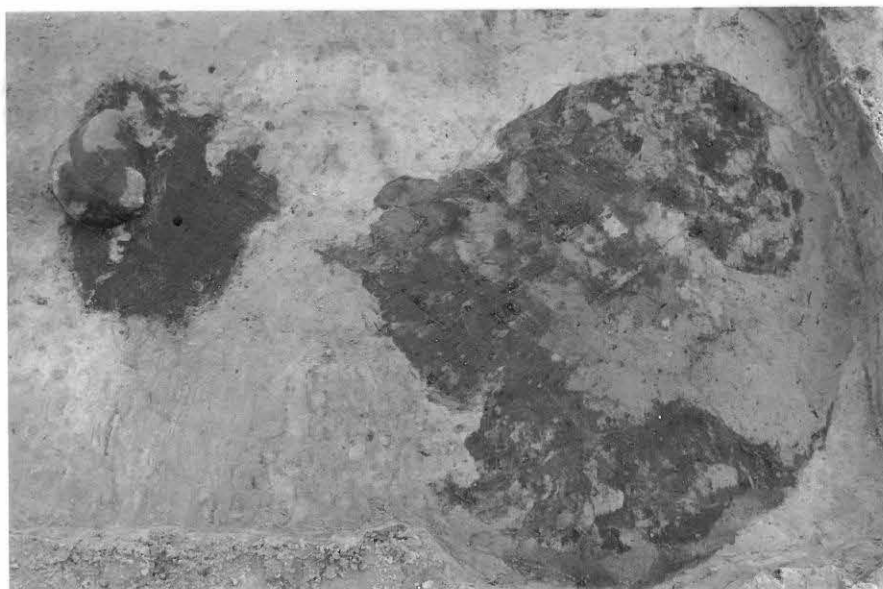
115282 Rakenteen 7 pohjoispuoli tasossa 5.
Pohjoisesta. Kuvannut E. Mikkola.

Mikkeli Orijärvi Kihlinpelto

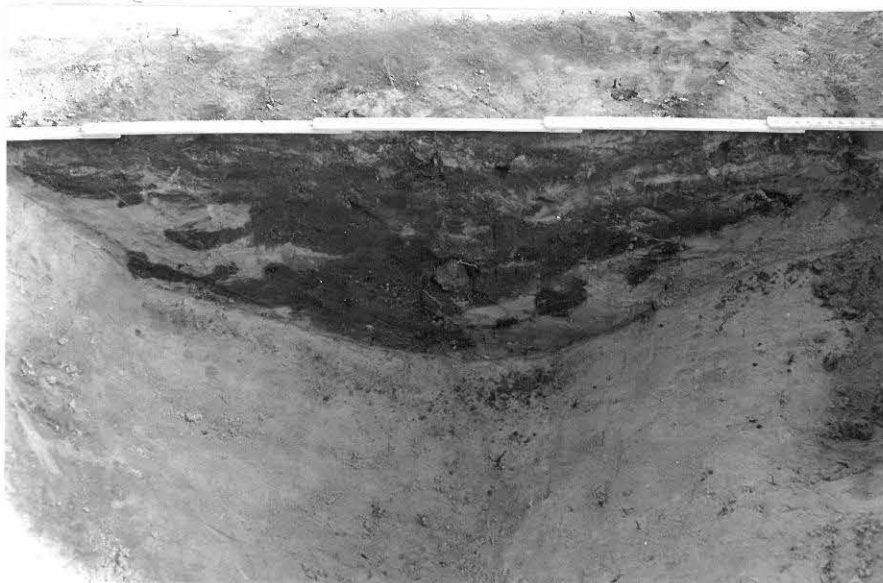
E. Mikkola 1999

115264 Rakenne 8
 osassa 1. Idästä.
 Kuvannut Minna
 Kosnikko

115281 Rakenne 8
 osassa 2. Länneestä.
 Kuvannut Esa
 Mikkola

115292 Rakenteen 8
 profiili (N-S)
 5021,90 - 5021/1000,20.
 Länneestä.
 Kuvannut Esa Mikkola

Mikkeli Orijärvi Kihlinpelto

E. Mikkola 1999

115252 Rakenteen 14
lännsiosa tasossa 2.
dänneski. Kuvannut
Minna Koirikko.

115261 Rakenteen 14
tasoon 3. Etelästä.
Kuvannut Minna
Koirikko.

Mikkeli Orijärvi Kihlinpelto

E. Mikkola 1999

115235 A-Helred II:n
aitainen oxi-tyyppi
hopeakolite roudun
5018/1005 rakenteen 3
vieressä, Pohjoisest
Kuvannut E. Mikkola

115250 Saekalainen
hopearaha rakenteen 4
pötkeröksen, Eteläst.
Kuvannut E. Mikkola

115305 Tumma tilkku
(Verbasum nigrum) Kihlien
kasvimaan laidalle, Länneest
Kuvannut E. Mikkola

Mikkeli Orijärvi Kihlinpelto

E. Mikkola 1999

115285 S-N-profili
5023-24/1000. Idästä.
Kuvannut Esa Mikkola

116286 S-N-profili
5027-28/1000. Idästä.
Kuvannut Esa Mikkola

115287 N-S-profili
5025-24/1001. Länneestä.
Kuvannut Esa Mikkola

Mikkeli Orijärvi Kihlinpelto

E. Mikkola 1999

115290 S-N -profiili 5010-12/1050. Idästä.
Kuvannut Esa Mikkola.

115291 W-E -profiili 5022/1010 suuri
palamattoman saven (tiivistysavaa?)
pala. Etelästä. Kuvannut Esa Mikkola.

Mikkeli Orijärvi Kihlinpelto

E. Mikkola 1999

115309 Kaivusalue
ennen ~~tyttö~~ luoteesta.
Täyttö työpäivä konellisesti.
Pelto peitettiin harsolla
kunnan toiminta Helena
Pantasen johdolla.
Kuvannut Esa Mikkola.

115303 Kaivusalue
Kihlien pihamaalta
katsothun. Luoteesta.
Kuvannut Esa Mikkola.

115302 Näkemisin
Orijävi! 7.10.1999
filanne kuvattuna
Aset-pohjoisesta. Kuvannut
Esa Mikkola.

81

Mikkeli Orijärvi Kihlinpelto

E. Mikkola 1999

115270 Työkuur. Jutta Ristimäki ja Eija Liulekonen
kaivoinut rakennetta 2. Heidän takanaan
Jarmo Mattola ja Matti Keskielä kaivoinut
rakennetta 4. Kuvan oikeassa laidassa
Minna Koivikko on keskittynyt piirtämään
rakenteen 7 osaa 3. Pohjoisesta. (Mude)
Kuvannut Eeva Mikkola.

115234 50 kopemäärän raja on riikoontunut.
Kaivausporaukkea nauttunam laullista
kuohuvinttiä. Kuvassa vasemmalla Miika
Syrjänen, Eeva Mikkola, Teemu Mikkola, Jarmo
Mattola, Robin, Matti Keskielä, Eija Liulekonen
Jutta Ristimäki ja Miika Pajunen. Kuvannut
Minna Koivikko.

Caliphate

1. Uqaylid, Barqaid, c. 1000

England, Æthelred II (978–1016)

* = moneyer not in SCBI 25 for type

Crux (c. 991–7)

2. Colchester. Wulfwine m-o Cole. 90°, 1.42 g.*
3. London. Ceolnoð m-o Lun. 270°, 1.42 g. Pierced. Od 58. (Pellet on inner ring, here only on obv.)
4. London. Edsige m-o Lund. 180°, 1.74 g. Pierced. Dd 69.
5. London. Godric m-o Lund. 180°, 1.38 g. Pierced.*
6. Stamford. Godwine m-o S[tan]. 0° (0.94 g). Large fragment. Dd Cop. 1138.*
7. Totnes. Ælfstan m-o Tota. 270°, 1.24 g. Pierced. Dd 119.
8. York. Ðurstan m-o Eofr. 215°, 1.57 g.*

Long Cross (c. 997–1003)

9. Exeter. Wulfsize m'o Eaxe. 0°, 1.50 g. Pierced. Cf. 201.
10. London (?). [Ead?]wold m'o L[und?]. 90° (0.79 g). Cut halfpenny. Cf. 251–61.
11. London. Leofric m'o Lund. 90°, 1.43 g. Rd 273.
12. London. Leo--- --- Lund. 90° (0.78 g). Cut halfpenny. Obs. ligature LuND.
13. Northampton. Æðelnoð m'o Ham. 90°, 1.61 g. Cf. 318.
14. Winchester. Byrðnoð mΩo Win. 90°, 1.69 g. Perf. Dd Cop. 1372.*
15. York. Wengos m'o Eofr. 215°, 1.67 g. Dd 366.

Helmet (c. 1003–9)

16. Huntingdon, Sewine [Zeoine] m- Nunta. 270°, 1.21 g.*
17. Lincoln. ---- o Linc. 0° (0.48 g). Fragment.
18. London. Æðelwerd mΩo Lund. 270°, 1.50 g. Cf. 403–4.
19. London. Edwine mΩo Lund. 270°, 1.42 g.*
20. Thetford. Manna mΩo Ðeo. 0°, 1.30 g. Pierced. Cf. 427.
21. York. Ouðgrim mo Eoi. 215°, 1.33 g.*

Last Small Cross (c. 1009–16)

22. Salisbury. Godwine on Serbri. 90°, 1.47 g.*
23. Winchester. Wufnoð [= Wulfnoð] on Wincsr. 180°, 1.45 g. Cf. 582.

Anglo-Scandinavian imitations

24. Long Cross, "Chester", "Elewne". 270°, 2.00 g. Pierced. Dd 945; Malmer 9.153.1139.
25. Long Cross, "E style". 1.76 g. Dd 9956; Malmer 9.228.1398.

Germany

Verdun

26. Henry I (919–936, posthumous). Dbg 91, 91b; CNG 3.3.1; Salmo 3:1–5. Fragment
27. Bishop Haimo (990–1024). Dbg 96; CNG 3.8.2. 1.39 g.
28. Bishop Haimo, CNG 3.8.3. 0.82 g.

Metz

29. Bishop Adalbero II (984–1005). Dbg 11; CNG 9.13; Salmo 4:2. 1.30 g. Pierced.
30. Bishop Dietrich II (1006–1047). Dbg 19–20; CNG 9.17; Salmo 4:3–5. 1.61 g.
Pierced.

Huy

- 31–32. Otto III (983–1002). Dbg 223; Salmo 13:1. 1.20 g, 1.32 g.
33. Var. with bust to l.? 1.13 g.

Maestricht?

34. Cf. Dbg 244. 1.22 g.

Cologne

- 35–45. Otto III, Häv. 34. 11 exx.: 1.17 g, 1.29 g, 1.31 g, 1.31 g, 1.49 g, 1.53 g, 1.57 g,
1.62 g, 1.69 g, 1.79 g, 1.16 g (uncertain attribution).
46. Henry II as king (1002–14). Dbg 346; Häv. 156; Salmo 35:385 (from Asikkala).
1.65 g.
47. Dbg 355; Häv. 157; Salmo 35:386–389. 1.87 g.

Soest

- 48–49. Otto III, Häv. 849: 1.14 g, 1.25 g.
50. Häv. 849? 1.23 g.
51–53. Häv. 73 or 849: 1.36 g, 1.46 g, 1.48 g.

Huom. vuonna 1998 pintapöiminnassa löydetty kölniläistyyppinen (todennäköisesti Soestissa lyöty) raha puuttuu luettelosta mutta se on otettu huomioon numeroinnissa.

Igel

55. Duke Theodorich (984–1026). Dbg 432; Salmo 37:1–3. 1.40 g.

Dortmund

56. Otto III as emperor (996–1002). Dbg 744; Berghaus 7; Salmo 43:3–5. 1.48 g.
57. Henry II as king (1002–14). Dbg 752; Berghaus 13 (obv. identical with 13b);
Salmo 43:17–25. Cut half (0.71 g).
58. Dbg 749; Berghaus 16; Salmo 43:11–16. Cut half (0.68 g).

Lüneburg

59. Bernhard II (1011–1059)2. Dbg 589; Salmo 63:20–46. [?] pikku dc 48-64

Otto-Adelheid

- 60–88 . II.4.c. 1.26 g; III.6.h. 1.34 g; III.7.c? 1.39 g; III.7.p. 1.50 g; III? 1.38 g; IV.3.b
var. 1.48 g;

IV.5.a. 1.52 g; IV.5.b? 1.29 g (pierced); IV.5.u? 1.13 g; IV.5. 1.42 g; IV.5. 1.35 g;
IV.5-6. 1.16 g;
IV.5-6. 1.33 g; IV.5-6. 1.40 g; IV.6.y. 1.40 g; IV.9. 1.05 g; IV.10.d? 1.57 g; IV.10
var. 1.23 g; IV.10. 1.49 g; IV.17 var. 1.15 g; IV.17 var. 1.34 g; IV. 1.18 g; IV. 1.75 g;
IV. 1.43 g; IV? 1.13 g;
IV (cf. 2.d). 1.21 g; IV-V. 1.40 g; IV-V. 1.40 g; uncertain. 1.45 g.
89. Slavonic (?) imitation of Otto-Adelheid type. Cf. Hatz 1991, Taf. 2. 1.45 g.

Sachsenpfennige

90-95. Dbg 1330; Salmo 68:3-37. 0.97 g; large fragment, pierced (1.00 g); 1.10 g;
1.29 g; 1.34 g; 1.59 g.

Mainz

96-99. Ottonian period, Dbg 778/9; Salmo 75:1-64. 1.14 g; 1.19 g; 1.37 g; 1.46 g.
100. Salmo 75:33-37. 1.33 g.
101. Henry II (1002-24). Dbg 788; Salmo 75:139-146. 1.17 g.
102. Archbishop Willigis (975-1011). Dbg 802; Salmo 265-276. 1.51 g.

Worms

103-104. Otto III (983-1002). Dbg844; Salmo 76:7-44. 0.79 g; 1.01 g.

Strasbourg

105. Henry II as king (1002-14). Dbg 915. Cf. Salmo 78:2-3. 0.93 g.
106. Henry II as emperor (1014-24). Dbg 920. 0.76 g.

Augsburg

107. Bishop Bruno (1006-29). Dbg 1025; Salmo 86:3. 0.98 g. Pierced.

Regensburg

108. Henry IV as duke (995-11002). Cf. Dbg 1071; rev. identical with Hahn 25e2.
1.35 g.
109. Cf. Hahn 25b1. Fragment (0.48 g).

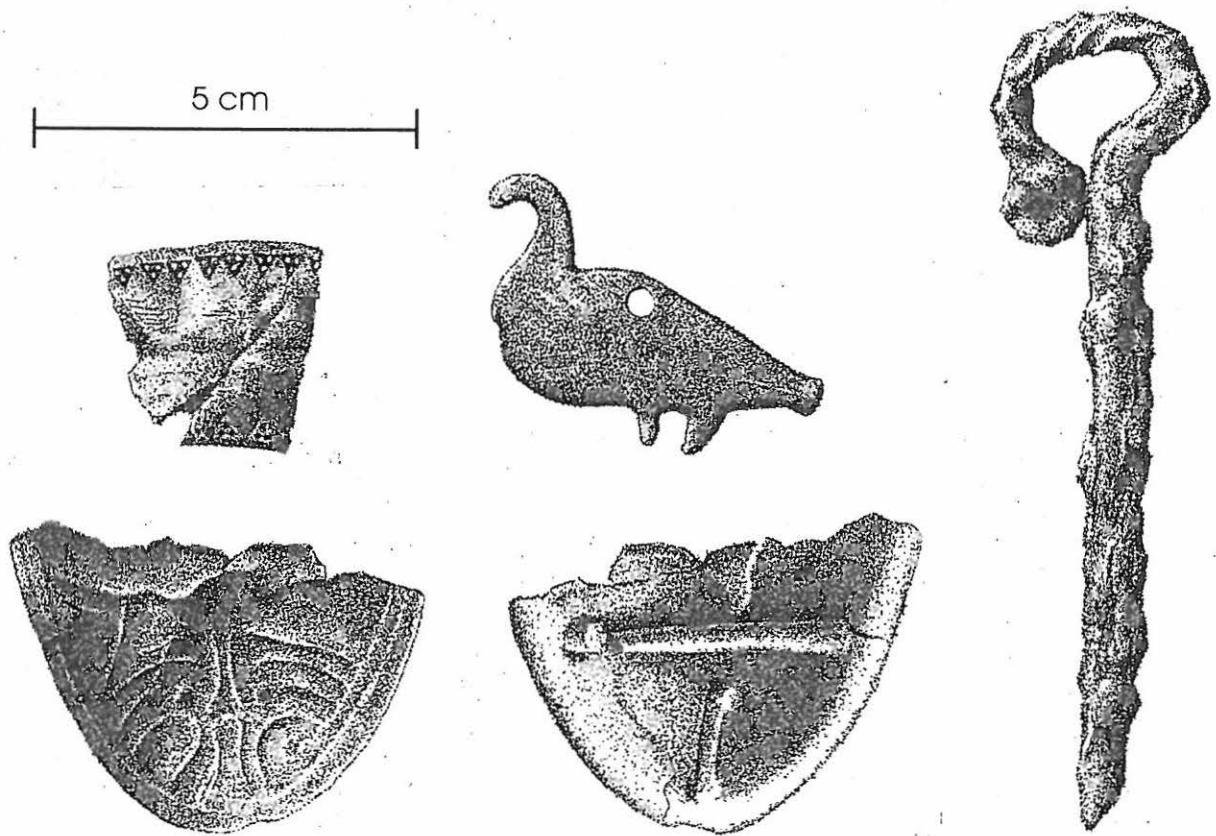
Unattributed

110. Salmo 93:48. 0.99 g.

Unidentified

111. 1.15 g.
112. (--EINRI--). 1.45 g.
113. 1.56 g.
114. Fragment (0.21 g).
115. Fragment (0.65 g).

LIITE I

Orijärven Kihlinpellon esineitä Mikko Rautalan piirtämänä. Ylhäällä oikealla hopealevyn kappale KM 31608:115. Keskellä ylhäällä litteä pronssinen linturiipus KM 31608:475. Oikeassa laidassa rautainen kierrevartaasta tehty paimensauvaneula KM 31608:593. Alarivissä Ailion H-tyyppiin eli rapusolkiin kuuluvan soikean kupurasoljen KM 31608:591 etu- ja kääntöpuoli.

LIITE II

Nro	Lyöntipaikka	Rahamestari	Teksti 1	Teksti 2	Lyöttäjä	Tyyppi	Ajoitus	Paino	Muuta 1	Muuta 2	y	x
KM 31608:1	Barqaid	-	-	-	Uqailidi-dynastia	dirhemi	999/1000	3,28	lävistetty		1002,15	5016,20
KM 31608:2	Colchester	Wulfine	+PVLFPINE	M-O COLE	Aethelred II	crux	991-997	1,42			1003,15	5015,10
KM 31608:3	London	Ceolnoth	+CEOLNOD	M-O LVN	Aethelred II	crux	991-997	1,42	lävistetty		1006,80	5014,90
KM 31608:4	London	Edsige	+EDSIGE	M-O LVND	Aethelred II	crux	991-997	1,74	lävistetty		1003,30	5017,50
KM 31608:5	London	Godric	+GODRIC	M-O LVND	Aethelred II	crux	991-997	1,38	lävistetty		1007,70	5021,60
KM 31608:6	Stamford	Godwine	-- ODPINE	M-O Z--	Aethelred II	crux	991-997	0,94		puolikas (y	1009,80	5016,60
KM 31608:7	Totnes	Aelfstan	+AELFSTAN	M-O TOTA	Aethelred II	crux	991-997	1,24	lävistetty		1005,45	5018,40
KM 31608:8	York	Durstan	+DVRSTAN	M-O EOFR	Aethelred II	crux	991-997	1,57			1000,90	5023,50
KM 31608:9	Exeter	Wulfsige	+PVL SIGE	M'O EAXE	Aethelred II	long cross	997-1003	1,50	lävistetty		1002,50	5018,10
KM 31608:10	London?	[Ead?]wold	--POLD	M'O L--	Aethelred II	long cross	997-1003	0,79		puolikas	1003,60	5016,55
KM 31608:11	London	Leofric	+LEOFRIC	M'O LVND	Aethelred II	long cross	997-1003	1,43			1010,85	5021,45
KM 31608:12	London	Leo----?	+LEO--	--LVND	Aethelred II	long cross	997-1003	0,78		puolikas	997,20	5020,10
KM 31608:13	Northampton	Aethelnoth	+EDELNOD	M'O HAM	Aethelred II	long cross	997-1003	1,61	lävistetty		1004,50	5017,40
KM 31608:14	Winchester	Byrthnoth	+BYR-TNOD	M.OO PIN	Aethelred II	long cross	997-1003	1,69	lävistetty		1009,20	5018,90
KM 31608:15	York	Wengos	+PENGOS	M'O EOFR	Aethelred II	long cross	997-1003	1,67			1015,80	5016,40
KM 31608:16	Huntingdon	Sewine	+ZEOINE	M-NUNTA	Aethelred II	helmet	1003-1009	1,21			1007,90	5015,20
KM 31608:17	Lincoln	?	---	--O LIN--	Aethelred II	helmet	1003-1009	0,48		alle 1/4	1001,30	5021,10
KM 31608:18	London	Ethelwert	+EDELPER-	M.OO LVND	Aethelred II	helmet	1003-1009	1,50			1004,00	5022,20
KM 31608:19	London	Edwine	+EDPINE	M.OO LVND	Aethelred II	helmet	1003-1009	1,42			1008,80	5019,80
KM 31608:20	Thetford	Manna	+MANNA	M.OO DEO	Aethelred II	helmet	1003-1009	1,30	lävistetty		1007,25	5020,75
KM 31608:21	York	Outhgrim	+OVDGRIM	MO EOI	Aethelred II	helmet	1003-1009	1,33			997,40	5016,20
KM 31608:22	Salisbury	Godwine	+GODPINE	ON SERBRI	Aethelred II	last small cross	1009-1016	1,47			1007,75	5018,70
KM 31608:23	Winchester	Wulfnoth	+PVFNOD	ON PINCSR	Aethelred II	last small cross	1009-1016	1,45			1006,75	5018,75
KM 31608:24	"Chester"	"Elewne"	+ELEPNE	MO CEC	anglo-skand.	jäljitelmä	n. 1000	2,00	lävistetty		1003,75	5016,45
KM 31608:25	?	?			anglo-skand.	jäljitelmä	E-tyyli	1,76			1009,40	5018,10
KM 31608:26	Verdun				Henrik I		919-936 p.h.	0,52		puolikas	1005,25	5020,75
KM 31608:27	Verdun		HE--MOB(?)I(?)~	OTO AV	piispa Haimo		990-1024	1,39			1006,75	5017,75
KM 31608:28	Verdun		--DO?	EM AVG	piispa Haimo		990-1024	0,82			1006,50	5020,70
KM 31608:29	Metz		---	--DE--	piispa Adalbero II		984-1005	1,30	lävistetty		1007,20	5019,20
KM 31608:30	Metz		---	--	piispa Dietrich II		1006-1047	1,61	lävistetty		1005,60	5019,80
KM 31608:31	Huy		OT--	HOIM	Otto III		983-1002	1,20			1001,05	5014,45
KM 31608:32	Huy		OTTO--GRA'D(?)REX	MOIH	Otto III		983-1002	1,32			1005,15	5021,65
KM 31608:33	Huy		---	MAIH?	Otto III		983-1002	1,13			999,30	5017,30
KM 31608:34	Maestricht?		---	---	Otto III		983-1002	1,22			1008,10	5015,50
KM 31608:35	Köln			ST oLo A	Otto III		983-1002	1,17			1002,40	5011,70

LIITE II

KM 31608:36	Köln		---	-oNIA	Otto III		983-1002	1,29			1009,50	5017,50
KM 31608:37	Köln		--T--	coLoN	Otto III		983-1002	1,31			1007,25	5020,25
KM 31608:38	Köln		---	coLo	Otto III		983-1002	1,31			1005,00	5021,35
KM 31608:39	Köln		---	coLoN AV	Otto III		983-1002	1,49			1002,80	5014,80
KM 31608:40	Köln		---	-oLoN-A	Otto III		983-1002	1,53			1010,40	5022,10
KM 31608:41	Köln		--TO	-oNIA	Otto III		983-1002	1,57			1005,25	5018,50
KM 31608:42	Köln		--	-NIA	Otto III		983-1002	1,62			1008,10	5016,10
KM 31608:43	Köln		--EX	ST -oLoN-	Otto III		983-1002	1,69			1005,75	5020,75
KM 31608:44	Köln		--OREX	coLoN Ag	Otto III		983-1002	1,79			1006,80	5019,50
KM 31608:45	Köln		---	---N---A?	Otto III		983-1002	1,16			1006,75	5018,25
KM 31608:46	Köln		---NRI--	ST	Henrik II kunink.		1002-1014	1,65			1005,25	5018,25
KM 31608:47	Köln		R?-X-HEINR--	--OLONI	Henrik II kunink.		1002-1014	1,87			1007,25	5018,25
KM 31608:48	Soest		IIIR-XODDO	ST CoLoN A	Otto III		983-1002	1,14			1003,85	5020,95
KM 31608:49	Soest		+ODDOIMPAUG	ST CoLoNI A	Otto III		983-1002	1,25			1008,10	5013,45
KM 31608:50	Soest		--DO--	ST CoLoN-A	Otto III		983-1002	1,23			1005,10	5017,60
KM 31608:51	Soest		IMP---	ST CoLoN-A	Otto III		983-1002	1,36			1003,60	5017,80
KM 31608:52	Soest		--DI--?	--oNi A	Otto III		983-1002	1,46			1004,50	5020,75
KM 31608:53	Soest		IMP---	--LoNi A	Otto III		983-1002	1,48			1002,15	5013,98
KM 31608:54	Igel		THEODERICUS	EILC/IOIBOD	Theodorich herrt.		984-1026	1,40			1005,30	5014,15
KM 31608:55	Dortmund		ODDOIMPERATO-	--OTMANNIT---	Otto III keisar.		996-1002	1,48			1007,40	5015,80
KM 31608:56	Dortmund		--PERA?	-NNV?	Henrik II kunink.		1002-1014	0,71		puolikas	1003,15	5015,15
KM 31608:57	Dortmund		--EXI?	-RIDII~-	Henrik II kunink.		1002-1014	0,68		puolikas	1006,80	5019,80
KM 31608:58	Lüneburg				Bernhard II		1011-1059	0,87			1008,25	5020,25
KM 31608:59	Goslar?		O---DiGRA+.E	+ATH A--HE	Otto-Adelheid	penninki	983/991-1040	1,26	lävistetty		1004,90	5018,20
KM 31608:60	Goslar?		oddo +DI REX	A HE(?)HT	Otto-Adelheid	penninki	983/991-1040	1,34			1004,50	5019,50
KM 31608:61	Goslar?		oddo +R (?)	?	Otto-Adelheid	penninki	983/991-1040	1,39			1015,60	5018,70
KM 31608:62	Goslar?		oddo + G(?)A+REX	A EA LHI	Otto-Adelheid	penninki	983/991-1040	1,50			1007,80	5016,65
KM 31608:63	Goslar?			AT----EHT	Otto-Adelheid	penninki	983/991-1040	1,38			1006,20	5018,20
KM 31608:64	Goslar?			ATL(?)HA	Otto-Adelheid	penninki	983/991-1040	1,48			1006,80	5021,60
KM 31608:65	Goslar?			---HE--	Otto-Adelheid	penninki	983/991-1040	1,52			1009,25	5016,05
KM 31608:66	Goslar?				Otto-Adelheid	penninki	983/991-1040	1,29	lävistetty		1002,30	5019,10
KM 31608:67	Goslar?				Otto-Adelheid	penninki	983/991-1040	1,13			1001,30	5017,90
KM 31608:68	Goslar?		--RE'X	--LH--	Otto-Adelheid	penninki	983/991-1040	1,42			1004,20	5020,70
KM 31608:69	Goslar?		--RE'X	--LH--	Otto-Adelheid	penninki	983/991-1040	1,35			1001,50	5015,10
KM 31608:70	Goslar?			ATEA	Otto-Adelheid	penninki	983/991-1040	1,16			1005,90	5013,25
KM 31608:71	Goslar?				Otto-Adelheid	penninki	983/991-1040	1,33			1001,25	5017,50
KM 31608:72	Goslar?		--T+RE--	A	Otto-Adelheid	penninki	983/991-1040	1,40			1004,40	5019,00

LIITE II

KM 31608:73	Goslar?				Otto-Adelheid	penninki	983/991-1040	1,40			1008,60	5019,60
KM 31608:74	Goslar?				Otto-Adelheid	penninki	983/991-1040	1,05			1006,40	5019,20
KM 31608:75	Goslar?		oddo ---GR\A+	--TEAHL--	Otto-Adelheid	penninki	983/991-1040	1,57			1006,30	5016,10
KM 31608:76	Goslar?				Otto-Adelheid	penninki	983/991-1040	1,23			1006,30	5021,50
KM 31608:77	Goslar?			--EA--	Otto-Adelheid	penninki	983/991-1040	1,49			1008,80	5016,05
KM 31608:78	Goslar?		+D\A(?)GR--REX	+AT-----LHT	Otto-Adelheid	penninki	983/991-1040	1,15			1010,50	5019,50
KM 31608:79	Goslar?		oddo DIGATREX	---HLH-	Otto-Adelheid	penninki	983/991-1040	1,34			1002,85	5016,30
KM 31608:80	Goslar?				Otto-Adelheid	penninki	983/991-1040	1,18			1005,30	5022,30
KM 31608:81	Goslar?		oddo	ATEL---	Otto-Adelheid	penninki	983/991-1040	1,75			1005,25	5018,10
KM 31608:82	Goslar?		---A+R---	---HT	Otto-Adelheid	penninki	983/991-1040	1,43			1005,60	5016,10
KM 31608:83	Goslar?				Otto-Adelheid	penninki	983/991-1040	1,13			1003,25	5018,25
KM 31608:84	Goslar?				Otto-Adelheid	penninki	983/991-1040	1,21			1004,30	5018,40
KM 31608:85	Goslar?			---AHLHT	Otto-Adelheid	penninki	983/991-1040	1,40			1009,70	5014,25
KM 31608:86	Goslar?				Otto-Adelheid	penninki	983/991-1040	1,40			1005,20	5019,50
KM 31608:87	Goslar?				Otto-Adelheid	penninki	983/991-1040	1,45			1005,10	5018,20
KM 31608:88					Otto-Adelheid	slaav. jälj.	?	1,45			1005,25	5018,75
KM 31608:89						Sachsenpfennig	950-1070?	0,97			1006,40	5019,20
KM 31608:90						Sachsenpfennig	950-1070?	1,00	lävistetty	puolikas (y	1004,55	5017,55
KM 31608:91						Sachsenpfennig	950-1070?	1,10			1004,25	5018,75
KM 31608:92						Sachsenpfennig	950-1070?	1,29			1007,80	5019,05
KM 31608:93						Sachsenpfennig	950-1070?	1,34			1007,50	5016,00
KM 31608:94						Sachsenpfennig	950-1070?	1,59			1004,85	5015,25
KM 31608:95	Mainz			AV	Ottojen aikainen			1,14			1005,20	5020,90
KM 31608:96	Mainz			AI(?)O	Ottojen aikainen			1,19			1009,25	5019,50
KM 31608:97	Mainz				Ottojen aikainen			1,37			1010,15	5016,80
KM 31608:98	Mainz				Ottojen aikainen			1,46			1010,25	5020,25
KM 31608:99	Mainz				Ottojen aikainen			1,33			1006,75	5020,25
KM 31608:100	Mainz				Henrik II		1002-1024	1,17			1009,35	5016,10
KM 31608:101	Mainz		+M ----- A	H L L ??	arkkipiispa Willigis		975-1011	1,51	lävistetty		1000,88	5018,05
KM 31608:102	Worms				Otto III		983-1002	0,79			1008,80	5022,40
KM 31608:103	Worms				Otto III		983-1002	1,01			1004,80	5019,40
KM 31608:104	Strasbourg		--CUS RE (?)	IGNA/ARGE	Henrik II kunink.		1002-1014	0,93			1007,30	5028,35
KM 31608:105	Strasbourg		H(?)-----CUSINPP	GNA/ ARGE	Henrik II keisar.		1014-1024	1,52			1005,90	5018,80
KM 31608:106	Augsburg		+PRVNEPIS	AVG~TACIV	piispa Bruno		1006-1029	0,98	lävistetty		998,40	5019,85
KM 31608:107	Regensburg		H-NIICVSDUXc?	-----CIVITAS	Henrik IV herttua		995-1002	1,35	lävistetty		1005,70	5021,40
KM 31608:108	Regensburg				Henrik IV herttua		995-1002	0,48		1/4 osa	999,60	5024,00
KM 31608:109					unattributed			0,99			999,60	5020,90

LIITE II

KM 31608:110				unidentified			1,15			1007,05	5021,15
KM 31608:111			--EINRI--	unidentified			1,45			1002,90	5016,90
KM 31608:112				unidentified			1,56			1009,60	5016,55
KM 31608:113				unidentified			0,21	hajonnut	alle 1/4	1007,00	5020,50
KM 31608:114				unidentified			0,65		puolikas	1004,75	5020,25

LIITE III

LAJI	Summa MÄÄRÄ	Summa PAINO
Hioimen katkelma	2	16
Hopeakorun katkelma	1	3,3
Hopearaha	114	149,51
Jääkenkä	1	23
Kvartssia	12	29,5
Lasia	3	1,5
Lasihelmen kappaleet	2	1
Lasihelmi	1	0,5
Lasikuonaa	2	45
Liitupiipun kappale	1	1
Liitupiipun kappaleita	2	2
Liitupiipun pesän katkelma	1	1
Liitupiipun varren katkelma	10	21,5
Luuta	345	1036,1
Nahkaa	2	59
Paimensauvaneula	1	25
Palanutta savea	130	289,1
Piitä	44	67,6
Pronssiesineen kappaleet	1	3
Pronssiesineet	2	3
Pronssihela	3	7,5
Pronssinappi	4	8
Pronssinen linturiipus	1	9
Pronssiniitti	1	6
Pronssipeltiä	28	48,8
Pronssirengas	1	3
Pronssisoljen katkelma	1	28
Pronssivarrasta	1	3
Punasavikeramiikkaa	94	475,6
Rautaesineen kappale	1	50
Rautaesineen kappaleet	71	829
Rautakuonaa	3	175
Rautanaulat	56	445
Rutarengas	1	0,5
Saviastian kylkipalat	15	21,7
Saviesineen kappaleet	2	12
Savikuonaa	21	43,2
Savitiivistettä	65	232
Sulanutta pronssia	4	23
Vyönhela	3	11
Vyönsolki	2	23

Pohjois-Saksa, ns. Otto-Adelheid -penninki, lyöty n. 991 - 1040.

Etusivu

Takasisivu

Englanti, Ethelred II, n. 1003 - 1006.

Etusivu

Takasisivu

Saksa, Strassburg, n. 1000.

Etusivu

Takasisivu

Ruotsi, jäljitelmä englantilaisesta rahasta, n. 1000.**Etusivu****Takasivu****Saksa, Köln, Otto III, 983 - 1002.****Etusivu****Takasivu**

MIKKELI ORIJÄRVI
 PELTORANTA
 E. MIKKOLA 1999

TASO I

Rakenteet

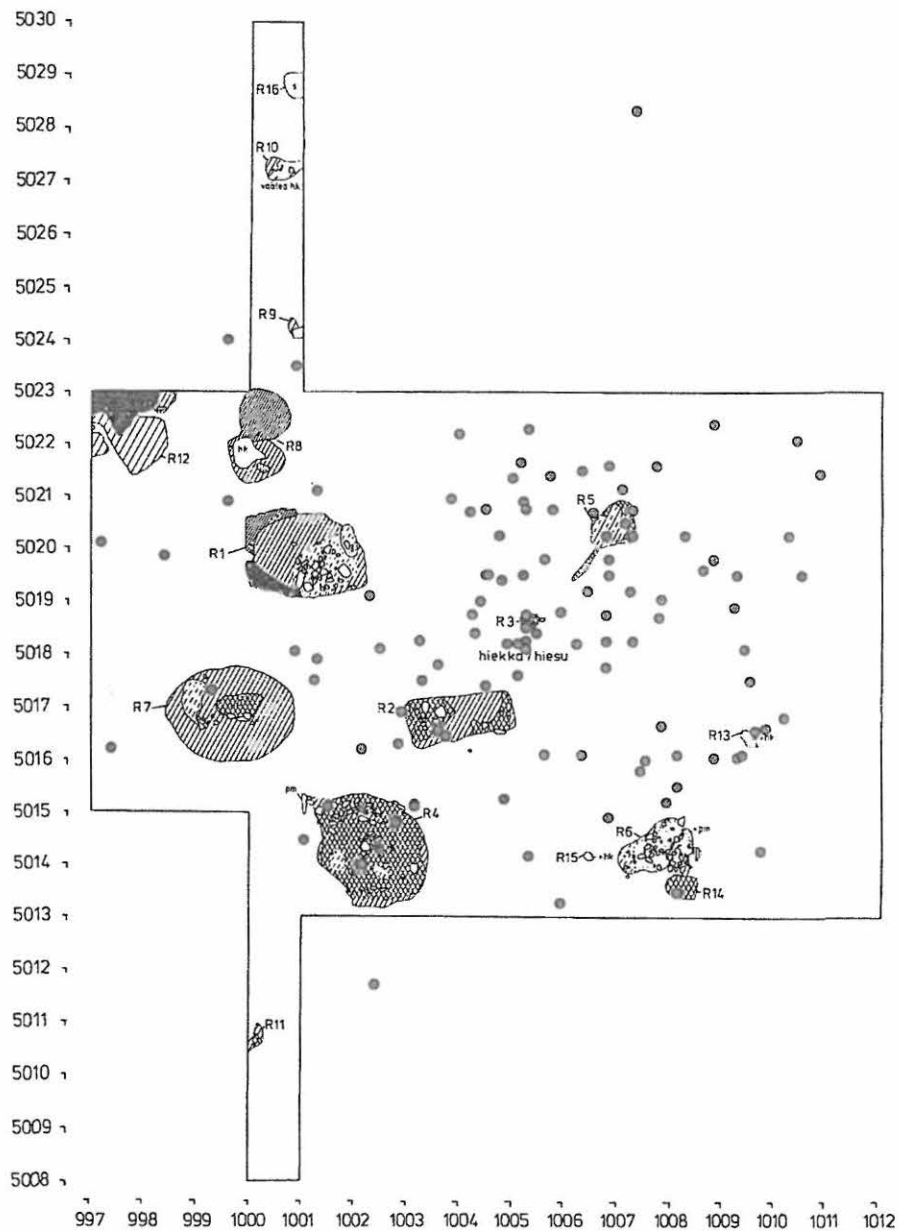
Piirt. Minna Koivikko

● Kolikko

Karttapohjoinen

	savi		ruskea likamaa
	peltomulta		hiekkä
	hiekkä		peltomulta
	harmaa, palanut hiekkä		hiekkä ja peltomulta
	punainen, palanut hiekkä		vaaleanruskea likamaa + hiekkä
	tummanruskea likamaa		nokimaa
	hiekkä		kivi

KYTKETTYJEN PIENTALOJEN JA RYHMÄTALON PIHAPIIRI
I/2-II KRS

SÄILYTETTY PIHAPIIRI

VILJELYPALSTAT

SÄILYTETTY PIHAPIIRI

APILANIITTY

RYHMÄTALO/ TYÖPAJAT

RYHMÄTALO/ TYÖPAJAT

KOPISTE/ JÄTEJAKEET

ORIJÄRVEN RANTATIE

KYLÄRANTA

PIENKERROSTALOJEN PIHAPIIRI
II KRS

AUTOT

RANTA-PIHA

VELLIKELLO

PÄIVÄKOTI/ALA-ASTE

KESÄKAHVILA

ELONPISTE

RANTANIITTY

LIITE VI
ORIJÄRVEN RAKENNUKSEN
SUUNNITELMA
KAIVAUSALUE MERKITTY